

בית מדרש גבורה
להתורה
כולל הדף הימי
קritic ספר ת"ז

מיסודה של עמותה
מושול עירמת"
רחוב שאטה אורה 17/
קרית סטר 1919 מודיעין עלית
ארץ ישראל

524 מספר

חנוך ע"ז מבת החוץ
הדיין אברהם אליעזר מרכז שיט"א לודין

מראי מקומות לעיון בר

ליין הדין צבי בהדר מרדכי ורשותו מרת רחל לאה בת ח"ר אברהם אליעזר זיל

בס"ד, ד כסלו התשע"ה. מסכת יבמות דף נג – דף ע

(ד) גם', שם. עיין באות הקודמתה. הקשה הרשב"א, דלפי זה תיקשי אמראי מספקא לגמי (בכתובות וקידושין שם) اي ר' ישוב טמא דעתפה קאמר, ואשਮועין דאפילו בחיבוי עשה לא תפשי קידושין, או דלאפוקי מדר' סימאי קאמר. הא ייכא הכא סותמא דמתניתין דאפילו בחיבוי עשה. ותירץ, דמספקא לנו חתום משום ריש לקיש דלא סבירא לייה כרי יהונן, אבל לרבי יהונן ודאי פשיטה לנו דרי ישוב טמא דעתפה קאמר, ואיפלו בחיבוי עשה לא תפשי קידושין. והקמן אורה הקשה, דלשיטת רשי לעיל (יא). ד"ה מ"ד בעשה, לא פלייגי החתום אי בכרת אי בעשה, אלא גבי אחין. אבל הוא עצמו יכול עולם בעשה וכמו שכתבו שם התוס' בד"ה חד אמר. ואם כן הדרה קושיא לדוכתה אמראי מספקא לגמי (שם) اي ר' ישוב מיררי בפילו אחיבוי עשה או לאו, הא פשיטה דמיררי וכסתם מתניתין דילן.

(ה) רשי ד"ה צרכות, בסוזה"ד, ווקני סיפה וכן שני יבמין ליבמה אחת וכו'. והיינו דרש"י הסיעיטה רק מסיפה. ואולם הרמב"ן פריש, דמיית סייעיטה מרישא גופה, ומஸומ דලרכבה בר רב הונא דחליצה פטולה צריכא חיזור על כל האחין, הци נמי דבר' יבמות צריכא חליצה מכלחו צרות. אף שזיקת שתיחזן שווה. ולשיטתו לעיל (נא: עיין שם אתו ר').

(ו) גמי, בשלמא לר' יהונן וכו'. בחירושי רבי אברהם מן הדר ההקשה מדרבים אלו על שיטת הרמב"ם (פ"א מיבום הי"ב) דהאי לאו מדרבענן הוא, משומם מרש"י דמאי דנקט כן הינו רק משום דסיפא איררי בבייה. אמנם הירושך יעקב כתוב, דיש לומר דביה הוא רבודתא טפי מחליצה. דהא לתנא קמא ביה פטולה יש אחריה כלום, וכל שכן דחליצה כשרה אין אחריה כלום.

(ז) גבי נתון גט ליבמתו נארשה עליו עולמית.

דף נג ע"ב

(ז) רשי ד"ה סדר"א נגוז גט וכו', דלא תסגי ליה בגט بلا חליצה. ביאר הrintיב"א, דרש"י לשיטתו אזייל דפירוש לעיל (נ) ד"ה ומ"ט אמרו רבנן, גבי

דף נג ע"א

(א) גמי, מר סבר חלייצה פטולה פוטרת. הקשה הרשב"א, היאך שיר לומר דחליצה פטולה אינה פוטרת,adam לא פטרה במאוי תיפטר. והביא לפירוש הריב"ק (יח). דהaca מיררי בבב"מ, קומיפלג בפלוגות רב ושמואל (לעיל כו): דרבנן סברי דציריך לחזור על כל האחין, ורבי סבר דחליצה חדד מיפטרה ונפקעה זיקתה למורי. ובcheidושי רבי אברהם מן החר הביא דיש מפרשים דחליצה פטולה הינו חליצת מעוברת ובפלוגותא דריש לקיש ור' יהונן לעיל (לה), ורבנן בריש לקיש דקיימה לנו חתום (לו). בותחתה דלא הוויא חלייצה.

(ב) רשי ד"ה תנוי אין לאחר וכו', בתוה"ד, דכיוון דתנוי אין אחר ביה כלום. משמע מרש"י דמאי דנקט כן הינו רק משום דסיפא איררי בבייה. אמנם הירושך יעקב כתוב, דיש לומר דביה הוא רבודתא טפי מחליצה. דהא לתנא קמא ביה פטולה יש אחריה כלום, מה שאין כן בחליצה. ולהכי טים דביה כשרה אין אחריה כלום, וכל שכן דחליצה כשרה אין אחריה כלום.

(ג) גמי, איצטראיך לאשਮועין דאיין קידושין תופסין בחיבובי לאוין. הקשו הרמב"ן והרשב"א, דסוגין את שפיר לריגרט רית לעיל (יא). גבי "הבא על יבתומו וחזר הוא או אחד מן האחין ובאו על צרתה חדד אמר בכרת חדד אמר בללאו". ואולם להספירים דגרסי "וחזר אמר בעשה" ומוקמינן לה החתום כרי יהונן, קשה, אמראי לא קאמר הכא איצטראיך לאשומען דאיין קידושין תופסין בחיבובי עשה. ותירצו, דאיין הכא נמי, והכי קאמר דבשלמא לר' יהונן דאין בכל הבית איסור חמור טפי מיחיבי לאוין,andi שפיר דקא משמע לען דלא תפשי קידושין בחיבובי לאוין, וכל שכן דאיצטראיך לאשומען דבחיבובי עשה לא תפשי, והיינו כרי ישוב בכתובות (ל) ובקידושין (סח). דסבירא להו הכא, אלא לריש לקיש מאי איצטראיך לאשומען.

הנתק הזרם

מפתח יבמות דף נג

ר' כפלו התשע"ה

יב) רשי"י ד"ה ממזורת ונתינה, ולענין תרומה דברי נשא נמי ליבא למימר וכו'. והritten"א ביאר הטעם דממזורת בת כהן ממשום שאמה היה זהונה ונפטלת מהכהונה וכן מן התרומה, בטה נהני נפטלת מסתמא לתרומה, ממשום דולד הזהונה הוא חלל לכהונה. וביאר האמרי משה (ס"ז) דהוא ממשום דבריה הזנות הפטולת לאם ממשום זנות הווי הولد הבא מביאה זו בא מפסולי כהונה, ונעשה חללה. והקובץ העורות (סימן מ"ד סק"א) הביא רהמבר"ם (בפי"ט מאיסורי ביאה ה"ה) פליג' וכותב, דכהן שבא על זוקפה ליבום ונתעbaraה מביאה ראשונה הولد בשר, שאינה מאיסורי בהונה ונעשה זונה. ומבואר דבן הבא מביאה שעשתה לאם זונה אינו עשה חלל.

(ג) רשי"י בא"ד, ועוד דביאת בשר Mai מגראעא. מהritten"א משמע דכוונתו,adam תמציא לומר שלא נפטלת הבת מתרומה. דברי נשא מפני זנות אמה. ממשום ביאה זו של ישראל כשר לא גרעא בהא מיד. ואף שלא כתוב הרitten"א שכונתו לפרש דברי רש"י לכואה זו גם כוננת רש"י. ובקובץ העורות (ס"ז סק"ט), כתוב, דכוונת רש"י לומר, דאפשרו אי ממשות אית' בה קדושת כהונה. אינה נפטלת על ידי ביתא ישראל כשר ואף על גב דהויא ביאה אסורה, ממשום דביאת איסור גרידא אינה פטולת, אלא דוחוקה היכא דהבוועל פטול, וכל הפטול פוטול, וכל היכא דהבוועל כשר אינה נפטלת.

(ד) תוס' ד"ה הבא על יבמותו, בתוה"ד, אבל גבי אדם מודע לעולם קשה מה בין מזיד לרצון. והרש"ש תירץ, דמזיד היינו כוונה להזיק, ורצון היינו שעשויה לאיזה הכלית נרצה כגון שקווץ אילן חברו בעבור העטרכוותו לעצים, והוא כען רצון דהכא.

(טו) תוס' ד"ה שאנסחו עכום, בתוה"ד, דבר שעשויה מעצמו אפשרו על ידי אונס פחד מיתה לדעת חשיב. לפחות כתוב התוס' ד"ה אין אונס דברuber ועשה מעשה על ידי אינוס ולא נהרג, אינו נגען דשפיר החשבין ליה באונס, אף שעשויה מעשה. והיכא כתוב דלענין יבום אף דעשה מהמת שאונסים אותו הווי מעשה, ולא מודמין לה לענין פטור מעונש, אך בכחאי גונא פטור. והיינו ממשום דביבום לא בעין דעת וכוונה ליבום שהרי אפשרו במתכוון לשם זנות קנה, אלא מעשה דידייה. ומעשה שנעשה באונס אינו מתייחס אליו, כמו שכתב החמדת שלמה (בסימן ל"ח). ובאונס היכא בעושה מפחד מיתה כיון דהוא לדעת ספר מתייחס המעשה אליו ולא חשיב אונס ופשיטה דקני. (טו.)].

(טו) בא"ד, וילפין קיחה קיחה מעריות. הרש"ש העיר, דלקמן (נה): יילפין יבמה בגורה שווה דביאת מהחייב לאיין, ורק קידושין יילפין מקיחה קיחה דעריות.

(יז) בא"ד, יש לדחק מכאן דאין יבמה נקנית אלא בקישוי וכו' וילפין קיחה מעריות וכו'. משמע מדבריהם דיש תורה ביאה למשמש מת, אלא דנתמעט מknין יבום, כמו שנתמעט מעריות. והבית שמואל (סימן כ') סק"ה נקט, דביאת מות אסורתasha לבעה, ופליג אלבוש דין אסור. וביאר הבית הלוי (ח"ב ס"מ), דנהליך אם ביאת מות חשיב ביאה או לאו. והרמב"ם (פי"א מאיסורי ביאה ה"א) כתוב, וכל הבא ביאה אסורה בלא קישוי, אינו חייב ברת, מלוקות ומיתה, שאין זו ביאה, אבל פטול מן

ביה פטולה יש אחריה כלום, והיינו דבעיא חלייצה. והכא נמי פריש דין אחר ביאה כלום היינו דין עתיק חלייצה. אך הקשה על זה [וכן הקשה לעיל (שם)] דהשווון "אין אחריה כלום" משמע שלא מהני אחריה כלום ולא דין צרכך אחריה כלום. ולכך ביאר הסלקא דעתיך, דהוה אמינה דנגור דגט דאחר ביאה יאסרנה עליין, ולא יוכל להחזיר לה, ואך דמדורייתא מגירה בטג' ומוחירה (בדלעיל ב'), מכל מקום רבנן גוזר אותו בט דוקדים ביאה, דאסורה עלייו ממשום דקיימה עליה بلا יבנה מדרבנן. וכא ממשען דין, דין אחר ביאה כלום, שאין הגט אסורה עליו אלא מוחירה כדין דאוריתא.

פרק הבא על יבמותו

(ח) מתני', הבא על יבמותו. כתבו הרש"ב"א והritten"א, דמתניתין שלאocabא שאל דאמר לעיל (לט): הוכנס יבמותו לשם נוי כאלו פוגע בעורה, והיינו שלא קנאה אפילו בדיעבה, והכא היה בשם נוי דהא במיוז עושה לשם נזנות בעלמא. אמנים הרitten"א כתוב, דמהא דהגם לא אמרה דמתניתין שלאocabא שאל, אפשר להוכיח דלאבא שאל לא קנה מדרבנן. והוסיף, דלבולי עלמא אסור לכנס לכתילה לשם נוי או זנות, וממתניתין איירי בדיעבה.

(ט) מתני', בין בשוגג בין במיוז וכו' קנה. פרש רש"י דמיוז הימנו לשם זנות ולא לשם מצוה. והקשה המנחת חינוך (מצווה תקצ"ח אות ו'), הא קיימה לנו (שולחן ערוך או"ח סימן ס"ד) דמצוות צריכות כוונה, והיאר קנה יבמותו, ואפילו למאן דאמר אין צרicates כוונה, מיהו במתכוון שלא לצאת לכולו עלמא לא קיים המצווה וכדכתבו התוס' בסוכה (לט). ד"ה עובר. ותירץ, ודודאי מתניתין לא איירי לענין קיום המצווה, אלא דקנה ליבמותו והוה כסחותו, ואין היכי נמי דחויבת המצווה מוטלת עליו ולא יגרשנה תיכף עד לאחר שיבואו עליה לשם מצווה. זכען זה מצינו לעיל (כ): דכתוב הרמב"ן ב"ה אטו, אכן דקנה בהעראה מכל מקום מצווה מקיים רק בגמר ביאה]. אמנים בקובץ שיעורים כתובות (אות רמט) כתוב, דדוקא במצוותה שהמעשה בעצם היא גופ המצווה בגין אכילת מצה, הכוונה מעכבות. אבל היכא דעיקר המצווה היא תוכאת המעשה, בגין פריה ורביה דהמצווה שייחיו לו בנימ, אין הכוונה מעכבות, ואין עתיק לחזור ולהוליד. וכן לענין יבום, דהמצווה היא התוצאה שתהא קניה לו. אם כן, מיד שנעשה קניין קיים המצווה ולא בעין כוונה.

(י) רש"י ד"ה קנה, וזה בנהלה. היינו כשםואל לקמן (נו). דסבירא ליה שלא קנה אלא לדברים האמורים בפרשה, אך רב סבירא להו דקנה לכל. יא) רש"י ד"ה פטלה, לכוהנה ממשום זונה. הקשה העורך לנר, הא אלמנה לכחן גדול פטלה ממשום חללה ולא זונה. ותירץ, דכוונת רש"י על העטרות, ואין היכי נמי דאלמנה פטלה ממשום חללה. [אמנים רש"י לקמן (סא). ב"ה ושגבלה כתוב, דישראלית שנבעלה לפטול לה הוי בעילת זנות. (ודלא בתוס' ד"ה שנבעלה דפליג עלייה שם). אם כן ביאת זנות זו עשתה אותה זונה. אך קשה דין כן, אמאי גבי גירושה פריש דפטולה ממשום חללה. (טו.)].

התוס' לומר דלא מצינו ברכיצה אופן דבשב ואל תעשה יצטרך למסור עצמו ליהרגנדייה באופן זה אין עבירות רציחה], וממילא דגם בעיות דילפין מרציחה ליכא דין דיהרג ואיל יעבור בשב ואל תעשה. וכן בגין הקובץ העורות (סימן מה אות ג).

(ב) בא"ד, ואין מצווה להציל חבירו בגופו, ואדרבא חיו קודמין. וזה לשון Tos' הרואה",ADRABA DEMA DIRK SOMEK TIFI SHAINO NACHSHB RUTZCH BAKH BEMAH SHOHORGIM BGOFPO, ALA KREKU ULOM BEULAMA HOA, VAIINO MIZOVA LAHZIL CHIBIRO BNFSHO SEL UZMO DADARBA CHIYO KODMIN, UD CAN LASHONO.

(ג) בא"ד, ואדרבא חיו קודמין. הקשה העורך לנר, דכלכורה היינו דווקא לרבי עקיבא **בבא מציעא** (סב): DRORISH CHIRIK KODMIN MIZOVI HEM, אבל לבן פטORA DEMAR MOTOB YOMOTO SHENIMOC VCO, ASOR LO LANICH SHIZORKOHO UL HTINOK. VTERIZ, DHABA BEN PTOORA NMII YODA DHIRIK KODMIN, MOSHOM DHATM TEUMMO MSHOM DMOTOB YOMOTO SHENIMOC VEL YIRAH ACHD BMITAT CHIBIRO. AM KAN AM MIMA NFSHR ACHD MHAM YIRAH BMITAT CHIBIRO, CHIRIK KODMIN. VHECHI NMII DHACA CYON DAACHD MHAM YMOT, CHIYO KODMIN. AMNEN HIBIA DRORISH"AV BABA CHIYAH. SHAM YOCAL LCHIOT UMUR HIRI TOV, VAM LAO MOTOB YOMOTO CLOMER UMUR CHIYAH. SHAM YOCAL LCHIOT UMUR HIRI TOV, VAM LAO MOTOB YOMOTO SHENIMOC. VCHAB HUROR LNR, DAF ALIBA DIDIDA YIS LOMER, DHAKPIDEH TORAH AO SHIYCHO SHENIMOC, AO SHIYMO TO SHENIMOC. ABEL BAOPEN SHRK ACHD MHAM YIHIA LA SBIORA LHA LIBR KFRAA DINU.

(ד) בא"ד, אונס רחמנא פטרתו מミיתה אפילו עושה מעשה וכו'. אבל הרמב"ן פירש דאף אם אמרו לו עכו"ם לבודא על העורה ואם לאו יהרגו אותו, ובא עליה מוות על ידה. והמגיד משנה (פ"א מאיסורי בייה ה"ט) כתוב, דכן הוא נמי דעת הרמב"ם (שם). ובvier הקובץ העורות (סימן מט) דסבירא להו, דכל היכא דהוא גם אונס וגם היה עושה ברצונו שלא האונס, חשיב רצoon. וכיוון דקדים לחוז' דאיין קישייא אלא לדעת, דהינו דולוא שברצונו לבול גם להנאותו, לא היה מתקשה. אף אם עושה כדי לינצל מミיתה, מעורב רצונו ומחוייב מיתה. ורבינו יהודה בסנהדרין (עד): היבא דברי הרמב"ם ופליג עליה, דלקושטא כהאי גונא חשיב אונס, ורק באופן דתקפוהו לבא על אשת חבירו ואין שם פחד מיתה, לאו אונס הוא, כיון שלא היה לו להתקשות.

(ה) בא"ד, שם. לפ"ה האמור באות הקודמת דהיכא דהוא אונס ועשה גם מרצון חשיב ברצון. הקשה הקובץ העורות (סימן מט אות י"ב) מה נתקשו הרמב"ם והראב"ד (בפ"ה מתשובה ה"ה) ועוד, הא כיון שהקב"ה יודע העתידות, לכוארה לא שייכת בחירות האדם היפך מידיעתו. הא להאמור, כיון דעתשה גם ברצון עצמו, זהה כמו אונס ורצון יהדו, ושפיר הרוי בר עונש. דהא נשחט לרצונו, ונשאר בצריך עין.

(ו) גמ', **שנתכוין לאשתו ותקפטו יבמותו**. הקשה הקרן אורה, Mai Shana Menefel Min HaGag, Dla Kenna Meshom Da'ain Matcoyn LeBiya, Letkaptu Yibmuto Vba Ulia Dgim Can Ayno Matcoyn LaBa Ulia. Vhenhor Shraga Tira, Dulayil La Atcoyn LaAshoto Rak Natasha La (CIPRIOSH RASHI DR"H BENTAKU), ABEL HIBCA DNTACOYN LASHTO RAK NATAsha La. AMNEN DRORISH"AV FIRSH, DRMIYRI SHATKAPTU VEHIZOKHA BO UD SHIBA MUSCMO.

התרומה. ובvier האבי עורי (שם) דלענין תרומה אין הביאה פוסלת אלא "שם זנות". וכיון דאף משמש מטה חשיב זנות שפיר פוטל מן התרומה, וראיה מדברי רב הונא לקמן (עו), דנשים המטולות זו בזו פטולות לכלהונה. ולפירוש רש"י (שם) ד"ה פטולות הוא משום זנות. [ואפשר לדרביה האבי עורי, טעם הבית שמואל נאנטרת על בעלה איינו משום דקחшиб ביהה, אלא משום דסגי בזנות לאוストרה על בעלה, וכדמוכחה מרשי"י לקמן (נו): ד"ה הכל היו בכלל זונה, וכדבאיар הריטב"א (שם) ד"ה גירסת רש"י, דגדר איסור סוטה לבעה אף בישראל היינו ד"ה שם זונה שלה" אוסרתה לבעה. (ש.ב.).]

(ו) בסוח"ד, ולענין יובם בעין ביאוה דרך הקמת שם. היישרש יעקב העיר, מה גרייה ביאוה זו מביאיה שלא כדרך דמנהני, ומטעם שכתחבו התוס' לעיל (ב). ד"ה יבא עשה, דלא בעין ביאוה הרואה להקמת שם אלא שהיבם והיבמה יהיו ראויים להקמת שם, ומאי שנא הכא. וציין לעין ברא"ש כאן (ס"י א' ב') שכבת, דגרע מביאיה שלא כדרך והעראה כיון שאין דרך ביאוה בכאן. עד כה לעין בבית שמואל (קט"ז סק"ט) שכבת דגרע מביאיה שלא כדרך, דההטמצ' ביאור חוי ראוי להקמת זרע במקומו, מה שאין כן משמש באבר מת.

(ז) Tos' ד"ה אין אונס לעורה וכו', תיפוק ליה דאגילוי עריות יהרג ואל יubar. הקשה הרש"ש, הא לפי מה שכתחבו Tos' עצםם לקמן (נו). בשם ר' יאיכה נפקא מינה בעבר ולא בהרג, דיאנו גענש, דלענין זה נדען אי יש

קיishiyo שלא לדעת והוא אונס או לא. (ועיין לקמן דף נד. אות ד').
(ב) בא"ד, אלא איירי כשבוכו"ם מדבקים אותו וכו'. הקשה הרא"ש (סימן ב') למאן דאמר משמש מטה חייב, מה מוסיף במאה שמתקשה, ואמאי יש לו למסור עצמו בכדי לא יתקשה. ותריז, דמלכ מוקם כיון דנתרבה הנאות על ידי זה חשיב כאיilo עושה כל המעשה מדעת, וכבדאייתא בשבועות (יח). דההפורש באבר חוי חייב דיציאתו הנאה לו כבאיתו.

(ג) בא"ד, או שיודיע שלא יתקשה אין חייב למסור עצמו. הרש"ש העיר, דמודיק לשונם משמע דבסטמא יש לו למסור נפשו, וסתור למאי דכתבו קודם "אדם יודע שאי אפשר לו אם לא יתקשה" יש לו למסור עצמו, ומשמע דבסטמא שאין יודע אם יכול או לא אין צורך למסור עצמו. וכותב, DIDIKH LASHON RASHON UNIKR, VBSHTAMA AIM CRIK LMASOR UZMOM DHA CALLA BYIDIN DISPEK NAFSOT LEHKL.

דף נד ע"א

(א) Tos' ד"ה אין אונס (המשך מעמוד ב'), בתוה"ד, אבל אם רוצים לזרוק על התינוק ויתמוך וכו'. הקשה בחודשי ורבינו חיים הלוי (פ"ה MISODI HTORAH HA) הא לא קא קעביד מידי, ודמי לאבן ביד הרוצה, דפשיטה שאין צריך ליהרג, ולמאי איצטיריך לען סברת Mai Chozit. VTERIZ DA'AIN HIBCA NMII, VCOVONHT HTOS' DLO YCZOIR AOPEN SH RUTZCH BASH VEL HUSA, AF UL PI CAN LA ICZTRIK LIYHREG VEL LABUBOR. ABEL HABAN HAOL (BPF"H MISODI HTORAH HA) TIRIZ, DRMIYRI BAOPEN SHAHORIGA NEUSHIT UL YDI COBDR HADROM, DVCHAEI GUNANA SHPIR MATIYHST HOREIZHA ALIO. AMNEN HIBIA DRORISH"AV (סימן א) VEN HIBIA DRORISH"AV BIYAR DA'AIN SHOM AISOR RUTZCH LADOM SHOROKHO, VADARBA COVONHT

הילך הזרבוי

מכתב יבמות דף נד – דף נה

ה כפלו – ו כפלו התשיעיה

moboar batos' leuil (ד). ד"ה ל"ת (שברכ' ג) בתירוץ ר' שם. ודלא כהרב"א (ברך מא). ד"ה ומתקן בר' דסבירה להו דזהות איסור אשת אה למגורי, ואפלו שללא לצורך המצווה. ועיין לעיל נב. הערכה ז' בשם האמור משה (סימן ה') שהאריך בזה. והקמן אורורה הקשה, אטו בתורת דחיה שהתורה התורה יבום אשת אה, הא וראי היהת גמור הוא, וכראמרין לעיל (ב). מלמד שmagrasha בגט ומחזירה.

(ט) רשי' ד"ה מה להלן מן האב, וממצוות גאולה מוטל עליו יותר מקרובי האב. הקמן אורורה דיק מדבריו, גם לקרובי האם יש מצואה, אלא דקרובי האב קודמים. וכותב, אכן לזה הכרח דכיוון דקריא מיירי במשפחתי אב אפשר דמשפחתי אם בשאר כל אדם ואין כופין אותן. והרש"ש נמי הקשה, דנהי דגם באחרים יש מצואה אלא דין כופין אותן וכמו שכותב הרמב"ם (בפ"ב מעבדים ה'ז), מכל מקום מנא לן דברקווי האם איכא מצואה טפי מאחרים, כיון דמשפחתי אם אין קרויה משפחחה. כדאיתא בבבא בתרא (קיד). אמנם הקובץ העורות (סימן כ' סק"ג) כתוב, דהיכא דליך משפחתי אב, משפחתי אם נמי קרויה משפחחה. עוד תירוץ, דגבוי גאות קרובים אין שכותב הרמב"ם (שם).

(יז) Tos' ד"ה בזוכו, בתוה"ד, אי נמי וכור' לא חשיב ביהה דין דרך ביהה ברכך. והעדוך לנר לעיל (עמוד א) ד"ה רהא מכון כתוב, דבאמת נחלקו בזה רבא ורבינא בסוטה (כו), ובכמו שדריקו התוס' (שם) ד"ה למעוטי, דמהא דסביר רבא יש זנות לבהמה, על כרחך דסבירה ליה דחשיב ביהה ברכך.

דף נה ע"א

(א) רשי' ד"ה אלמא, בתוה"ד, וטעמא דשניה לאו אשתו היא וכור' הא אם הו קידושי שנייה קידושין הוה אסור בשלישית. בתוס' הרא"ש הקשה, מנא לן לדרך בר, דילמא אף אם היו קידושין היה מותר בשלישית, ורובותה דמתניתין דאף דaicא עירובו של כמה אחות שחלקין מותרתו וחלקן אסורות לא גורין במותרתו אתו האסורת, זבתוכו לעיל (נד): ד"ה אמרו. והביא שהריב"ן פריש, דdiskok הגمرا מסיפא, דקתני אסור בשלישית וב חמישית באופן שנתקדשו השנה והרביעית. ובחלילוטי גירושאות (הנדפס בסוף הגمرا) כתוב, דנראה דרש"י לא גריס הכא לסיפה דמתניתין, ולהבי לא פירש עליה כלום כדפריש רשי' ל�מן (צ). ד"ה לאחר, ועל כן הוצרך לפреш דdiskok הגمرا מרישא ולא מסיפה. וכותב עוד דאף לפירוש ריב"ן יש לומר שלא גריסין ליה הכא לסיפה דמתניתין, ומכל מקום כוונת הגمرا להקשوت מהסיפה אף שלא הביאו אלא הרישא, ובכמו שכותבו התוס' בברכות (מה). ד"ה שלשה, דמצינו עיין זה במקומות רבים בתלמוד.

(ב) גמי, חדא דיש לה בנימ בחוי בעלה וחדרא דיש לה בנימ לאחר מיתה בעלה. כתוב בתוס' הרא"ש, דהני לא נפקא מדרב הונא, שלא יליפין מנדנה אלא לאו זה שיש לה יותר לאחר זמן דומיא דנדנה, והיינו דוקא בגין לה בנימ בחוי בעלה. אך קשה לפי מה דאמירין בסמוך לחדר גיטא די לא רב' קרא ליש לה בנימ לאחר מיתה, והוא שרין לה ליבם ולעלמא, או

(ז) גמי, הכא במאי עסקין במותגנמנם. כתוב הריטב"א, דנראה דדווקא מה שהיבם ישן אוקימנא בנתגנמנם. אבל גבי יבמה מהני אפיקו ישנה למגרמי, דלא בעין דעתה דידה כלל ואפלו כוונה לביאה, דבדידיה תלה רחמנא. (ח) גמי, חייב בה' דברים. כתוב הריטב"א, דבריך נתפרש בבבא קמא (כז). בשם הרמב"ן, דלחובב תשלומי נזק, אפלו נפל ברוח שאינה מצויה שהוא אונס גמור חייב. אבל עצר ריפוי ושבת אינו חייב אלא בנפל ברוח מצויה, דאייכא צד פשיעה.

(ט) רשי' ד"ה ישן לא קנה, דישן לאו בר דעת ולא הווה קניין קניין. הריטב"א למד בדבריו, דאך דודאי אין ציריך דעת וכוונה לקניין, מכל מקום בעין שיזיה ראוי לקניין, אך הקשה מקטן (כקושית התוט' ד"ה ישן). ועוד, דהא בסמוך אמרין להדייא דהטעם דישן לא קנה ממש דלא קמכוין לשם ביאיה.

(י) Tos' ד"ה ישן, בסותה"ד, אלא טעם ממש דלא איכוין לביאה כלל וכו'. עיין באות הקודמתו, והקשה היישרש יעקב, מדוע לא הביאו התוט' דהו הטעם דאמורה הגמי בסמוך.

(יא) גמי, שכן אסור הבא מיאליו. פירש הריטב"א, דהינו שבא מעצמו ואיינו מחוסר מעשה, ואוזי לא שמעין מיניה עריות שבאות על ידי קידושים. ובשם אחרים פירש, דהבא מיאליו הינו שמתחלת הייתן ערוה עליו הוי אסורת, דלא הייתה שעת הקשר מעולם. כגון אחותו, בתו או אחות אביו, דין תליות בקידושין. וכותב, דין נראה כפירוש קמא דהא אחות אביו ואחות אמו נמי לא נחשיב כאיסור הבא מיאליו, דמי לא עסקין בגונא דرك אחר שנולד נשא אבי או אמי והוליד בת, דאו שפיר חשיב דבאה על ידי קידושין, דומה לי נשא אחיו או בנו אשה, ומה לי נשא אבי אשה. לך כתוב דהעיקר כפירוש השני.

(יב) גמי, שכן אין להם היתר בחוי אסורת. פירש הריטב"א, דנדנה כל זמן שהדם שותת אין לה התרה וטהרה אפיקו כמה ימים.

(ג) רשי' ד"ה בחוי אסורת, כל זמן שהוא חוי. הרש"ש והישרש יעקב גרטסו כל זמן שהדם חוי.

דף נד ע"ב

(יד) גמי, רמז ליבמה שאסורה בחוי בעלה מנין. הקשה הרמב"ן, הא הכל היו בכלל איסור אשת אה, וכשפרט לך הכתוב דאיסור אשת אה שאין לה בנים שרייא לאחר מיתה, מכל דשר נשים דליתא בהו מצוות יבום אסורת בדקימא קיימה. ותירוץ, דכיוון דגלי רחמנא דאיסור אשת אה שאין לה בנים, שרייא לאחר מיתה. חזין שאין איסור אשת אה, אלא במקום דליך צד יבום, והיינו ביש לה בנים בחוי בעלה. מה שאין כן היכא דין לה בנים לא חל עליה שם איסור אשת אה כלל. והקובץ העורות (סימן נא סק"א) הקשה, דלבוארה לאחר שגירשה יחול איסור אשת אה דהא השתה ליכא שום צד יבום כלל. ותירוץ, דכיוון דמעיקרא לא חיליל, לא שייך שיחול השתה דכבר אינה אשת אה.

(טו) Tos' ד"ה אלא רמז ליבמה, בסותה"ד, שלא מסתבר וכו' דאי עשה ודחי לית שיש בו כרת. מוכח מוטס' וגדר ההיתר ליבם הוא משום דחיית הלא תעשה, ולא משום שלא נאמר כלל איסור אשת אה, וכן

להוכיח מרכותב בה קרא גמר ביאה מכלל דוחייבי לאוין בהערהה, ודילמא איצטירק קרא שלא תימא דהוא בא כלל אשת איש דוחיב בהערהה מהקיים דרי' יונה דלעיל (נד.).

דף נה ע"ב

ט) גמי, אי למאן דאמר עשה עשה. Tosf' בד"ה אי כתבו שלא גרטין ליה. וכותב הרמב"ן, דהתספות גרטוי כගירסת הספרים אי לאו אי עשה עשה, ופירשו דאי לאו, משום חify לאוין ATI, ואוי משום עשה נמי דאית בהיה, מחייבי עשה ATHIA, ולמה לך למילפה באפי' נפשה.

ו) גמי, שם. הקשה הרמב"ן, מנא אין לדריש לאו הבא מכלל עשה מרכותב "יבמה יבא עליה", דמשמע ולא אחר. דילמא איהו מצוה, ואחר רשות. ותירץ, דאורעה כל הפרשה להוציא אחר, ולהיכי דרשינן דיבמה מצוה ואחר אסור. [ונראה דכוונתו מרכותיב "לא תהיה אשת המת החוצה", ואפי' לדעת רשי' בד"ה אי למ"ר עשה, דאליבא דרב לא תהיה אינו לאו, מכל מקום מודאגורה תורה שאין בה תפיסת קידושין, מוכח שאוורה לעלמא]. (א.ג.).

יא) גמי שם. קשה אמאי צריך למילך לעשה דעובר בהערהה משאר עשיין. Tipuk ליה מגופיה דקרה, דהא "יבמה יבא עליה" הינו אף בהערהה, כדתנן במתנתין לעיל (נג), אם כן הוי כמו דרכותיב יבמה ערעה בה, ולא אחר ערעה בה. וכען שביארו התוס' בד"ה ATI בדברי הגמרא לגבי מצרי ואדומי. ואי אתני לא ידעין דיבמה קני לה בהערהה תיקשי להיפר, דעתך יתכן שייה לאו הבא מכלל עשה בהערהה, אם קרא דיבמה יבא עליה לא מيري בהערהה. וצריך עין. (א.ג.).

יב) Tos' ד"ה אשה, בתויה"ד, ומפיק רבא דכל הבועל דעתו על גמר בהאה. והרי"ף (יח: בדפי הריר"ף) תירץ, דהtram מירiy בביאה של קידושין, אבל הכא מירiy בביאה דלבתר קידושין, וקני לה בהערהה לירושה וליטמא לה וכל מיili דאיישות. והתוס' בקידושין (י) ד"ה כל, הביאו פירוש זה בשם רבינו ניסים גאון, והקשו שלא מצינו קיחה לגבי חופה, ואיך יլפינן לה מקיחה קיחה.

יג) Tos' ד"ה לאחר מיתה, והוא דפסיטה אין וכור הינו מהך דרשה דהכא דASHMUNIN דלאחר מיתה לא מיקרי שארו. אבל התוס' בבא בתרא (קיד:) ד"ה מה הביאו דריב"ם סובר, דשאורות פקע על ידי מיתה כמו על ידי גירושין, והקשו מסוגין דמובואר דלאחר מיתה נמי איקרי שארו. וכותב העורך לנר, דtos' דחכח לא גרטוי, הוואיל ולאחר מיתה מיקרי שארו. אלא, סלקא דעתך אמין לאחר מיתה נמי שארו איקרי, אבל התוס' בבא בתרא גרטוי הוואיל, וכן גירסת רשי' בד"ה הוואיל, ועל כרחך דאמת הוא דמיקרי שארו. וכדרפרש רשי', דכן מוכח מרכותיב כי אם לשארו, הינו מי שהיתה שארו. (א.ג.).

יז) בא"ר שם. הקשה הרש"ש, איך אפשר לפреш דעתמא דנתמעט משמש מיתה, משום דשאורות דאיישות פקעה. הא בסנהדרין (עח). מבואר, דבמשכב זכור נמי אין חייב בבא על המת, ומפורש שם, דהטעם משום דלית ליה הנאה.

ליבם והו רשות, נמצא לפיה זה דיש לה בנים בחוי בעלה יש לה היתר ואיכא למילך מנדיה לאוורה. ואם כן איתיר קרא לאחר מיתה, וממאי איצטירק bi' קראי. ולבאורה אי לא דבריו יש לומר, חדוד קרא על כרחך איצטירק לעיקר האיסור. והוא דאמרין חדוד קרא ליש לה בנים בחוי בעלה, לאו דאיתר להכי, אלא די לא כתיב אלא חד קרא בהכי הוה מוקמין, ולא קשי. אבל מדבריו ממשמע, דיוי הוה נפקא מנדיה לא איצטירק אפי' חד קרא, וצריך עין. (א.ג.).

ג) רשי' בד"ה אף אשת אח מן האם, בתויה"ד, איכא למימר מן האב מצוה מן האם רשות. והרש"ב"א כתוב בשם רשי' בלשון זה, דהוה אמין דמן האם שרי' אף לעלמא.

ד) Tos' בד"ה דיש, בתויה"ד, ציריך קרא לאסור שלא נילך מאשת איש. וכותב המהרשה"א בקידושין (יג), דאף דבגמרא שם משמע לכואורה איפכא, דאמרין התם דין להתיר אשת איש לאחר מיתה מסברא, דהרי' עריות אסירין אף לאחר מיתה, ואם כן משמע איצטירק קרא באשת איש שלא נילך מעירות. ציריך לפреш דין כוונת הגמara דnilch מעירות, אלא סלקא דעתיה דליקא קרא בעריות לאיסטoria, ומדאסטרין בעריות על כרחך שלאו סברא הוא להתיר לאחר מיתה.

ה) Tos' בד"ה בהויתה, ומכל מקום איצטירק למילך לעיל אוחה מבני יעקב וכו'. והרש"ב"א תירץ, דהוה מוקמין לדרשה דהיא דוקא שלא במקומ מצחה.

ו) גמי, כל חייבי בריתות בכללו היו ולמה יצתה ברת באחותו. פירש רשי' במכות (יג): ד"ה רבי יצחק ובבד"ה למה, דכל חייבי בריתות של עריות בכלל היו דרכותיב ו"ונכרתו הנפשות". ולמה יצאת ברת באחותו לעצמה דרכותיב בקדושים תהיי, "ויאיש אשר יקח את אחותו וגוו". והתוס' (שם) בד"ה רבי יצחק פירש, דחייבי בריתות היו בכלל מלכות, ובכל לאו איכא מלכות, ומדייצאת ברת באחותו לכתוב בפרשת קדושים, שהרי היהת כתובה עם העריות ב"ונכרתו הנפשות", ילפינן לדונו בברת ולא במלכות.

ז) רשי' בד"ה לברת, בתויה"ד, שלא הוה ליה לעונשו ברת אלא אם כן הוהיר עליו. והגרע"א בגליון הש"ס ציין להיא דאיתא במכות (יג), דליקא למימר איצטירק אזהרה לברת, שהרי פשח ומילה ענש אף על פי שלא הזהיר. ובתוס' הגרע"א על המשניות מכות (פ"ג מ"ט) כתוב, לציריך לומר רשי' סבר דר' יצחק פלייג בהא, וסביר דכורת בעי אזהרה. ומ"מ הקשה הגרע"א בדורש וחידוש דהא מיתתנן ראייה מפסח ומילה דaicava ברת אף דליקא אזהרה, ואם כן היה לרשי' לפреш דר' יצחק סבר דקרבן בעי אזהרה, אבל לא ברת.

ח) רשי' בד"ה שפחה חרופה, שפחה כנענית המאורסת לעבד עבר. כתוב המהרשה"ל, דהכוונה שהיתה ח齊ה משוחררת שתופסין בה קידושין, ולאו דוקא מאורסת לעבד עבר, דהו הדין לישראל שאין עבד, אלא דנקט רשי' עבד משום דמותרת לו לגמורי. והרש"ש כתוב, דכך דעת ר' עקיבא בבריתות (יא). דמיירי בחזי משוחררת, מכל מקום נהאה דרש"י נקט בדוקא כנענית ולא ח齊י משוחררת, והינו כדעת ר' ישמעאל בבריתות (יא), משום דסוגין לא מיתפרשא בר' עקיבא, ולא מיריא בחזי משוחררת, דהא תפיסי בה קידושין כדאיתא בגיטין (מא), ואם כן אין

דאוריתא, אלא לרבות עולם הויא כנשואה, ולשםואל לא הויא כנשואה. אלא דילישנא קמא שמואל סבר דברתורה הקילו היכא דאכלה, וללישנא בתרא רב סבר דברתורה החמיירו רבן בנפליה מן האروسין]. אמנים הרא"ש (ב似ין ה') כתוב, דנקטו תרומה לרבותה דרב, דזמיןן שהיא באשותו לכל דבר ואינה אוכלת, כגון מסר האב לשלווחי הבעל. וממדלא כתוב כגון בנפליה מן האروسין, חווין דסבר דמן האروسין אינה באשותו גם לשאר דברים. [ומהתוט' בר"ה מן הנישואין שכתו בעין זה אין ראייה, דהא קיימי אליבא דילישנא קמא דאך מן האروسין אכלת לרב, אבל הרא"ש קאי לילישנא בתרא].

(ו) **תוס' ד"ה כל ביאה**, اي ביאה אروسין עשוה וכו'. וכן הקשו הרמב"ן, הרשב"א והריטוב"א. אמנים הרי"ף (יח: בדף הרי"ף) כתוב,adam קידשה אחר כך בא עליה מהני ביאה לעשות נישואין. וכותב הר"ן בקידושין (ה): בדף הרי"ף דלפי זה הא דמבעיא לגמי בקידושין (י.), اي ביאה אروسין עשוה או נישואין עשוה, מירוי ודוקא בשלא קידשה קודם הביאה. וכן פסק הרמב"ם (בפ"י מאישות ה"א). ולפי זה דברי הגמ' בביאה שהבעל מאכילת בה, היינו לאחר קידושין. [אמנם ציריך עיון, הריטוב"א שחקשה כאן קושיא זו, כתוב בקידושין (י.). בביאה שלאחר קידושין ודאי עשוה נישואין. ואפשר שלא ניחא לה לפרש כאן דמיירי בביאה שלאחר קידושים, דהtram פירוש הריטוב"א דילפין דקניא משומרת ים, ולהכי اي אפשר לפרש כאן דמדמי שמואל שומרת ים לבייאת נישואין, adam כן תלי המלמוד בוגלם, דהא אדרבא התם ילייף משומרת ים. (א.ג.)].

דף נו ע"ב

(ז) גמי, אשת ישראל שנאנסה וכו' פסלה לכוהנה. פירוש רשי"י לעיל (לה). ד"ה נפסלו, דאסורה בתרומה מהא דילפין מב' כי תהיה אלמנה ונורשה וישבה וגו', למעוטה הא דלא תפטי בה קידושין, וכదדרשין לקמן (סח): והתוס' שם בר"ה ע"ט כתבו בשם רש"י דילפין לה מב' כי תהיה לאיש זר, וכ כתבו התוט' דלפי זה יש לאוסרה לכחן נמי מקל וחומר, וכראמרין דילפין דושאג דיןomo ובזוזה הווי פשיטה לא, דהא למزيد נמי איצטיריך ריבויא כיון דאיינו לשם קניין, דזוזה היינו לשם נזות, ובאה נמי פליגי רב ושמואל כיון שאינו לשם נישואין, אלא הכוונה דרבי רחמנא בין שוגג בין מזיד.

(ג) גמי, ושמואל אמר לא קנה אלא לדברים האמורים בפרשה וכו'. כתוב הרשב"א, דלשמואל אף שאינה נקנית להיות כנשואה, מכל מקום נקנית להיות כארוסה, וחיבים עליה משום אשת איש, דהא יוצאה בגט וופורת צרצה. וכן כתוב הריטוב"א דלא גרעה מאروسה ומיקרייא קניין בספו. אבל הרמב"ן לפקון (ז): כתוב. דלשמואל אין חיבים עליה משום אשת איש.

(ד) **תוס' ד"ה מאין, בתזה"ד**, דעתך חדש דאונס ורצון לא הויא אלא באשת איש, אבל בשאר עריות אין חידוש טפי באונס מברצון לעניין פסוליה כוהנה. נראה דכוונתם כמו שכתו לעיל (לה). בר"ה ע"ט דהיכא דאסורה משום ויבת כחן כי תהיה לאיש זר" פשיטה דין לא חלק בין אונס לרצון. ומה שהוצרך הרבה ששת לאשמעין דאסורה, היינו משום דבריאת אשת איש לא הוא בכלל כי תהיה לאיש זר, ולהכי כתבו כאן דבשאר פטולים כיון שנפסקת משום כי תהיה לאיש זר (כמו שכתו התוט' לעיל (מד): ד"ה

טו) גמי, הניחא למ"ד העראה זו הכנסת ערלה אלא למ"ד זו נשיקה Maiiac לא מימר. הקשו התוט' בסוטה (כו): ד"ה אלא, דادرבא איפכא מסתברא, דלמאן דאמר זו נשיקה, וחשייבא ביאה גבי שאר עריות, היינו דאייצטיריך קרא למשמעות, אלא למאן דאמר זו הכנסת ערלה, ולא חשייבא נשיקה גבי שאר עריות, הכא Maiiac איצטיריך למשמעות.

(טו) [רש"י ד"ה לשקינה לה שלא בדרכה, בתזה"ד, אל תסתורי עמו ליבעל לו שלא בדרכה. כן פירש רשי"י בסוטה (כו): בר"ה לשקינה לה. ציריך לדוחוק, דכונתו כמו שכתו התוט' בר"ה לשקינה, שהוא חושש שאם תסתור שמא תיבעל שלא בדרכה. דהא בעין שיוחינה על עצם הסתירה. וצריך עיון. (א.ג.).]

(ו) **רש"י ד"ה מירוק, שמורייע**. וכן פירש רשי"י בסנהדרין (עג): ד"ה משעתה, וכן כתוב התוט' ר"ד, עוד כתוב, דהכנסת ערלה לא יהני אפילו אם יוריע, אלא תרויהו בעיןן, הכנסת כל האבר, ושיזורייע. [צריך עיון אי רשי"י פליג וסביר דסגי בזורייע בלבד, או שמא לא הוצרך לפרש דביני הכנסת האבר, וההבי אורחא דAMILITA כשמורייע. (א.ג.)]. אבל דעת הרמב"ם (בפ"א מהלכות איסורי ביאה ה"י ופ"ג הט"ז), דסגי בהכנסת הגיד אף שלא הזריע, ובתוס' בר"ה אינו.

דף נו ע"א

(א) גמי, Maiiac קנה וכו'. ומובואר לקמן (דף נח): דרב ושמואל פלייגי נמי בוגונא שבא עליה מדעת לשם נזות ולא בשביל לknotha, והיינו מזיד דתנן לעיל (נג) וכדרפריש רשי"י (שם) בר"ה מזיד.

(ב) גמי, הא רבי רחמנא ביאת שוגג בזוזה. כתוב המאירי, דאין הכוונה דילפין דושאג דיןomo ובזוזה הווי פשיטה לא, דהא למزيد נמי איצטיריך ריבויא כיון דאיינו לשם קניין, דזוזה היינו לשם נזות, ובאה נמי פליגי רב ושמואל כיון שאינו לשם נישואין, אלא הכוונה דרבי רחמנא בין שוגג בין מזיד.

(ג) גמי, ושמואל אמר לא קנה אלא לדברים האמורים בפרשה וכו'. כתוב הרשב"א, דלשמואל אף שאינה נקנית להיות כנשואה, מכל מקום נקנית להיות כארוסה, וחיבים עליה משום אשת איש, דהא יוצאה בגט וופורת צרצה. וכן כתוב הריטוב"א דלא גרעה מאروسה ומיקרייא קניין בספו. אבל הרמב"ן לפקון (ז): כתוב. דלשמואל אין חיבים עליה משום אשת איש.

(ד) **תוס' ד"ה מן הנישואין, בתזה"ד**, נקט אכילת תרומה לרבותה וכ"ש לשאר דברים. אבל הרמב"ן כתוב. דלשמואל אף בנפליה מן הנישואין לא קנהה לשאר דברים על ידי ביאה גורעה, ודוקא לעניין תרומה אוכלת, כיון דמדאוריתא אף ארוסה אוכלת בתרומה. [וכיוון דכבר אכלת לא גורו בה].

(ו) **וכן כתבו התוט' בסוטה (כו): ד"ה דהא אמר** (ה) גמי, ואיבא דאמרין מין האروسין ד"ה לא אכלת. כתוב הרמב"ן, דלרבות דאמר מן הנישואין קנה לכל והוא כנשואה מדאוריתא, הוא הדין דמן האروسין הויא כנשואה. ודוקא בתרומה לא אכלת מדורבן, משום גורה הקודמת, ונמצא לדרכיו מדאוריתא אין חילוק כלל בין נפליה מן האروسין לנפליה מן הנישואין. וכן לא נחלקו כי' לישני דהכא בדיןא

יג) גמי, ואיכא דאמרי אמר רבה אשת כהן שנאנסה בעלה לוקה עליה משומם טומאה. כתוב הרמב"ן במלחמת ה' (יח: בדפי הר"ף), דין ראייה מדנקט אשת כהן, דפוגג אדרב ששת דאסטר נמי אשת ישראל. דרביה מיריע לענין איסור טומאה, דלכולי עלמא לא שייך אלא גבי בעלה اي הווי כהן. ורב ששת לא אמר דлокה משומם טומאה, אלא מדנאסרת בתרומה מקרה ד"ובות כהן וגורה" לפנין بكل וחומר דנאסרת לכוהנה כדאיתא לקמן (סח:), ומר אמר חדא וממר אמר חדא ולא פלגי. עיין לעיל אות ז.

יד) גמי, אלמא באונס לא קריינא ביה זונה. כתוב הרמב"ן במלחמת ה' (יח: בדפי הר"ף), דלהיאי לישנא, הוא הדין בכל חייבי כריתות שבאו על אשה באונס, שאין נאסרת משומם זונה. אלא דמכל מקום נפסקת לתרומה מקרה דבאת כהן כי תהיה אלמנה וגירושה, وكل וחומר דນפסקת לכוהנה כדאיתא לקמן (סח:).

טו) מתני, גירושה וחוליצה לבחן הדיווט. כתוב הרשב"א, דחוליצה דנקט הכא לאו דוקא, ואגב גירושה נקט לה. דכיון דחוליצה דרבנן, מורה ר' מאיר דאובלת, שלא אסור אלא במשתרמת לביאה פסולת מדואורייתא. וכדראמרין לקמן (נח:).

טו') Tos' ד"ה מן האروسין, בתוה"ר, ונראה דבבת כהן איירי וכו'. ובדברי התוס' לקמן (נח). ד"ה בהני מבואר, דלשיטותם בת ישראל המשתרמתת לביאה אסורה אינה אוכלת לכל עಲמא, אף היכא דעתה לה מזוני, עיין שם באות ג.

יז) רשי' ד"ה ומוה קドושי רשות, (בלשון אחר), הקשה הגרא"א, הא כיוון דר' מאיר סבר שקדושי עבריה לא רק שאינס מאכליין אלא גם פולין, מי טעמא ילייף הקל וחומר לענין אכילה, ולא למד, ומוה קדושי רשות פולין קל וחומר קדושי עיון. והנich בצריך עיון.

יח) גמי, לר' מאיר דאמר משתרמתת לביאה פסולת דארויתא לא אכליה וכו'. כתבו התוס' לקמן (נו): ד"ה רב, דמהאי טעמא פסיל למשתרמתת לביאה פסולת, מדרבנן. דמדאויריתא אוכلت אף לר' מאיר.

דף נו ע"א

א) Tos' ד"ה אבוי וכו', תימה דבלא ידעה גופה אמאי מאכילה לאבוי וכו'. והרשב"א תירץ, אבויأتي לאפלויג על הא דאמרין דעתמא דר' אלעזר ור' שמעון משומם שמאכילה במקום אחר. והוכיח זאת מהא דפוצע דכא מאכיל בלא ידעה, ווף שאין פוצע דכא מאכיל במקום אחר. ולשון הואיל דנקט אבוי לאו דוקא (דוחה ליה למימר והרי מאכילה), אלא אגב דנקט רבא הואיל, נקט אבוי נמי האי לישנא.

ב) בא"ר, ורבא סבר שלא חשיב יש לו להאכילה במקום אחר כיוון דין מאכיל וכו' אלא עיי' שכבר אכליה. וכותב התוס' הראי"ש, דלפי זה הא דאמרין ואבוי שכבר אכליה לא אמרין, אין הכוונה שלא סבר האי טעמא, דהא סבר דמשום הכא אוכלת בפוצע דכא בלא ידעה. אלא דסביר דזה אינו טעם לחקל שלא נחשיבו מאכיל במקומות אחר וצונתו אבוי, דעל כרח משומם אישות דהשתאות נמי מאכיל בציורף שכבר אכליה, דהא אם נשאת להן ומית לא היה אוכלת מכח שכבר אכליה. ואם כן הא דאוכلت בפוצע דכא בלא ידעה הוא מחמת אישות דהשתאות ובציורף שכבר אכליה,

הבא), פשיטה דליך נפקא מינה בין אונס לרצון. והבעל המאור (יח: מדפי הר"ף) הוכחית, דבשאר פסולים אף באונס נאסרת, מודתנן בכתובות (יד:), מעשה בתינוקות שנאנסה, دائית לא היו רוב דברים היהת נפסקת לכוהנה. וביאר טעמא, דדוקא בביית אשת איש איכא סברא לומר דמתוך שמותרת לבעלת הדוא ישראלי, מותרת נמי לכוהנה. וכן כתוב בשוו"ת הרשב"א (ח"ו סימן ס"ו). והויסוף ביואר, דבבית אשת איש אינה פסולת אלא מחמת דאגידה בעלה, והבעל הוא הגורם. ואם כן היה בדי שאמ לבעל מותרת, כל שכן שתהיה מותרת לאחרים.

ט) רשי' ד"ה אשלא בדרכה, בסוזה"ד, וגמר ביהה מיבמה דרבנן בה ולקחה שלא בדרכה. המהרש"ל מחק כל תיבותו אלו, וכותב המהרש"א, דעתמו משומם שלא אשבחנא שום גזירה שוה "ביהה ביהה" בעריות מיבמה. אבל המהרש"א כתוב, דחוינן דהגמרא לא דחי אלא דעיקר העראה בעריות כתיב. ולא אקשי איר סלקא דעתך כלל ללימוד עריות מיבמה, ועל כרחך צריך לפרש דאך בעריות לא מצינו גזירה שוה ביהה, לפנין ביהה דחיבי לאוין שלא יבא ממו, מביאה דיבמה. ושוב לפנין עריות מחייבי לאוין بكل וחומר.

ו) רשי' ד"ה ה"ג אלא Mai, אלמנה לכהן גדול וכו' שלא כתיב בהו משכבי אשה. וביאר המהרש"א, דילפין לה בגזירה שוה ד"קיהה קיהה" מיבמה, ואף שכתבו התוס' לעיל (נה): ד"ה קיהה, דקיהה דיבמה אינו מופנה, מכל מקום כיוון דקיהה דחיבי לאוין מופנה, הוא מופנה מצד אחד. ומה שרש"י בד"ה אשלא בדרכה נקט גזירה שוה דיבאה, ולא נקט האי גזירה שוה דקיהה, למילך קיהה דעריות מكيفה דיבמה. משומם דניחא ליה טפי למינקת גזירה שוה דיבאה מיבמה, שהוזכרה לעיל (נה), אבל גזירה שוה דקיהה לא החקרה בשום מקום.

ז) בא"ד, שם. כתוב המהרש"א דריש' לא פירש בחיבי לאוין דלאו רכהונה, (וכמו שפירשו התוס' בד"ה וכן), משומם דסביר, שלא עי למילך להו מיבמה, אלא כמו דילפין בהו העראה, מדقتיב בשפה חרופה שכבת ורע, שמע מינה דשאר חיבי לאוין סgi בעריאה. הכי נמי איכא למילך מדقتיב בשפה חרופה שכבת ורע, וממעט נמי שלא בדרכה, שמע מינה דשאר חיבי לאוין מהני אף שלא בדרכה. וליכא למימר דעתאי למעוותי חיבי כריתות, דמהני בהו שלא בדרכה. משומם שלא בעו לה, דהא כתיב בהו משכבי אשה. ועל דרך שכתבו התוס' לעיל (נה): ד"ה לשtopic גבי העראה. והתוס' בד"ה וכן, דנקטו דילפין לה מكيفה קיהה סבירי, דליקא למעט מדقتיב גבי שפה חרופה חיבי לאוין דמהני בהו שלא בדרכה, דיאמא דמעט דוקא דמהני בהו העראה, אבל לא שלא בדרכה.

ח) רשי' ד"ה הכל הי בכלל זונה, בתוה"ר, בכלל זונה לא יקחו וכו' והוציא לכך הכתוב אשת ישראל אונסה מן הכלל. הקשה הרשב"א, הא לשישראל לא נאסרה זונה כלל, ואם כן מאי אמרין כشرط לך הכתוב וכו'. ותירץ, דלפומ האי סברא דהכל הי בכלל זונה. כמו דחשיבא זונה להן, הכי נמי חשיבא זונות להאסר לבעלת ישראלי מלחמת טומאה. ולהכי אחר שהוציא הכתוב אונס דaina בכלל טומאה לבעלת, איכא למילך דגבי כהונה נמי לא חשיבא זונה. ולהכי איצטראיך והיא למעוטי, דדוקא אשת ישראל מותרת ולא אשת כהן.

הנולך הזרזורי

מפתח יבמות דף נז

ח כפלוי התשע"ה

פסלה. והרמב"ן הוכיח כן מדאמרין ל�מן (נה). דלמא עד כאן לא קאמר ר' מאיר אלא בקדושין דקני לה, אבל חופה דלא קנה לה לא. היינו דמילתא דפשיטה היא דחופה אינה קונה. והרמב"ן דוחה פירוש זה, דכיון דלא קנה איינו בדיון שתפסל. והרש"ב"א ביאר, דהטעם לאסור מהמת חופה بلا קידושין, משום גיירה אותו ביאה. עוד הקשה הרמב"ן, דהא ל�מן (נה). מיתינתין דיש חופה לפטולות מוחפה שלאחר קידושין. [אבל התוס' נח].

בר"ה רב נקטו דלשיטת רשי"ס ביר רב ושםואל דחופה קונה]. ט גמי', אמר רבא אף אנן גמי תנינא בת שלש שנים וכו'. פירש רשי"ט בדר' אף אנן, דאין בייתה פטולה וכו', כ"ש אין חופה פטולה. הקשה הרמב"ן, דמלשנא דشمואל הוואיל ואין לה ביאה, משמע דהוה פשיטה למג' דין בייתה ביאה. ועוד, דתנן לה בהדריא בהאי מתניתין דנדיה (מד): דפחות מכאן הרי זה כנותן עצבע בעין. והרש"ב"א תירץ, דמאי דהוה פשיטה לשמוואל דאיינה ביאה היינו לעניין לקנותה ולהתחייב בה, אבל מתניתין דמייתי רבא מוכח דאף אינה נפטלה בהכי, ואם כן כל שכן וחופה אינה פטלה. וכן הוא דתנן פחות מכאן כנותן עצבע בעין דהוה כו"ה חזרה צחורה ומימילא אין לה קנס. אבל לא שמעין מוחתם דאיינה נפטלה בהכי. וצריך ביאור, דהא פחות מכאן כנותן עצבע בעין תנן לה בסיפה המתניתין דמייתין הכא, ומשמע דעתה קאי, וקנס לא הזוכר שם כלל (א.ג.). והרמב"ן ביאר, דההראיה מודקנתני נשאת לכחן אוכלת בתרומה, אבל פחות מכאן אינה אוכלת, וחווין דין לה חופה. והא דamerin בת ג' הוא דמיפסלה בביאה מיפסלה בחופה לא קאי אמתניתין, אלא הכוונה, דכיון דלא מיפסלה בביאה דין ביאה ביאה, ומהאי טעמא אינה אוכלת בתרומה על ידי החופה, הכי נמי מהאי טעמא לא תיפסל בהאי חופה. ובתוס' הרא"ש נקט כפירוש רשי"י, וכותב דהא דלא מיתינתין סייעתה מהא דפחות מבת ג' אינה אוכלת בתרומה, משום דאפילו אי חשיבה חופה יש כאן טעם לגוזר שלא תאכל בתרומה, כמו שכתבו התוס' בדר' נשאת. אמנם בתוס' ל�מן (עב). ד"ה מבחן, משמע שפירשו בהרמב"ן, דעתמא שאינה אוכלת משום שלא מיקרי חופה. ועיין להלן באות יב ואות יג.

ו בtos' ד"ה רב אמר, בתוה"ד, ולא שיר' כאן די. כוונתם, دائ חופה קונה יליין לה בקידושין (ה). מכסף ושטר וביאה, ואם כן נימא די' בכסף ושטר וביאה שלא תיפסל לר' אלעזר ור' שמעון.

יא) בא"ד, ולא מסתבר נמי לאוקמי באروسיה שכבר אכלה וכו' וכרי' יוחנן דאמר היכא כבר אכלה דלא מיפסלה וכו'. כתוב מהירוש"א, דאף כבר הוכיחו התוס' מלקמן (נט). דאף בת כהן מיפסלה אף בגונא שהפסול לאחר הקידושין, [לשיטותם לעיל (נו): ד"ה מן האירוסין על כרחך בכת כהן מיריע]. ואף דברך אכלה בבית אביה. יש לומר, דהכא אכן תרתי למעליותא, שאכלה בבית אביה, ועוד דאכלה מהמת בעלה, ולהכى לא מיפסלה. ועוד יש לומר, דכיון דאוכלת בהגעת הזמן למשנה ראשונה, אם כן היויכא נשואה דלא מיפסלה היכא דכבר אכלה לדברי ר' יוחנן.

יב)/tos' ד"ה נשאת, אבל פחותה מבת ג' כיון דלאו בת ביאה לא בדיק לה וכו'. הגרע"א (בגלוון הש"ט) ציין לתוס' ל�מן (עב). ד"ה מבחן. שביארו הטעם, משום דלשםואל היכא דין ראותה לביאה אין לה חופה.

ועל כן חשיב מאכילה במקום אחר. ולפי זה כוונת רבא, דאמר התם פקע קניינה, הכא לא פקע קניינה. דכיוון DSTOF סוף הוא בציירוף מה שכבר אכלה כבר, לא חשיב מאכילה במקום אחר.]

ג) גם, בהן פצעו דכא שנשא בת גרים מהו שיאכילהה בתרומה. הקשה הגרע"א, אמאי בעי לה לגבי התרומה, ולא לגבי עיקר הנישואין אם מותר בה או אסור בה.

ד) גם, אי לאו בקדושתייה קאי וכו'. כתוב ה الكرן אוריה, דלפי מה שכתבו התוס' בסוף ד"ה ואי, דלר' יהודה הויא חלה ממש, ואפיקלו הcli חווינה די לאו בקדושתייה קאי מותרת לו, אם כן מוכח דלהאי גיסא דלאו בקדושתייה, מותר אף בחללה וכל פטולי כהונה בגין גירושה. ושלא בהבition שמואל (בן העוז סימן ה' סק"א) שכתב, דזוקא בגין מותר, כיון שלא נאמר הללו בפירוש, אבל לא בחללה וגורשה.

ה) גם, שם. החקיקת מחוקק (בן העוז סימן ה' סק"א) כתוב, דלהאי גיסא דלאו בקדושתייה קאי אין לו קדושת כהונה כלל אפיקלו ליטמא למתים, ומכל מקום אוכל בקדושים. והקרן אוריה ל�מן (עו.) תמה, איך אפשר לומר דהו כור לכל דבר, אלא דלא בטלת קדושתייה אלא לעניין איסורי ביאה.

ו)tos' ד"ה ואי, תימה דהוה ליה למימר וכו' וחללה אינה אוכלת בתרומה, כドומוכ בפרק בתרא דקידושין. הקשה ה الكرן אוריה, מנא להו לתוס' ד"ה שהייא אשת כהן אינה אוכלת בתרומה, דהא דמייתו מקידושין (עז). דחללה פטולה מתרומה, נראה דהינו דזוקא כשהיא עצמה בהנתה, אבל אי הויא אשת כהן, אמאי גרעא מעבד ושפהה של כהן שאוכלין בתרומה. ובקובץ העורות (סימן מ"ז, א', ד') תירץ, דגדור אכילת אשת כהן בתרומה, וזה שאלתו בפירוש, דעבדו ובהמתו אין להם היתר עצמי בתרומה, ומה שאכלו היינו משום דחשייב באכילת רבם הכהן. אבל אשת כהן חותרה בתרומה, משום דמה שהיא אשת כהן מותר לה לאכול מכחה עצמה, ולהכى כשהיא חלה אינה אוכלת. תדע דהא אמר רבא לעיל, שאני התם שכבר אכלה, ופשיטה בכתהמת כהן ליכא למימר שתאכל מחתמת שכבר אכלה. ועל כרחך דאשת כהן כל זמן שלא פקעו קניינה אוכלת מחתמת עצמה. וולכאורה בן משמע מלשון הגמרה לעיל (נו). כיון דמית ליה פקע קדושתייה מינה, דמשמע שקדושתו באשה. (א.ג.).

ז)tos' ד"ה הcli גרשין ותנן, דמשנה היא במסכת ביכורים וכו' דהך נמי משנה היא. והרש"ב"א פירט הקושיא, דאםאי לא הביאו מתניתין דקידושין, דתתם איפילגו ר' יהודה ור' יוסי דמייתין להו הכא, וכן התם איפילג ר' אליעזר בן יעקב, ועוד כיון דבסדר נשים קיימין טפי הוה ליה לאיתורי מותני' דבסדר נשים. והריטב"א תירץ, דאורחא דתלמודא לאיתורי אגב גרא מותני' דסדר זרים וסדר טהורות, כל היכא דאפשר לבורורי בהו מידי, כיון דלית להו גمرا בגופיו.

דף נז ע"ב

ח) רשי"י ד"ה יש חופה לפטולות, בתוה"ד, ומיעירה נמי לא קידשה אפיקלו הcli פטלה וכו'. כתבו הרמב"ן והרש"ב"א, דמלשון רשי"י משמע, דבין לר' ובין לשמוואל חופה אינה קונה, ואפיקלו הcli לר' כיון דקרוובה לביאה

ה) תוס' ד"ה ונקה, וא"ת ונווקמה כגון שבא עליה בשוגג וככ"י הא גונא חשיב מנוקה מעון וכו'. והrintב"א כתוב, דכיון שקיןא לה היה לו לחוש יותר אף שלא ידע שנסתורה, ולהכי לא חשיב מנוקה מעון. [ומישמע מדבריו דהוא הדין אם הביאה עצמה בשוגג, נמי לא חשיב מנוקה מעון מהאי טעםם דהיה לו להזהר].

ו) בא"ד, דהא כי מוקי לה על ידי גילגול לא חשיב אין מנוקה מעון וכו'. כתוב הגרע"א, דלכארה יש מקום לומר דהgilגול אינו אלא לעניין השבועה, שמשביעה שלא זינתה מהארוסין כדי שתודה, אבל לעולם אין המים בודקין אותה לעניין זה. ואם כן אין ראייה מהתמס דחשיב מנוקה מעון, יתכן אדם זינתה המים לא יבדקה. אלא דעתך לומר, דסבירי התוס' והgilגול אינו רק על השבועה אלא גם על האלה דין ה' וגוי, דהינו בבדיקה המים, ועל כרחך דהמים בודקין אותה אם זינתה אז. [ואף דלביקה דעל ידי הgilגול בעין שהיה מנוקה מעון, לא בעין לתנאי דתוקם שכיבת בעל לבועל, (וכראיתא בעמוד ב')]. וטעמא, משום דאיינו בדתוקם שכיבת בעל לבועל, דהינו בקרא בנוסח השבועה, דהינו שבזמן שמשביעה צריכה להיות קודמת שכיבתו].

ז) בא"ד, דהכא כיון שבשבועה השקאה יודע שבא עליה באיסור וכו'. ואף על גב שאינו יודע אלא שנסתורה, מכל מקום הווי ודאי איסור. תדע דלעיל (יא): כתבו התוס' בד"ה מאי, וכן לקמן (סט). בד"ה כי,adam בא עליה לאחר סתייה לךה מדאוריתא. (א.ג.).]

ח) גמי, ולא שקדמה שכיבת בעל לבועל. כתוב הריטב"א, דלאו דוקא הוא, דהרי אם בא עליה אחר כך תיפוקליה משום דברענן קבשה עלייה לשום, אלא איידי דנקט ברישא שקדמה שכיבת בעל לבועל, נקט נמי ולא שקדמה שכיבת בעל לבועל, והכוונה שהיתה שכיבת בעל בתחילתה בעוד שלא הייתה שכיבת בעל.

ט) גמי, כגון שבא עליה אrosisה בבית אביה. כתוב בבייאור הגרא"א (באבן העור סימן נ"ה סק"ו), דאף לפי מה שכתב הריטב"א (יח: בדפי הריטב"א), דבביאה שלאחר קידושין עשו נישואין, היינו דוקא כשבא עליה לשם נישואין, אבל הכא מيري שבא עליה לשםZNות, בדפריש רשי' בד"ה ולרכין דכובותה. ועוד כתוב (בסיימון לג"ס ק"ה), מכל מקום נראה להוכיח מכאן דלעולם כשבא עליה בבית אביה לא קני, דהרי בסתמא אמרין אין אדם עשו בעילתו בעילתZNות, וחשיב כמקוין לשם נישואין, ואפ"ל הבי משמע הכא דאין נעשית נשואה בזה, כיון שהוא בבית אביה. [וכמו שפרש רשי' דהיתה בעילתZNות וככבות הגר"א בסתמא] והקשה, מכאן על הרמ"א (שם ס"א) שכתב אדם קידשה, ושוב בא עליה לשם נישואין אפ"ל בבית חמיו, דינה נשואה.

י) רשי' בד"ה ולרכין דכובותה, בתויה"ד, והכניסה לחופה ולא נבעל. ובעמוד ב' פירש רשי' בד"ה דחבריה, לישנא אחרינא ועייקר, דהוקשיא גביה שומרת ים, דהא לאו בת אשקיוי היא. וכתבו התוס' בד"ה דכובותה, שלא שהקשתה הגמי' דלא יכולת לשנות שם דחסר בקדימות שכיבת הבעל לבועל, אלא דבעצם מה שהיא שומרת ים לא שיר' שתשתה דין לה דין סוטה, והיא שיטת ר' יונתן בסוטה (כד). ולתווע' לישנא קמא דרש"י

ויש לומר דמה שהזוקקו הכא לסבירות אלו. הינו לפי מה שכחטו لكمן (נה). ד"ה דהני בדעת רשי', וכל שנכנסה לחופה אוכלת בתרומה, אפילו במקום שהחופה לא חילא מדינא. (א.ג.).

ג) בא"ד, וגם חורר ומשלחה לבית אביה. בתוס' הרא"ש איתא, דלהאי טעמא איתא לאיך חשש דאמר עולא בכתובות (נד:), שמא תשקה לאחיה ולאחיויתה. [ועיין באות ט].

יד) גמי, אמר רמי בר חמא יש חופה לפטולות בגין למחוקת ר' מאיר רשי'. הרמב"ן ביאר, לפי מה שפירשו התוס' ד"ה רב, בדעת רשי' דרב ושמואל סבירי, דחופה עשויה קידושין. דcken סבר רמי בר חמא, וסביר נמי כרב בהמה שאף בפטולות היהו חופה. אבל פליג עליה בהא דאחشبיה רב בביאה, ולרמי בר חמא חופה לא חשייבא בביאה, ולהכי לא מיפטל אלא לר' מאיר מחמת דמשתמרת לביאה פטולה, דהחופה עשתה קידושין.

דף נח ע"א

א) גמי, אבל חופה שלא קנה לה לא. הרמב"ן לעיל (נו): הובא באות הקודמת) ביאר לפי פירוש התוס' בדעת רשי' דחופה עשויה קידושין, דכונת הגمرا להקשות דילמא חופה פטולה דוקא אינה קונה, והוא דאמירין אי נמי וכו' אבל חופה לכלוי עלמא פטלה, היינו דאייכא למימר דאף חופה פטולה קונה, וכיון שקונה יתכן שפטולת לכלוי עלמא. אבל הקשה, על פירוש זה דאם כן הוה ליה למימר אבל חופה פטולה דילמא לא קני, ומילשנא דגמא "אבל חופה שלא קנה", משמע דהוה פשיטה לא דחופה אינה קונה.

ב) רשי' ד"ה אוכלות משלו וכו'. דחופה לא פטלה. והקשו התוס' בד"ה דהני דכיוון דסביר תנא קמא דאין לה פטלה, אם כן איך אוכלת בתרומה מחמתו. והרמב"ן לעיל (נו): כתוב בדעת רשי', דבאמת תנא קמא נמי סבר דיש חופה לפטולות וקניא החופה, ומכל מקום לא מיפטל מתרומה על ידי חופה גירדא ללא ביאה.

ג) בא"ד, ויל' דלצדדין קתני אוכלות משלו לאחר מיתה ואוכלות בתרומה בחיים. ביאר המהרש"א, דאף דעתות לעיל (נו): ד"ה מן האירוסין הקשה הר"ר משה, דכיוון שפטולה אין לה מזוני פשיטה דאייכא מאכילה בתרומה. היינו דוקא התם שלא מיררי בנשואה אלא בהגעת הזמן. אם כן מסתברא דכיוון דלית לה מזוני מבעה ממשום בעמוד וחווא קאי, אינה אוכלת בתרומה מחמתו. אבל הכא דמיiri בחופה וליכא למיחש כלל לטיסמפון או למזיגת הכווס כמו שכבתו התוס', אם כן אף אם אין לה מזוני ממשום בעמוד וחווא קאי, מכל מקום תאכל בתרומה. והקרני ראם הוסיף, דודאי בהגעת הזמן תלייא תרומה במזוני, דהא טעמא דאכלת בתרומה בהגעת הזמן הוא ממשום דודכאתה מייחד לה כדרמרין בכתובות (נו:), ופירש שם רשי' בד"ה דוכתא, דמאיחר שהוא זו אחת מייחד לה מקום,

ולהכי כשהיאנו זו אחת אין לה לאכול בתרומה בהגעת הזמן. ד) רשי' ד"ה ולא גטולות בთובה, אם קינא לה ונשורתה שהיא גרומה לאסור את עצמה עליו. ורש"י בסוטה (כג:) ד"ה ולא גטולות פירש, ואףיו למן דאמר דשומרת ים שזינתה אינה נאסרת עליו, מכל מקום קיון דאייחו לא בעי למינسب איש זונה, היא הפסידה כתובתה.

לחופה, ובשומרת ים מيري בלבד בלא ביהה ובלא חופה. והקרני ראם כתוב, דעל כרחק מيري שנכנשה לחופה, דהא סוגיא דידן סבירא ליה דעל ידי מאמר אינה נשואה אלא בארכוסה, מודקשי היינו ארוסה, ואם כן על כרחק מيري שנכנשה לחופה אחר כר,adam לא כן ארוסה אינה שותה. ואם כן מيري בחדר גונא, דברתויהו היהתה שכיבת בעל, בארכוסה על ידי בעל זה, ובשומרת ים על ידי בעל הראשון, ובברתויהו היהתה לחופה בסוף. זאמנם בלשון רש"י משמע דמחמת המאמר עצמו כבר קרינא ביה תחת אישך, וכחאי גיסא דלעיל (כט) דהוא נשואה, ולא בעין חופה, והא דמקשין היינו ארוסה, כבר כתוב מהרש"א דמיירי שהסתירה היהתה קודם למאמור, ואז הייתה כארכוסה. אבל קשה דרש"י בר"ה ובית שמאי כתוב בפשיטות דמאמר לבית שמאי הויא כארכוסין ובעיא חופה, ואיך כאן פירש דהוא נשואה כנישואין. (א.ג.).

(טו) [תוס' ד"ה דהא אמר, ובנפלו מן הגג ונתקע וכו' דויתן איש בר את שכבותיו וכו' משמע דברענן בבעל כוונת שכיבת. לכארה נראה דאין לה לחוכיה מכאן אדם הבועל בא עלייה بلا כוונת שכיבת, כגון בגונא שהיתה האשעה ברצון, שהבייתו עליה בשהייה ישן, דאיתנה נאסרת. דיש לומר דזוקא לעניין האיסור מחמת סתייה כיון שאין ידוע שנבעלה, אינה נאסרת אם ידוע שלא בא עלייה מדעת. כיון דאין עצם הסתייה רגלים אלא לביהה מדעת, ולא לביהה זו דאיתנה כדרך הארץ. ועל כן היכא שמשבעה ומשקה אותה מחמת הסתייה, איןו משבעה אלא על "ויתן איש את שכבותו" מדעת. (א.ג.).]

(טו) [תוס' ד"ה על ידי גלגול, לא בעי לאפוקי גלגול מגלגול דאיש אחר. ביאר מהרש"א, דברי התוס' אוזו על דברי רש"י ד"ה רב נחמן, שכבת, דמכאן לגלגול שבועה מן התורה.

(יז) [גמ', בהן גדול שקידש את הקטנה ובגרה תחתוי. כתוב הריטב"א דהוינו נעראה וקרוי לה קטנה. ולכארה אלולא דבריו היה אפשר לבאר, דנקט לה בדוקא. דהרי איתא בכבותות (נו). דנותנים לבתולה י"ב חדש בין קידושין לנישואין. והרי אי נידייק לשון הגמ' הספק הוא בגונא דבריעבר. והיינו משום דלבתילה בודאי עלו לקידש קטנה כדי שלא יבא לבנטה כשהיא בוגרת. ומה שנסתפקה הגמ' היינו בגונא שלא פשע מתחילה, וקידשה בגונא שיכנישה כשהיא בוגרת. ואם כן בעל כרchan קטנה היהת, כדי לחתה לה שהות י"ב חדש עד נשואיה. (יג.).]

דף נט ע"א

(א) [תוס' ד"ה מהו בתר וכו', בתוח"ד, ונראה לר"י וכו' תנינא דמן הנישואין וכו'. דבריהם צרכים בירור, דמה מוכח מהא דבנישואין נעשית חלה, וכו' לא ידע זאת. הרי מה שנסתפק היה אם גם בגונא שנתקדשה בהither נקראת משתמרת לביהה פטולה, והוא חילולה בנישואיה. (ג.מ.ב.).] ובישרש יעקב ביאר כוונתם. דמהא דזוקא בנתאלמנו או נתגרשו מן הנישואין פטולות ולא מן האירוסין, חזון דאין למה שנתקדשה כלום עם פטול חלהות. ומשם הכל מי נפקא מינה אם נעשה משתמרת לביהה פטולה לאחר קידושין, הא במה שנתקדשה באיסור אין לקידושין עצםם כלום אם פטול החללות אלא לנישואין בלבד, ורק משום מה משתמרת

עיקר, ואירין אליבא דר' יאשיה (שם), דעתיה ליה דין סוטה בשומרת ים. ואם כן מה שהקשטה כאן הגמ' דכוותה וכו', היינו דחסר בקדימות שכיבת הבעל. והעיר המהרשות, Adams אמרנו זו סברת רשות רש"י Mai טעמא כתוב דהכניתה לחופה וכו'. ועוד, דהוא עצמו כתוב בעמוד ב' (שם) לחופה לא מהני ביבמה, דזוקא ביהה מהני בה. ועל כן כתוב דריש פירש גם לשינה קמא אליבא דר' יונתן, ואף דלא שייכא חופה ביבמה, היינו דזוקא ללא ביהה, אבל כיון שבא עליה, מועילה בה חופה שלאחריה לknotha. ואף לשינה בתרא דריש"י היינו שהכניתה לחופה, לאחר ביהה וקניא מאותה סברא, דזה בא עליה קדם.

דף נח ע"ב

(יא) גמ', הא אמר רב קנה לכל. הקשה הרשב"א (בקונטרס אחרון) הא לليسנה בתרא דלעיל (נו), מודה רב בנפלה מן האروسין שלא קני לה למגמי. ואם כן מצין לאוקמה בנפלה מן האروسין. ותירץ, כיון דהתם מסקין להאי לשינה בקשיא, לא בעי לאוקמה בהבי. [וקשה דהרבש"א (שם) הביא לדברי הרמב"ן שכבת, דאף לשינה בתרא אליבא דרב קנה לכל מילוי, דזוקא בתמורה לא אכלה משום גורה. ולא פליג עלייה, ולדבריו הא לא קשייא, וציריך עין. (א.ג.). והרא"ש (בסיימון ה'), מיתי דברי רב כלשנה בתרא, וחוזין דנקט דאפיקנא בקשיא לא אדחיא האי לשינה, ודלא בדברי הרשב"א.

(יב) בשמויאל דאמר לא קנה, המהרש"א על עמוד א' כתוב, דלפי מה דאוקמה הגמ' בשמויאל, בעין לאוקמה שהכניתה לחופה, דאי לאו וכי הא אף ארוסה אינה, דזה אינו קונה אותה אלא לדברים האמורים בפרשנה ביביה זו. ודבריו של רבש"א והריטב"א לעיל (נו. אות ג') דסבירי, דאף לשמויאל נעשית כארוסה. אולם שפיר לדעת הרמב"ן (שם) לשמויאל אינה כארוסה ואין חייבם עליה משום אשת איש. ואם נס מזיד אלא בمسئלתו, כתוב, דהוי מצוי לאקשמי דאי בשמויאל מוקמת הרשב"א (בקונטרס אחרון) כתוב, דהוי מצוי לאקשמי דאי בשמויאל מוקמת לה, איך משקה אותה, דאיתנה נשואה. אלא עדיף מאינה מקשי דאליבא דרב אולין הכא. אבל הקשה, דעתה, בדביטה (כט:) איתנה כסוגיא דהכא, והתם מוקמין אליבא דشمואל. ונשאר בצריך עין.

(יג) גמ', בגין דעבד בה מאמור ובית שמאי הייא וכו'. פירש רש"י בר"ה ובית שמאי, דקונה קני גמור לישות ארוסה גמורה ותו לא מיקניא ליה בביית מזיד אלא בمسئלתו, כדאמרין לעיל (כט). והקשה הרשב"א, דזה התם בעי לה רבה, אי מאמור לבית שמאי אירוסין עשויה ובעיא חופה, או נישואין עשויה ואין ציריך חופה, ותיפשוט ליה מדהכא. ותירוץ, דאין וכי נמי לרבות ששת דמיית מהאי ברייתא דאין חופה לפטולות, וביע לאוקמה במאמור ובבית שמאי, אייכא למיפשט בעיא דרבבה. [אבל לרבות פפא ורב נחמן בר יצחק דבפטום ליכא למיפשט].

(יד) רש"י ד"ה שומרת ים, בסוח"ד, ומאמור קונה קני גמור וקרין בה תחת אישר. כתוב המהרש"א (בעמוד א') דלפי זה מيري שנתקדשה ואחר כר עביד בה מאמר, ולא מيري בבא עלייה כלל, וכן מيري שלא נכנשה לחופה. והקשה, דלפי זה מאי מוקשין אי hei היינו ארוסה, דזה לאו בחדר גונא מيري, דבארוסה מيري שבא עלייה בביית אביה, ונסתרה, ואחר כר נכנשה

הרשב"א לקמן (ס). כתוב DSTHM משנה היה, וכן במשנה שבמשניות הגרסתו לא ישא, בלבד "יוו", ומשמע דאיינו המשך לדברי ר' שמעון ור' אלעזר, והמאיר גרש לה ברישא דמתניתין דלקמן (סא).

(ח) Tos' ד"ה דומיא דגירושה, בתויה"ד, ויל' דלחומרא מקשיןן. הגרע"א הקשה על תירוצם, דבשלמא אם הברירה בידינו להקשי להאי גיסא או לאיך גיסא אמרין לחומרא מקשיןן, אבל הכא דאייכא גיירה שוה אמאי לא נילך מינה, אף שיזיה ההיקש לכולא.

(ט) בא"ד, דגירושה הויא אף מן הא erosin כמו גירושה דכהן הדיט. בתוס' הרוא"ש ביאר דבכהן הדיט פשיטה דהכי הוא, שלא מעצינו שהקפידה שם התורה על בתולים כלל, ורק בכהן גדול בין שמצינו שהקפידה בו תורה על בתולים, זה סלקא דעתה למילך מתמר דתלי בניםואין. וכן כתוב הריטב"א.

(י) Tos' ד"ה אילימה, משמע דאסירא ליה ע"פ שהיה בעולה עצמו. ביאר היישרש יעקב, דאף דברירתא מפורהות היא (בעמוד ב') דאנוסת ומופתת עצמו לא ישא, כוונת התוס' להובייח מכאן דאסורה מודאויתא ולא מדרבנן. וכן הוכיחה הרמב"ן. וכן כתבו התוס' בכתובות (ל). ד"ה איכא בגיןיהו, עוד כתבו שם דרבינו שם פליג, וכן איתא בתוס' רבינו פרץ לעיל הנה:), דרבינו שם מפרש דבעולה עצמו לא מיתסרא אלא מדרבנן. וכן כתוב הרשב"א כאן, והקשה, אם כן מי מקשין תיפוק ליה דהויא בעולה, ונשאר בצד עזון. והישרש יעקב כתוב, דהכרת התוס' מהבא דהוי מדאויתא, דיין איינו אלא מדרבנן מאי מקיש רבא, דנימא דלא גزو רבנן בשלא כדרוכה, אי נמי, דמשמע לתוס' דתנא דברירתא אקרא קאי, ואם כן אי אפשר לפреш דהוי מדרבנן.

(יא) Tos' ד"ה אלא, בתויה"ד,adam יש קנס בהעראה הוה ליה לשוני כגון שלא עשה אלא נשיקה וכו'. כתוב המהרשות, דבקידושין (י). איתא דעל ידי תחילת דמיiri בשיקחה. והקרני ראמ' הקשה, דבקידושין (י). איתא דעל ידי תחילת ביואה כבר נפסקת לבהן גדול, ואף אי נימא דנסיקה גרע משאר העරאה, כהן גדול לא מיפסלה בהביי ומיקרי בתולה. משום דאפיילו לרוב דבריאה שלא כדרוכה לא הויא בתולה, לא דרישין מבתוליה אלא שלא כדרוכה, ולא העראה, דיין נימא דהעראה נמי פסלה ודיין לא מציע תלמודא לשוני דמיiri בשיקחה. והקרני ראמ' הקשה, דבקידושין (י). איתא דעל ידי תחילת ביואה כבר נפסקת לבהן גדול, ואף אי נימא דנסיקה גרע משאר העראה,

אכתי תיקשי לדוחד פירושא בתוס' שם ד"ה כל מירוי התם בנשיקה. (יב) בא"ד, אבל קשה אי לא מחייב קנס בהעראה א"כ מאי פריך בגין סורר וכו'. ביאר המהרשות, דהטעם שהקשׁו התוס' דוקא למה שכתו, שלא מחיב אהעראה, ולא הקשו כן לפירוש ר"ת וריב"א, דלא כוראה לדידיו נמי, כיון דבשעת העראה קים ליה בדורבה מיניה נחיהיביה אגמר ביואה משום דלישיטותם יש לומר, DSTHM תלמודא דיין לחיבתו על גמור ביואה ממש כיון שכבר השיר בתוליה. והเกรע"א הוסיף דזה מוכרת, דכיוון דלשיטות חיבתה תורה על העראה, אין הכרה לומר בהביי חיבתה רחמנא כדכתבו התוס' ובודאי דיש לפוטרו משום דאיינה בתולה בשעת גמר הביאה.

(יג) בא"ד, שם. הגרע"א תירץ קושיותם, דהרי אם אדם אחר היה עשה קודם ההעראה ומשיר בתוליה, ואחר כך בא זה ובא עליה, לא היה אפשר

לهم נפסלה. ואם כן לא נשתנה מאומה במה שנעשה משתמרת רק לאחר הקדושים. והrinteb"א ביאר, דראית שמואל הייתה להיפר. דבכחאי גונא לא אמרין דמשתמרת לביאה פסולה. והוא מושם דאפיילו ר' מ_dstbm דאלמנה לכחן גדול מן האירוסין לא תאכל בתרומה, מודה שאם נתאלמנה או נתגרשה לא קנסין לה והדרא להתריא. וכל שכן בו שלא זימנה עצמה לביאה פסולה מעולם ובהתיר קדשה, דכיוון לדלגורושין קיימת לא קנסין לה, ולא חשיבא לה משתמרת לביאה פסולה לפטלה לתרומה אפילו קודם שנתגרשה.

(ב) גמו, לשוויה חלה לא קמיביעא לי דביהה היא דמשווה חלה. כתוב הריטב"א, דאפיילו אי תימצוי לומר דחוופה פסולת אפיילו بلا ביאה, [זהינו כרב לעיל (נז)], מכל מקום עיקר פסולה דאוריתא בביאה בדוקא הוא, והא דחוופה פסולת הינו מדרבן, שגורו אטו נישואין גמורים שיש בהם ביאה.

(ג) גמו, והוא אשה בתוליה יקח מאי קיהה דקידושין בעין או קיהה דגינויו בעין. וקשה דבקידושין (עה). איתא דלא יקח האמור בכתנות הינו קידושין בין לאבי ובין לרבה שם, (בדאיתא ברשי' שם בר' בעל), ואם כן אמאי הכא מספקא לנו מהו לישנא דיקח. (א.ג.) ואולי יש לומר, דהכא לא מספקא ליה לעין קדושין עצמן, דבוזדי הוו בכלל לא יקח, אלא האם נשואין נמי הוו בכלל לא יקח.

(ד) גמו, הכא נמי בתיב אשה, אחת ולא שתים. פירש רשי' בד"ה אחת, דachat יש לך לרבות ולא שתים. והרמב"ם (בפי' מאיסורי ביאה הי"ג) כתוב, דכהן גדול איינו נושא ב', נשים, שנאמר "ואה אשה אחת ולא שתים". וכותב המאירי, דהרמב"ם מפרש קושית הגمراה הכא נמי כתיבasha, דכמו דילפת מיקח אשה לעניין נתמנה אחר כך, הכא נמי נילך מקרא דאה דביהה יקח לעניין קידש ובגרא תחתיו, ותירצוי דהאי קרא איצטריך לדרשא אחרינא דachat ולא שתים. וכן כתוב המגיד משנה שם בדרך אפשר.

(ה) גמו, הא אישתני גופא הא לא אישתני גופא. וכ כתבו בתוס' ד"ה הא דצעריך עיון בנעשית מוכת עז או בעולה אי חשיב נשתנה גופא. והיינו דמפרשי דבעין שניינו הגוף בדוקא. והמשנה למילך (בפי' מאיסורי ביאה הי"ז) כתוב, דנראה דאין תלוי בשינוי הגוף דוקא, אלא עיקר החילוק הוא דהיכא דלא נשתנה בה כלום משעת הקידושין, והשינוי רק בדינו של הכהן, בזו אמרין דיקיים, אבל כל היכא דהשני באשה משעת הקידושין לא יקיים, ואם כן פשיטה אדם בגרה לא יקיים. והאור גדול (על המשניות, פ"ו מ"ד) הוכיח מדברי הרשב"א והrinteb"א לקמן (פ"ד). דפירושו כאן כהמשנה למילך. אמן הריטב"א באן, כתוב כתוס' דדוקא מאי דחשיב שינוי הגוף אצל אוסר.

(ו) Tos' ד"ה הא, בתויה"ד, וקצת משמע בפ"ק דקידושין וכו' והלא בעולה היא בשעת נישואין אם תאמר דבריה אירוסין עוזה. והרשב"א תירץ, דהתמס מירוי שבא עליה בחופה, ואם כן מיד נعشית נשואה. ובקידושין (י).

תירץ, דהוה סלקא דעתה דחוופה נישואין עוזה. (ז) מותני, ולא ישא את מוכת עז. רשי' ללקמן (בעמוד ב') בד"ה וכי תימא, (ובדף ס). ד"ה ומוכת עז כתוב, דהוא מדברי ר' שמעון ור' אלעזר, אבל

הנולן הירושלמי

מפתח יבמות דף גט – דף ב

י כסלו – יא כסלו התשע"ה

חשיבות ביאת זנות אפילו מדרוריתא, מאחר שיש כאן נישואין מדרובנן. הריטב"א כתוב, דאף דעל ידי שמיאננה פקיעי קידושיה למפרע, לא מיקרייא זונה, כיון דלשם אישות היהתה בעילתו. וכן כתוב בשו"ת הריב"ש (סימן קצ"ד), והוסיף דלפי זה הוא הדין היכא דלא חילוי קדושין כלל מעיקרה, כיון אףלו מדרובנן. בגין קטן שהלך אביה למדינת הים והשייטה אמה, כיון דלשם אישות בא עליה ולא לשם זנות לא עשה זונה. בן ביאר המשנה למלך (פי"ח מאיסורי ביאה ה"ב) כונת הריב"ש, ומיררי באופן שמותר לקיימה. כמו שביאר הריב"ש (בתשרי קצ"ג). וכותב המצתה איתן, דלפי זה תהיישב קושיות הרשב"א (הובאה באות טז), דמייררי באופן שנבעלה לשם נישואין, אף דליך תפיסת קידושין כלל. (אבל הרשב"א סבר, דברינו על כל פנים תפיסת קידושין מדרובנן, ובלאו הכל חישיב זנות).

דף ס' ע"א

(א) Tos' ר"ה שאינו, ואם תאמר וכיון דבעיא גט וכו' ומה לי קנס ומה לי כתובה. כותב המהרש"א במחודורא בתרא, דאיין לומר דעתו הירושלמית דאיינו משלם שתיהן גם כתובה וגם קנס אלא כתובה בלבד, דכיון דשיעור הקנס כשיעור כתובה, כדכתיב ב"מוهر הבתולות", אין סברא שיתן שתיהם. וזאת אין אף אי לא הוה מיפטר מהקנס לא היה משלם שנייהם. ובתוס' ישנים הביאו הא דאמירין בכתובות (לט) יצא כסוף קנסה בכתבותה.

(ב) בא"ד, דנפקא מינה אם מחלוקת כתובתה. ובתוס' ישנים הוסיפו, דעל קנסה אינה יכולה למחול כיון דלאביה הואר. זולא ניחא לתוס' להרץ דרביריתא משמע, שיש נפקא מינה לבועל עצמו, ועל כן הוצרכו לומר דהנפקא מינה אם מחלה. (א.ג.). ובתוס' רבני פרץ כתוב, דהקסן לאו בר מהילה הואר. וכן הביאו התוס' בכתובות (כט). ד"ה ועל בשם היירושלמי, והוסיפו דבתלמודא דידין משמע דלא כהיירושלמי.

(ג) בא"ד, ועוד דכתובות בעולה דרבנן. התוס' הרא"ש הוסיף, דמדרובנן היא ואינה אלאמנה. והישרש יעקב כתוב דעתו, דכתובות דרבנן אייכא כמה קולות כדאשכחנא בכתובות (קי) וביבורות (_nb.). וכותב, דמהא דלא כתבו התוס' דנפקא מינה דכתובתה אינה אלאמנה, משמע דסבירי דפתחה הכונס בעולתו כתובתה מאתים, דלא כשר בעולה, וכן דעת הרמב"ם (בב"א מנערה בתולח ה"ג). אמן המשנה למלך שם כתוב, דאפשר דנפקא מדכתיב "מוهر ימהרנה לו לאשה", ואם כן למאי דכתובו התוס' דכתובתה מדרובנן, על כרחך סבירי דמוهر ימהרנה לא קאיacetoba.

(ד) בא"ד, ועוד נראה דהא דאמר רב מוציא דגט הינו מדרובנן. הקשה מההרא"ם,adam כוונת התוס' לתרץ דהא דתנייא אם נשא נשוי לענין שאין ממשם קנס, הינו דוקא מדרוריתא, משום דמדרובנן אין נפקא מינה. אם כן אמר הזרקה הגדירה לפרש לענין שאין ממשם קנס, דהזה לה לפרש כפshoot, שאם נשא נשוי ממש מדרוריתא. ועל כרחך דלא ניחא למגראות לפרש דהבריתא מיררי מדרוריתא ולא מדרובנן. ועל כן כתוב, דבאמת אין וזה עוד תירוץ על קושיותם הראשונה, אלא מילתא באפי נפשיה קאמרין קידושין אלא מדרובנן, מכל מקום מהני שלא חיפסל בכך. משום דלא

לחיביו, כיון שבתחלת מעשה דידייה כבר לא הייתה בתולה. ומאי דמחיבין ליה לעולם על גמר הביאה הינו משום שההעראה הייתה על ידי הגומר, אם כן היכא דבשעת ההעראה הוא מתחיב בנפשו, אי אפשר שמה שעשו באותה שעה יגרום לו חיוב ממון, והוא כמו דאחר עשה ההעראה, וזהlico לחוביה על הגמר ביאה, דהו כמו שבא על בעולה מכבר.

דף גט ע"ב

יד) Tos' ד"ה הא מנגי, אבל קשה דמשני היכא אמרין דڌי וכו' אם כן למה לי קרא למשמעותי. כותב הרש"ש, דקושיתם ודוקא לתירוץ קמא שכחטו התוס' בסמור, דلتירוץ, דאפיילו חיבי בrichtot שלקאו דעתק דישאה כיון שישיך בהן קנס, הוא אמיןא דaicca נמי נישואין, LOLA קרא ד"זלו תהיה לאשה", אם כן פשיטה דלא קשה Mai Aiitzterik קרא.

(טו) גמי, אי רבבי אלעוזר Mai Airia משום בעולה וכו'. כתבו הרמב"ז והרשב"א, דהו מי לאוקמי לר' שמעון דסבר נמי דנטפלת בשלאי כדרכה, אבל לא סבר דפנוי הבא על הפניה עשה זונה. ובתוס' הרא"ש תירץ, דלא משני הכי, משום דר' שמעון נמי סבר לר' אלעוזר בהא דפנוי הבא על הפניה עשה זונה, כדרומח בסנהדרין (נא). אבל הריטב"א דוחה ההוכחה מסנהדרין.

(טז) גמי, שם. הרשב"א (בעמוד א') הקשה, אהא דאמירין התם, דר' אלעוזר ממעט שלא כדרך מדכתיב בבתוליה, דהא נמי תיקשי היכי דמי, דאי' הייתה נשואה תיפוק לייה דהיא גירושה או אלמנה, ואי הויא פנויה, לר' אלעוזר תיפוק לייה מושום זונה. ובבהמה נמי ליכא לאוקומה, וכדמתקשין בסמור. וליבא לשוני במאנת, דאי אפשר להעמיד הפסיק בקידושי קטנה, שאין אלא מדרובנן. והניח בצריך עיון. ובתוס' הרא"ש תירץ, דקרו אתו למיר, דעובר נמי בעשה מושום דאיינה בתולה, חוץ ממה שעובר בלאו דזונה.

(יז) גמי, תיפוק לייה דהויא לה זונה. הקשה הרשב"א, דרבה גופיה קאמיר לעיל (_nb.) דבאוונס לא קרינא ביה זונה. (וגרים בעמוד א' מתיב רביה ולא רבא). ותירץ, דהאי קושיא לאו מדברי רביה היא, אלא תלמודא מקשה לה זואולא כמאן דאמר (שם) דמיクリיא זונה באונס]. אי נמי, דר' אלעוזר דפנוי שבא על הפניה עשה זונה, ודאי גם באונס הויא זונה, משום דסביר דכל שלא נבעל לה שמו איזות הויא זונה.

(יח) גמי, שם. כתוב הרשב"א, דלא מצי למימיר דאיון הכי נמי רב מושום זונה פסל, והוא דקאמיר פטולה לכהונה הינו אפילו לכהן הדירות. דאם כן הווי פסל, והא דקאמיר פטולה לכהונה זונה ופטולה לכהונה. ומידלא קאמיר הכי, משמע לר' לפרטשי עשה זונה ופטולה לכהונה. ולכהן גדול דוקא. והם הרשב"א תירץ, דרב אמר למילתיה אמרתניתין דידין דמיירי בפסולות לכהן גדול, ועל כרחך לאו משום זונה פטלה, דאם כן לכהן הדירות נמי פטולה. ובתוס' הרא"ש כתוב ב' תירוצים אלו.

(יט) גמי, אלא אמר ר' זירא במאנת. כתוב הרשב"א, דאף דלא קידושין אלא מדרובנן, מכל מקום מהני שלא חיפסל בכך. משום דלא

מסתבר בותיה. ועיין באות הבאה.
יא) גמ', והוא קיימת לן משנה ר' אליעזר בן יעקב קב ונקי וכו' קשייה. כתוב בהגחות מהר"ב רנסבורג לעיל (ג). דלפי הכלל היזרע דהיכא דלא אמר תיובתא אלא קשייה, יש תירוץ לקשייה. איבא לשני, דבר סבר, דלא אמר דמשנת ר' אליעזר בן יעקב קב ונקי אלא במשנה ולא בברייתא, נאמר דמשנת ר' אליעזר בן יעקב קב ונקי לא במשנה ולא בברייתא, וכותב והכא ברייתא היא. וזה כוח מלייל (לז). דאמירין הци אף בברייתא, וכותב דהסוגיות מחולקות בזו. [והרשב"ם בבא בתרא (גב) ד"ה קשייא, הביא דהרי"ח פירש בשם רבותיו, דהיכא דאמירין קשייא לא בטלו דברי האמורא, אלא דבזהיא שעתה לא אישתחפ פירוקא. והרשב"ם כתוב דנראה דלא שנא קשייא מתובתא, אלא דהיכא דמקשי ממשנה או מברייתא נקט תיובתא, ובפרקא דאמוראי שירק למימר קשייא].

יב) Tos' ד"ה חلل, תימה כיון דלא יחל וכור אמר כן אין זה חיבוי עשה גרידיא. בתוס' הרא"ש תירוץ, דאין הци נמי דלפי האמת יש בהן לאו, וכוונת הגمرا דבכתיב איסטור קיחה דידחו בלשון עשה, לא יחל נמי קאי עליה. והתוס' ישנים ליקמן (עו: באות א') כתבו, דاتفاق למאן דאמר יש חلل מחייב עשה, מכל מקום לאו דלא יחל לא קאי אלא אחיבוי לאוין דכתיבי בקרא.

יג) גמ', במאן אולה הא דתניא וכו' ואיתה עשה חלל מנדרה כמאן בר' אלעה. כתבו התוס' ישנים, דמשמע דרבנן יש חלל מנדרה. אבל הרמב"ן כתוב, דרבנן לא איצטריך קרא למעוטי נדה, דליך למילך דודען יתחלל בנדה, דaicא למperf מה לנדה שהיא עצמה אינה מתחלה, כיון דרבנן ילי מ"אללה", דאין חלה אלא מאיסורי כהונה. אבל לר' אליעזר בן יעקב, סלקא דעתך למילך מקל וחומר דהיא עצמה מתחלה וגם זרעה יתחלל, ולהיכי איצטריך אלה למעוטו. והוא דאמירין דברייתא לא אולה רבנן, הינו משומם דברייתא דריש לה מכתיב "אללה", ולרבנן אין צורך להה.

יד) גמ', אחותו אروسה ר' מאיר ור' יהודה אומרים מטעמא לה. כתוב הרמב"ן, שלאו דוקא אروسה, והוא הדין לנשואה שלא נבעל, ולא נקטו אروسה אלא לאפוקי בעולה, דעתם נשואה בעולה היא. אבל הרשב"א הביא מהירושלמי,adam לא נבעל לא מטמא לה. עוד כתוב הרמב"ן, דהא דאמירין בסמוך אליבא דר' יוסי ור' שמואן לרבות אروسה שנתגרשה, הוא הדין נשאת ולא נבעל ונתגרשה. וזה הסכימים הרשב"א.

דף ס' ע"ב

טו) Tos' ד"ה והוא אמר, תימה דלעיל פריך. הקשה המהרש"א, אמראי לא הקשו התוס' בפשיותו Mai פירך והאמור ר' שמעון בתולה שלמה ממשמע, דניימא דריבוייא דאליוו אתי לאפוקי מהקרובה, אף שאינה רואה לכחן גדול, דארוסה שנתגרשה איתרבי מהקרובה, ואף שאינה רואה לכחן גדול, ואיכא גזירה שוה דבעין רואה לכחן גדול, כמו שבכתבו התוס' (בעמוד א') בד"ה נילף], ומכל מקום ריבוייא אפיק מגזירה שוה. ותירוץ, דיש לומר דודאי ריבוייא דקרה מפיק ממשמעות גזירה שוה, אבל לא מסתבר דמפיק ממשמעות הלשון בתולה.

טו) בא"ד, ממשמע דאי זהה סבר בתולה שלימה לא הוה קשה לו מידי. הקשה המהרש"א איך ממשמע כן, דילמא באמת אי זהה סבר ר' מאיר

התוס', והגיה ונראת במקום עוד נראה. אמן בתוס' הרא"ש מפורש שהוא תירוץ על הקושיא, דמדאוריתא אין צורך להוציאו ואיינו ממשם קנס. והמשנה למלך (בפ"א מענערת בתולה ה"ג) ביאר כוונת התוס', דכוון דמדרבנן צורך להוציאה אין לה כתובה, כדאמרין לקמן (פה), דשניות מדרבי ספרים אין להם כתובה, דברי סופרים צרכיים היוק ודברי תורה אין צרכיים היוק.

(ה) בא"ד, דהא דאמר רב מוצאי בגט היינו מדרבן ולהכי נקט פלוגתא דראב"י באנות חבירו דבאנות עצמו מודה דלא הו הייל. והרמב"ן לעיל (נט). כתוב, אכן דיויציא מדאוריתא, מכל מקום מהני סברת סופה להיות בעולה תחתיו לעין זה דלא יהיה הولد חיל, ולהכי לא פlige ר' אליעזר בן יעקב בזה.

(ו) גמ', בוגרת ומוכת עץ לא ישא ואם נשא נשוי. כתבו התוס' בכתובות (ל). ד"ה איבא ביןינו, דלא ישא מדאוריתא, ואפלו הци אמרין אם נשא נשוי. [ולשיטות הא דאמירין סופה להיות בוגרת ומוכת עץ תחתיו, הוייא סברא גמורה מן התורה]. אבל הרשב"א כתוב, דחוינן בדברי רב ור' יוחנן דמוכת עץ אינה אסורה מן התורה, וסביר כבריתא דלעיל (נט): דבבבعلה למי שאינו איש שRIA, ומשמעו אפילו לכחן גדול. והקשה, דהא ר' יוחנן סבר הלהקה בסתם משנה, ובמתניתין לעיל (נט). תנן בסתמא דלא ישא מוכת עץ. ואף דאמוראי נינחו אליבא דר' יוחנן, דaicא דסביר דלא סבירא לר' יוחנן הלהקה בסתם משנה, מכל מקום היה למגרה להקשוט ולהתרץ כן, כמו בשאר מקומות בתלמוד. [ולשיטתו סופה להיות מוכת עץ תחתיו אינה סברא מדאוריתא, והוא דאמירין סברא זו בבעלות עצמו הינו משומם דבעולות עצמו נמי מדרבן לדעת הרשב"א לעיל (נט)].

(ז) גמ', ואם נשא נשוי. במשנה למלך (פי"ז) מאיסורי ביה ריש הט"ו) משמע שביארadam נשא הינו דוקא אחר ביה ראשונה. והחוון איש (נשים סימן י"ד, ה' ו') כתוב, דסגי בנישואין לחוד. (ח) גמ', הכא נמי סופה להיות בעולה תחתיו. כתוב הריטב"א, דבעולות אחרים לא שירק לההתורה כדיעבד מהאי טעם, דלא אמרין האי סבירא אלא בפטול שאין הגאנאי שלו גדול, כגון בוגרת ומוכת עץ ובעולות עצמו. ורב הונא משמייה דבר אסרך בעולות עצמו, סבר דבעולות עצמו נמי גנאי גדול הוא, ולהיכי לא אמרין ביה סופה להיות בעולה תחתיו. [ולדעת הרשב"א באות ופשיטא דלא קשה בעולות אחרים, מדאוריתא אסירא].

(ט) [גמ', Mai טעם דר' אליעזר בן יעקב סבר לה בר' אליעזר. והנה לפיה זה על כרחך צריך לומר דר' אליעזר בן יעקב יסביר כן נמי בריש דمفotta עצמו, והתאם נמי זונה היא. ויש לומר דהא דנסתפקו התוס' בד"ה שאינו, אם יש לדיק מدلול פlige אלא בסיפה ממשמע דמודה בעולות עצמו. והרמב"ן כתוב לעיל (נט), דבריתא מוכת דלא פlige ר' אליעזר בן יעקב בעולות עצמו. הינו דוקא למאי דמסקין דעתמיה משומם בעולה, כיון שיש מקום לחלק בזה בין בעולות עצמו לבעולה אחרת. (א.ג.)].

(י) גמ', אמר רב הונא אמר רב הלהקה כובי אליעזר בן יעקב. הגרע"א (בגליון הש"ס) ציין מה שכתבו התוס' בביברות (גב) ד"ה משנה, דاتفاق ר' אליעזר בן יעקב קב ונקי, הוצרך רב לפ██וק בותיה משומם דלא

הנולך הזרזורי

מזכרת יבמות דף ס – דף סא

יא כפלו – יב כפלו התשע"ה

לשיתו דבראות מודאוריתא לא אמרין אם נשוי כמו שהובא באות ו', ועיין שם דהוויל דלא כתוס'.

דף סא ע"א

(א) גם, קטיר קחוינה הכא וכו' עד דמויקו ליה ליהושע בן גמלא בכהני רבבי. כתבו התוס' ישנים, דלאו הינו יהושע בן גמלא הנזכר בבבא בתרא (כא). שתיקן תקנות (לימוד התינוקות), שהוא היה צדיק, אלא אחר הווא. אבל התוס' בבבא בתרא (שם) ד"ה זבור כתבו, שהוא אותו אדם, וצדיק גמור היה כדאשכחן שם, והוא אמר ר' יוסף קטיר קחוינה הכא, לפי שהיו אחרים חשובים ממנו.

(ב) Tos' ד"ה כהן גדול, בתוה"ר, דהכא חולץ אתו לאשמעין דסלקא דעתך דמשום בזין כהן גדול שרוקקת בפניו לא תחולץ. הקשה הגרא"א, מה הוצרכו התוס' להאי טמא דברzion, דעתו הוה להו למיימר והרי דרשין לעיל (ב). כל שאינו עליה ליבום אינו עליה להחליצה, ואם כן מהאי טמא היה לנו לומר דכהן גדול לא יהלוץ (בנפלה מן הנישואין דמדאוריתא אין מתביבת), והוא דבאמת חולץ, כתבו התוס' לעיל (ב): ד"ה גוירה דנפקא מקרה דיבמותו יתראה, דילפין מהחטם דחיבוי עשה חולצין אף שאין בהם יבום, ואם כן ודאי יש חידוש גדול בזה שחולץ. נאשפר דמשמע להתוס' דהנתנה אויה לאשמעין חידוש ברניי כהן גדול, ולא ביני היבמה, שהיא צריכה חליצאה, דהא הבא בדיני כהן גדול עסקין, ועוד דלא כתני נפלה לפני כהן גדול חולצת, אלא כהן גדול חולץ, משמע דהחידוש דשייך חליצאה מצידו. (א.ג.).

(ג) גוירה ביהה ראשונה אותו ביהה שנייה. קשה דכין שמותרת לו ביהה ראשונה נילך מדרשה דיקח אשה דמותרת לו לקימה אף ביהה שנייה, כמו בנתמנה להיות כהן גדול אחר שקידשה, והכא ליכא למעוטי מאשה ולא ביהה, דהשתא שבא עליה כבר נעשית כאשתו לכל דבר. ויש לומר דהכא גרע, דמעיקרא נמי אסורה לו, ורק העשה דוחה לאיסור, ולא דמי לקידש ואחר כך נתמנה דמעיקרא הייתה בהיתר גמור, (ומיצינו חילוק זה בתוס' לעיל (ב): ד"ה אותו). ועוד יש לחלק דהכא מעיקרא כל ההיתר אינו אלא לביהה ראשונה, אבל החטם מעיקרא הייתה מותרת לעולם, ורק אחר כך השתנה. (א.ג.).

(ד) Tos' ד"ה שנבעלה, בתוה"ר, דמחיבי לאוין דתפסי בה קידושין לא הוי זונה אלא מחיבי בריותות. והבית יוסף (baban ha'ozar simon ו', ח') תמה על דבריהם, דלקמן (סח). כתני בבריתא דנתין ומזור שבאו על אשה פסולה, ואמרין בגמרה (שם בעמוד ב') דנספלת לתרומה מ"בת כהן כי תהיה לאיש זר', ומה שננספלת לכבודה הינו מקל וחומר, ואף דאין מוהירין מן הדין, גilio מילתא בעלמא הווא, והבית יוסף פירש דגilio מילתא שהיא בכל זונה, ואם כן איך כתבו התוס' שאינה בכלל זונה. והמהרש"א בגיטין (פט). הקשה עוד, מדרנן בכחותות (יג.) שאם נבעלה לנתח ולמזור ננספלת. ותירץ, דהא מתניתין אזלא כמאן דאמר דלא תפסי קידושין בחיבוי לאוין, דlididiah וראי הויא זונה, מבואר בדברי התוס', וככתוב דבחייב מיושב נמי קושית הבית יוסוף. והב"ח (באח"ז שם) כתוב, דלא קשיא, דהא אמרין ל�מן (סח): גilio מילתא אין הכובה משום זונה,

בתולה שלמה משמע הוה מקשין איפכא כדקשי הכא. ותירץ, דודיעק התוס' מהא דאקשין דוקא על ר' מאיר, ולא הקשו גם על ר' יהודה דריש נמי אליו לרבות בוגרת, ומשמע דכין דלא אמר בתולה מקצת בתולים ממשמע, לא קשיא מידי אליביה.

(ז) בא"ד, ואומר ר' די דהכא פריך הכי והאמיר ר' שמעון בתולה שלמה משמע ולהכי מכשיר התם בכהן גדול בוגרת וכו'. אמרם ברשי' ד"ה והא אמר ר' שמעון בתולה שלמה לא משמע שפירש בן, מרכבת מדאיצטיריך בתוליה למשירי בוגרת לכחן גדול, ומדנחת לפרש הראייה דסביר ר' שמעון בתולה שלמה משמע, מוכח שפירש שעל זה קושית הגمراה, דלפירוש ר' די באמות לייא נפקא מינה אם סבר ר' שמעון בתולה שלמה משמע או לא, דהkowski על עירך דברי ר' שמעון שמתייר בוגרת לכחן גדול. [ואפשר, דרש"י יתרץ על קושית התוס' כפירוש השני בתוס' ישנים בד"ה והאמיר, דקושית הגمراה, דברר דילפין הכא מאליו לרבות הבוגרת, נילך נמי להתאם דבוגרת הוייא בכלל בתולה].

(יח) גם, ובנון לעבדים ולשפחות. כתוב הרשב"א, דמשמעות רשי' בר"ה בשורה לבוגנה, דפירוש דלא מחזקין לה כזונה. דעתמא דרבנן דפסלי הינו משומם דמחזקין לה כזונה. [וכן פירוש רשי' לкомיה בד"ה הכא דמאן דפסל, משומם זנות סבירא ליה]. והקשה, דודאי אין ביאה ואינה פסולת. ועוד Dai מחשש זנות פסליין לה אינו מדאוריתא אלא מרבנן, דהא אין ידוע שנבעלה, והכא חזין דפליגי בקראי, ועל כרחך דמדאוריתא הוא. ועל כן פירוש, דילפין לה מקרה דיזוקאל דכתיב "כ כי אם בתולות מזוע בית ישראל" כדאיתא בקידושין (עה.), ואף בדברי קבלה נינחו, מכל מקום מדאוריתא הוא, ואתי יחזקאל ואסכמה אקריא, ובין אמרין בתענית (ז): ובתוס' ל�מן (סא). ד"ה אין כתבו, דאסורה משומם זונה ואף דלא נבעלה, וטעמא לפי שבאה מן העכדים השטופים בזימה. וכן כתוב הרוא"ש (ביסמין ו') שהנכרים שטופי זימה ובניהם ילדי נונאים המה.

(יט) גם, כל שפניה מוריקות בידוע וכו' אמר ר' נחמן סימן לעבירה הדrokן. [דברי הגמ' צרכים ביאור, דהא בדיקת בנות מדין היה לראיות להבעל, ולא חטא]. (י.צ.ב.) ובעורך לנור ביאר, דנבדקו כי עמודו לנונות ונחשהה המחשבה כמעשה. [ואולי אפשר לומר, על פי מה שכתבו התוס' בד"ה סימן, דעל ידי העבירה בא הדrokן. ובתוס' הרוא"ש כתוב על ידי מירוק העבירה בא הדrokן. [וכן משמעות הגמ' בבמה מדליקין] ולפי זה יש לומר דזו כוונת רשי' שכתב פניה מוריקות, נס היה. דלא שיש כאן עניין של תועצת העבירה, שהוא המירוק וזה בודאי לא שייך כאן. אלא דהיה על ידי נס, ואתה ר' נחמן למכואר למה דוקא סימן זה על ידי מירוק העבירה בא הירוקן על פי דרך הטעב].

(כ) גם, הכא סופה להיות זונה תחתיו. ביאר הרשב"א לשיטתו (באות הקודמת) דעתמא דמאן דפסל לאו משומם זונה הוא, מכל מקום קאמר להה לפום מי דסבירת דין צריך להוציא, על כרחך לא סברת דאסורה מדאוריתא, דباسורות מדרבנן משומם חשש זנות, וקטעת לימייר דברית כרחב דעתרת דאסורה מדרבנן משומם חשש זנות, וקטעת לימייר דברית פחותה מבת ג' אף שאינה ביהה מכל מקום פסולת לכבודה. [ואזיל

יב) גמי, אסור לעמוד ללא אשה שנאמר לא טוב להיות האדם לבדו. פירש הריטב"א, דעתמא משום הירוחורא. אבל בתרומות הדשן (סימן רס"ג) משמע, אכן טעם האיסור משום זה, דכתיב DAMARO שאסור לעמוד ללא אשה דכתיב "לא טוב וכו'", ותב, דaicא למייחש שמא יתגבר יצרו עליו ובא לידי חטא. ומשמע מדבריו דהוא טעם בפני עצמו.

יג) Tos' ד"ה נפקא מינה, כלומר להאי מילתא נמי נפקא מינה. לדבריהם ביאר הגרא"א כוונת הגمراה, דaicא עוד נפקא מינה בין יש לו בניים לאין לו בניים, דמי שאין לו בניים צריך למכור ספר תורה משום פריה ורביה, אבל יש לו בניים שהיובו רק משום לא טוב וכו' אין צריך למכור ספר תורה בשכיל קר, וכן דעת הריטב"א. אבל הרמב"ן במלחמות ה' (ב. בדפי הריב"ף) כתוב, לצעריך למכור ספר תורה בשכיל שלא לעמוד ללא אשה ואפילו בשכיל אשה שאינה בת בניים.

דף סב ע"א

א) גמי, ובית הילל נמי לילפו ממשה. הרשב"א והריטב"א (לעיל סא) כתבו, דמקושיאו מושמע דסבירי בית הילל דוקא זכר ונקבה ולא שני זכרים, והוא דאיתא לקמן (סב:) לגבי השלמה, [בגונא שמתו בתו או בנו והנינו זרע] דברני בניים הרי הם לבנים, ומהני בראש וברתא לברתא וכל שכן בראש וברתא. היינו דוקאatum כתם כיון שכבר היו לו זכר ונקבה. והביא הרשב"א, דברירושלמי (פ"ו ה'ו עיין שם בקרובן העדרה) איתא בשם רבינו, דלבית הילל מהני נמי שני זכרים. עוד כתוב, דלבית שמאי מהני דוקא שני זכרים, אבל בשם רש"י [לפנינו ליתא] כתוב, דלבית שמאי כל שכן דמהני זכר ונקבה.

ב) גמי, שם. כתוב הילן אורה, לדיבוריו רש"י [זהובא באות הקודמת] דלבית שמאי מהני נמי זכר ונקבה, צריך לפרש דקושית האמן, "זובית שמאי לילפי מרבייתו של עולם", היינו דנילך מהתמים דבעינן דוקא זכר ונקבה.

ג) גמי, אמרוי לך משה מדעתה הוא דעבד וכו', אני שמייחר לדיבור וכו'. פירש רש"י משום שכינה, ואסור לשאר כל אדם לעשות כן. ותמה הערוך לנר, מודיע נקתה הגמי לטעמא דמשום דעבד מדעתה, ולא משום שכינה שהוא הטעם. ותירץ, דאי היה נקייט משום שכינה, הוויה אמיןיא כיון דסוף כל סוף הטעים הקב"ה לדעתו, והוא יליף לה מקל וחומר גמור. נילך מינה דקיםים כבר מצות פריה ורביה. אך כיון שאמרה הברייתא דمعدתו עשה, וקשה קושית התוס' בר"ה מדעתה הא על ידי ק"ו עשה. אלא בעין למימר כתירוצים וכי יבטל לעולם פרו ורבו וכו'. וזה מה שמצוח דוקא מלשון הברייתא דמדעתה עבד.

ד) Tos' ד"ה מדעתה, ע"ג דק"ז קאמар. הריטב"א (שבת פז.) תירץ, דקל וחומר פריכא הוא, דיהא דחוצרכו פרישה במתן תורה לאו משום בעלי קריין, דהא ניתנה תורה לטבולין יום, אלא משום פליטת שבת זרע. ואם כן הא דחוצרך משה לפרש, משוםDDRUSH מעצמו דכיוון דידיboro "היו נכוונים" נאמר גם لأنשים, על כרחך דaicא להו נמי משום תוספת טהרה, אלא לפי ישראל מרבובים אי אפשר למנוע תורה מרבים דילמא אייכא חד דחויז קרי בלילה שבת, אבל למשה ריבינו שהוא יחיד יש להקפיד בדבר. עוד תירץ, שלא רצה משה שיתעכ卜 עמו הדברור עד שירד ויטבול לכך פירש

ואיסור אחר הוא, וכבר נשמע בריש"ז (שם) ד"ה גilio מילתא, ואם כן לכלי עಲמא מיפסלא אבל בכלל זונה אינה, וכן תירץ הפני יהושע בכתובות (יג). בקונטרס אחרון) על קושית המהרש"א דלעיל. וכן מפורש בתוס' לעיל (לה). ד"ה אע"פ.

דף סא ע"ב

(ה) גמי, שמא תמצוא אילונית ונמצאו פוגעים בערווה. הקשו התוס' לעיל (ב): ד"ה או, דמה איכפת לנו שהיא אילונית, הרי קידושי אילונית הו קידושי טעות, ונמצא שלא נתקדשה לאחיו מעיקרה ואיינה אסורה עליו. והביאו תירוץ רבינו תם, דמייריו שהחיו קיבלה עליו אף אם אילונית היא ואין כאן קידושי טעות. עוד הביאו תירוץ רבי אברהם מבורגאל, אכן בסתמא חישין שמא אם היה יודע היה מקבלה עליו, והකשו עליו מההתוספתא.

(ו) גמי, ותניא קטנה מתיבמתה ואיינה חולצת דברי ר' אליעזר. הקשה הגרא"א, לדבריו רבינו תם (שהובא באות הקודמת) דר' מאיר לא אמר שאין מתייבמתה אלא בקבלתה עלייה, אם כן מי ראה מהכא דר' אליעזר פלוג אדר' מאיר, הוא יש לומר דר' אליעזר מירiy בסתמא שלא קיבלה עלייה, ולהכי מתייבמתה ממה נפשך אפילו אי חישין למיעוטה.

(ז) גמי, ר' אליעזר אומר פניו הבא על הפנויות שלא לשם אישות עשה זונה. כתוב בשווית הריב"ש (סימן שצ"ה) דר' אליעזר סבר בהר ברייתא בסנהדרין (עו.), דפרשא קרא דלא תחול את בתר לחנותה", דמיירי במוסר את בתרו שלא לשם אישות, והוא הדין במסורת עצמה.

(ח) רשי' ד"ה מופקרת, בתויה"ד, מאחר שההפקירה עצמה לכל אבל משום בעילה אחת לא וכו'. כתוב המשנה למלך (בפי"ח מאיסורי ביהה ה"ב), דמשמע מרשי'adam אינה מופקרת לכל לא הויא זונה אפילו כשהיא עליה ביאות הרבה. עוד משמע, דר' אליעזר נמי מירiy בכחאי גונא שمفקרת עצמה, אלא דסבירי בעילה אחת, אבל אם מיזוחת לאדם אחד אינה נעשית זונה בין לר' עקיבא, בין בביאה אחת בין בביות הרבה. אמונם הריב"ש (בסימן שצ"ה) כתוב,adam ייחודה עצמה לאדם אחד ונבעל לופעים הרבה, כל שכן דהויא זונה לר' אליעזר. [וזאך דהרב"ש עצמו (בסימן קצ"ד) כתוב דהיכא דנעבעל לשם אישות אף דלא תפשי קידושין לא הויא זונה לר' אליעזר, היינו דוקא בגונא דהנישואין בהיתר על פי הדין ובמו שביאר שם בסימן קצ"ג].

(ט) גמי, ואי דקדשה נפשה הא ר' אליעזר ולא רבנן. אפשר ליישב סברת רב אדא בר אהבה לפי דעת הרשב"א לעיל (נט). דבעולת עצמו לא מיתסרה אלא מדרבנן, ולהכי מהני מה שנתקדשה קידושי דרבנן מעיקרא, כלפי האיסור דרבנן. (א.ג.).

(י) מותני, בית שמאי אומרים שני זכרים. פירש רש"י בד"ה בית שמאי, אבל לא זכר ונקבה. וכן כתוב הרשב"א, והביא רש"י כתוב דכל שכן זכר ונקבה.

(יא) מותני, ובת הילל אומרים זכר ונקבה. כתוב הרשב"א, דלבית הילל בעין זכר ונקבה דוקא, ולא מהני ב' זכרים, וכן הביא הריטב"א בשם הגאון, וכן כתוב התוס' לקמן (סב): ד"ה וכל שכן.

הנץ החוצץ

מפתח יבמות דף סב

יג כסלו התשע"ה

הקרן אוריה, דבגמי' משמע דיין ציריך שגם בניו יתגבירו, אמן המרב"ם (פ"א מאישות ה"ז) כתוב, ודוקא אם נתגבירו הבנים, אבל קורם נתגבירו לא, משומך לצעריך שהיה לו זרע ישראלי. וכותב הקרן אוריה, דלפי זה אין פריה ורבייה שווה לנחלת דבה ודאי סגי במה שהיה לו בניים אף על פי שלא נתגבירו. והבition שמואל (אהע"ז א, ז), הוכיח מדברי התוס' ד"ה רבינו דפליגי, וסביר דיין ציריך שיתגבירו גם בניו.

ט) גמי', ר' יוחנן אמר קיים פריה ורבייה דהא הו ליה. הקשה מהר"ץ חיוט, מהא דכתיב הטוריaben (ר"ה כח). דהא דפשיטה לגמי' (שם) דכפאו שד ואבל מצחה לא יצא, משום דשותה פטור מכל המצוות, ואני יכול לצאת בזמן פקוחתו מהא דעתיך בזמן שנותה. והוא הדין הכא, כיצד יתחייב על Mai דעתיך בזמן שהיה עכ"ם שאינו מצווה על פריה ורבייה. ועל כן כתוב, דאפשר דלא קיים הכא אלא מצות לשבת יצירה דשייך גם גבי עכ"ם.

דף סב ע"ב

יא) גמי', אבל ברתא לברא לא. כתוב הרמב"ם (פט"ו מאישות ה"ז), דבחייו לו בניים ומתו קיים מצות פריה ורבייה דוקא כשהיו בני הבנים זכר ונקבה. וכותב בביורו הגרא"א (אהע"ז סימן יא, יד), DSTOR לסתוגין, דלאבי מהני בשני זכרים ולרבה מהני אפילו בשתי נקבות. ועל כן כתוב (וכן בהගותינו כאן), דנראה דהרבנן גרש בדברי אביי "אבל ברא לברתא וברתא לברא לא" וועלה אמר רבא דבכחאי גוננא נמי מהני, דלשנת יצירה בעין.

יא) גמי', מנא הא מילתא דאמור רבנן בני בני הרוי הם. הגרא"א (בגלוון הש"ס) ציין ליוםא (ס):, דאיתא התרם על קרא ד"האומר לאביו ולאמו לא ראייתו" אביו אמו מישראל, ובבואר לאביו היינו סבו, והוא הדין בנו היינו נכדו. עוד ציין להא דאיתא לעיל (ו), על קרא ד"כ"י יסיר את בנק מהחרוי", דבנך הבא מישראלית קרו בנק. [והיינו דוקא לפירוש רש"י דבנך היינו בן בתך, אבל התוס' (שם) ד"ה ואין ביארו בפירוש הראשון, רקאי אבנך ממש]. עוד ציין לרשי" בפירוש התורה בראשית כ, יב) על קרא "וגם אמנה אחوتה בת אבי היא", דבני בני הרוי הם בנים. כמו שאמר אברהם ללו"ט "כ"י אנשים אחים אנחנו".

יב) גמי', ישא אשה בזקנותו וכו' יהיה לו בנים בזקנותו. ביאר העורך לנר, לצעריך להשמעינו הני תרתי ולא סגי בחוד וממלא נדע לברתיתא, דאם היה אומר רק ישא אשה בזקנותו, הוה אמיןא דישא אשה אפילו שאינה בת בנים, משום שנאמר "לא טוב להיות האדם לבדו". ואם היה אומר רק יהיה לו בנים בזקנותו, הוה אמיןא דהיינו דוקא באדם שיש לו אשה, שלא יפרוש ממנה אפילו שכבר קיים פריה ורבייה ומהלה על עונתה. אבל אכן לא ידועין דברגונא שאין לו אשה ציריך לישא אשה בזקנותו.

יג) גמי', ר"ע אומר למד תורה בילדותו למדור תורה בזקנותו. תמה הקרן אוריה, פשיטא, וכי יש שיעור לתלמוד תורה דהוה אמיןא דבזקנותו אין צורך למדור. ותירץ, והוה אמיןא דדוקא בילדותו דכך היציר הרע גדול, ציריך לעמול בתורה כדי להתגבר על היציר, אבל בזקנותו שכח היציר הרע חלש, אין ציריך להתייגע בתורה כל כך וסגי בלימוד דברים הרבים, על כן אמר

מאשתו. והרמב"ן (שם) תירץ, שלא הוא קל וחומר, כיון דזה מצי משמש וטובל ומדבר בכל יום, אלא מדעתו נשא קל וחומר בעצמו להתקדש שייא ראו לדייבור בכל עת. ואמן רשי" על התורה (במדבר י"ב ד') פירש הא דכתיב "פתחם", שהיו טמאים בדרך ארץ והוא צועקים מים מים,

להודיעו שיפה עשה משה, דנגלה עליו תדריך ואין עת קבועה לדיבור. (ה) Tos' ד"ה רבדיב, וא"ת ומולן שפירש מדעתו. העורך לנר תמה על קושיא זו, דזה "ואתה פה עמדו עמדיך" לא נאמר אלא בזמן שהיה בהר, ולאחר שיריד לא נשאר ציווי זה ולכך חשוב מדעתו. עוד הקשה מהאי טעמא, מנא לנו לאחר שיריד מההר הסכימים הקב"ה עמו. ותירץ, מהא דהוכיחה הנגמ' ביצה (ו) מהא דהוזכר הקב"ה לומר לבני ישראל שבבו לכט לאלהיכם, לדבר שבמנין ציריך מןין אחר להתריר, [ואף על פי דנדחתה ראייה זו, מכל מקום למסקנה נשאר דין זה], ואם כן למשה רבינו שלא התירה לו הקב"ה לשוב לאשתו, נשאר הצוויי הראשוני בתוכפו, וחשיב שפירש דהסכימים הקב"ה עמו.

(ו) גמי', ומה פסח שהוא אחד משש מאות ושלוש עשרה מצות. הקשה מהר"ץ (חידושי אגדות) בשם ספר פענה רוי, נימא דיו לבא מן הדין להיות כנידון, דגבוי פסח איתא בפסחים (סב.), שחט למולדים וערלים כשר. והוא הדין הכא שהיו שבט לוי שלא חטאו בעגל. עוד הקשה, הא אפילו עובד כוכבים ועובד בתורה חשוב ככהן גדול המשמש במקדש. ותירץ, דשאני מולדים וערלים גם ערלים לבם לשמיים אלא שאיןם יכולים לעשות פסח מחמת ערלתם, מה שאין כן הכא שרוב ישראל המומרים אין להם לשם. ועוד יש לומר, דכאן לא היה החסרון במה שהיינו מומרים בעת עשיית העגל, אלא שמעשה העגל הראה שעוד בעמדם על הר סיני היו מומרים. כמו שביבאר הרמב"ן בפירוש התורה (שמות פל"ב פ"א) ואם כן כיון שנתנה התורה לכל ישראל, הרי שעצם הקבלה נסלה ולא שיריד לומרداولו שקבלוה בטהרה עומדים בפני עצם, והם הכלל [ישראל] והמהר"ץ תירץ אקוושיא בתרייתא, דהא דעובד כוכבים ועובד בתורה חשוב ככהן גדול המשמש במקדש, מוקמיין לה בסנהדרין (נט), דוקא

בשעוסק בו' מצות דידיה, אבל בעוסק בכל התורה חייב.

(ז) גמי', ובתיב כי שת לי אלוקים זרע אחר וכו'. הקשה מהר"ל, אכתי מולן דבעינן שתי נקבות, דלמא בעינן דוקא שני זכרים, דגבוי זכר נאמר כי שת לי אלו זרע אחר. ותירץ, דודאי גם לרי' נתן לפינן מביריתו של עולם שהיו שם שני זכרים ושתי נקבות, אלא דקשייא, אמאי לא סגי בזוכר אחד שיכול לישא שתי נקבות ולא גרע משני זכרים, והביא קרא ד"כ"י שת לי אלוקים וכו'. למילך דבעינן דוקא שני זכרים. והעורך לנר תירץ, דלבאורה יש לדקדק, אמאי אמר אדם "כי שת לי אלוקים ורע אחר" דמשמע זרע כל דוחה. ולא אמר בז' אחר, אלא ודאי אין ציריך תשולמיין תחת הבל. דסביר רב הונא דכשחייו לו בנים ומתו קיים פריה ורבייה, אלא שהتورה הקפידה שהיה לאדם בניים ובנות שיוולדו גם הם בניים ובנות, ובבעור זה היה ציריך תשולמיין להבל שלא הניתן אחריו זרע, וכיון דחוינן שהקפידה התורה שהיהו בני בניים מב' בניים, ציריך שהיינו להם גם ב' נקבות שניאשו להם.

(ח) גמי', היו לו בנים בגנותו ונגיר ר' יוחנן אמר קיים פריה ורבייה. כתוב

מן החטא בחומה המגינה על העיר. והמאורי פירש, דושמרתו מן הנוקים בחומה.

יח) **תוס' ד"ה חייב, בתוה"ד**, ומושני אמר רב יוסוף לא נזכר אלא לאשתו נדה. הריטוב"א הביא דיש מפרשים, דגרסינן אשתו נדה בגיןת התוס'. אמנם פירשו, דפקידה היינו תשמש ומיירי סמוך לזמן טבילהה, **[הריטוב"א שבועות (יח): פירש, דשות היינו לשון זמן ומועד]**, דעתיך להמתין לה עד שתטבול ותיתור וישמש עמה. **[ולפירוש זה צריך עיון מה עניין עונה לכאן. (נ.מ.פ.)]**

יט גמי, והמכבדה יותר מגופו. ביאר המהרש"א (חידושי אגדות), דהינו להלבישה בגדים מכובדים יותר משלו, וכదאמירין (שבת קיג). ר' יוחנן קרי למאני מכבודותיה.

דף סג ע"א

א) גמי, אמר אלעזר כל אדם שאין לו אשה אינו אדם. ביאר המהרש"א (חידושי אגדות) על פי הא דעתה בעיירובין (יט.), כל אותן שנים שהיתה אמת הראשון בנידוי הולדת רוחין שידין ולילין. דהינו שכשאין לו אשה מתמחמים עמו כל אותן שדים ומולדים שדים כמותם, וכיון שככל המולד מולד בדומה לו חשיב שאינו אדם. והמכבת מאליהו (ח"ג עמוד צ"ז) ביאר, דהשלמת נפשו של אדם היא על ידי שיש בו תכונת נוטן ותכונת מקבל. וזהר הוא הנוטן, והנקבה היא המקבלת, ובלא זה חסר בשלימות האדם.

ב) גמי, זכה עוזרתו לא זכה בוגדרו. כתוב החכמה מנות, דמדכתיב זכה ולא זכה ולא כתיב חטא ולא חטא, מבואר שהכל תלוי בזכות ולא מהני מה שאינו חוטא שתאה לו אשה טוביה, [וכך כתיב רשי"ב עיירובין (נד). ד"ה זכה. אם יש לו מול טוב]. ובזה פירש הגمراה בסוטה (ב). קשה זיווגו של אדם בקריית ים סוף, דהינו שכם שבקריעת ים סוף היה עם ישראל צרייכים לזכות, שאין שיוניطبع בלא זכות. בר' הוא עניין הזיווג שהוא דבר שהוא חזק לטבע, חזק דעות בני אדם השונים זה מזה, וצריך זכות כדי להצלחה. אמנם המאורי פירש, זוכה היינו שעשו מעשיו לשם מצווה, להצלחה. זוכה עוזרתו כדי שתולד לו בנימ הגונים, או שתעשה בזריזות את כל דרישא אשה כדי שייה פניו לעומל בה מתרוק הרחבות הדעתה. (נ.מ.פ.).

ג) גמי, מלמד שבא אדם על כל בהמה וחיה וכו'. המהרש"א (חידושים אגדות) הביא בשם החזקוני, דהינו תשמש ממש ואיררי שבא עליהם לאחר שנתעברו,adam לא כן הוא מתקקרים בבאית אדם. והוסיף המהרש"א, דעתיך לומר שרילדו באותו יום קודם שבא עליהם adam לא כן הוא בהמה לאחר שהעתברה (קדום הלידה) אינה מקבלת זכר. וכותב בשם בעל הנצחון, דוידי לא היה בתשMISS ממש, אלא שהחיפש ובדק בכל המינים האם יש בהם מן אחד יהודי כדי שייה עוזר בוגדרו, ולא מצא.

ולערב אל תנח ידר, ואל תאמן בעצמך עד يوم מותך". והוא הדין לגבי תלמידים, והוא אמין שאין צריך לטרוח כל כך בזקנותו בלימוד התלמידים שהוא מלאכה קשה מאד.

יד) גמי והיה העולם שם. הקשה הפרי חדש (או"ח סימן חצ"ג), איך נאמר שם), שביום ל"ד לעומר מפסיקים מנהגי האבלות שנתקנו על תלמידי רבינו עקיבא, וטעמא משום דבריהם זה פסקו מלמולות. הרاي אמרה כאן הגמ' שכשנתו תלמידי רבינו עקיבא היה העולם שם, כי מותו כולם. ושם זה מה היא עשויה. וכותב דאפשר דהשлага על אותם תלמידים שהוסיף מה הוא שמתו אלו. ונוראה לישב על פי מה שכתב בבית יוסף (שם) המקור לדין זה מדברי ר' יוסוףaben שועב, שהביא מהמדרש, שפסקו למות בפרק החג, ופרש החג הוא חמשה עשר יום לפני החג, והוא יום ל"ד בעומר. העולה לנו כי מה שגרם לפסיקת חמיתה היה פרוס החג, דהינו שבפרק החג שכבר מאירים בו האורות של קבלת התורה, בטלו הדינים. תדע דכתב בספר הרוקח הגדול (ס"ר רצ"ה) בשם הירושלמי, דהטעם מודיע בקבנות דפ' פנחס כתיב בכולו מועדות "שער עזום לחטאאת", ובסבבאות כתיב "שער עזום" ולא כתיב "לחטאאת". לפי שבסבבאות אומר הקב"ה שעל ידי קבלת התורה הוא מכפר לכל ישראל על כל עונותיהם בלי שום קרבן. הרי לנו שעצם מה שירדה תורה לעולם ביום זה הוא כפורה. ולפי זה, מה שנספק האבל אין מחמת עצם מה שפסקו למות. אלא שהגינו הימים שאי אפשר היה שימושו, וממילא הדין בהם נעשה רק עד הימים האלה.

טו) גמי, וכולם מתו בפרק אחד מפני שלא נהגו כבוד זה בזה. ביאר המהרש"א (חידושים אגדות), שלא חשו על כבוד התורה של זולתם, ולכך נענו במדה כנגד מדחה שנטעו עליהם, שהרי היא חייר ואורך ימך. ומתו באסכרא דוקא, דיתבן לכל אחד דבר לשון הרע על חבירו וסימן לשון הרע אסכראה, כדאיתא בשבת (לג). ומתו דוקא בין פשח לעצרת משום הדוא זמן המஸוגל לרפואה כדאיתא בשבת (קמץ): כל שקייני בין דיבחא לעצורתא מעלה, ובאותו זמן ניכר שימושת באסכרא היא בהשגה מנת הקב"ה.

טז) גמי, כל אדם שאין לו אשה שרווי בלא שמה, דכתיב ושמות אתה וביתך. ביאר המהרש"א (חידושים אגדות), דברתו היינו אשתו שהיא עיקר הבית, ועל כרחך דבאי הכתוב לומר כן, אכן לפרש דatoi להשמעינו דחביב אדם לשמו עם אשתו באכילת מעשר שני בירושלים, דהא אשה אינה חייבת בריאות, ולא מסתבר שבסביל אכילת מעשר שני בלבד יצטרך להעלotta לירושלים. והעורך לנער תמה, דזה איטה להדריא בחגיגה (ו). דאספה מחויבת לעלות לירושלים מושום שלמי שמה, וכותב (שם) רשי"ד ר"ה מחייב בשמה דילפין לה מקרא ד"ושמחת אתה וביתך". ועל כן פירש, וזה דילפין מהאי קרא דחייבת לעלות לירושלים מושום שלמי שמה, אף דהאי קרא נאמר לגבי מעשר שני, על כרחך צריך לומר דכיוון דגלי קרא לגבי מעשר שני, ילפין במה מעצינו דין שמה אצלם באשתו, וזה גופא מה דאמרין הכא שרווי בלא שמה.

יז) גמי, בלא חומה. ביאר החכמה מנות, דהינו בלא דירה, דהאשה היא תפארתו של בית ומניהgento. והmaharsh"a (חידושים אגדות) פירש, דמשמרתו

הנולן הירושלמי

מפסת יבמות דף פג

יד כפלו תשע"ה

שמקשתת שולחנו ואחר כך מראה היפך מזה על ידי קללותיה, גורמת לבעה עצה גדול.

(ב) גם, אמר ר' חמא בר חנינא כיון שנשא אדםasha עונתו מותפקין. ביאר הר' י"פ (בעין יעקב), דהכוונה שעונתו אינם מסתלקים לגמרי אלא הרי הם נסתומים ומונחים בkopfas, ותלויים ועומדים לפי מעשו שיעשה אחר הנישואין,adam לא ישוב וחטא לא יזכר לו עונות אלו אלא אדרבא נהפכים לו לזכיות, ואם ישוב וחטא יגללו עליו גם עונות אלו.

(ג) גם, במערבה כי נסיב איניש איתתא אמרו ליה הכט מצא או מוצא. ביאר הר' י"פ (בעין יעקב), לפי מה שכתב באות הקודמות, דאומרים לו שיש לפניו באפשרות: מצא, והיינו לפי מה שנאמר "מצאasha מצא טוב ופיק רצון מה", דהיינו שהולך בדרך טובה לאחר נישואיו ואינו חוטא, ועל ידי היזוג נסתומים עונתו ונחשבים לו כזכיות. או מוצא, דכתיב "ומוצא אני מר ממות את האשה" דחוטא, ונזכרים לו עונתו הראשון. ולפי דבריו ATI שפיר סמכות המאמר: כיון שנשא אדםasha וכו', למה שנאמר לפניו ולאחריו, DATA לפרש פירוש חדש בקרא ד"מוצא אני מר ממות את האשה". (נ.מ.פ.).

(ד) גם, שם. ביאר העורך לנר, ועל האשה רעה נאמר מוצא בלשון הווה ועל האשה טובה מוצא בלשון עבר, משום שאשא טובה אינה מצויה, ומשום הכה מזכירים אותה בלשון עבר כמו שזכירים דבר חדש, האשה רעה שהיא מצויה מזכירים בלשון הווה.

(טו) גם, אמר רבא האשה רעה מצוה לגורשה. ביאר העיון יעקב, דאך דרבא אמר בסמוך דاشה שכתובתה מרובה יביא צרה לביתו, והכא נמי יכול לעשות כן. מכל מקום סבר רבא, דבאיון כתובתה מרובה מצוה לגורשה. משום ועל ידי הצרה תרבה הקטטה בתוך ביתו, והוא דכתיב בקרא (משל כב, י) וישבת דין וקהלון, אבל עוד שלא תגרש אשתר, עדין יהא ריב וקהלון בביתך על ידי הצרה.

(טו') Tos' ד"ה צורתה, רבא לטעמה וכו'. עיין באות הקודמות. וביאר העיון יעקב, דתו"ט כתבו כן שם שרבי חסדא ומר עוקבא בר חייא פלייגי ארבע, ואמרי, דاشה רעה וכותובתה מרובה היא רעה אשר לא יוכל לצאת ממנה. אמנים כתוב העיון יעקב, לאפשר לפרש דלא פלייגי, אלא דרב חסדא ומר עוקבא אמרי דאך שתהיה לאשתו צרה איינו נמלט לגמרי מן הרעה, כיון שתרכבה עדין הקטטה בתוך ביתו.

(יז) גם, ואמר רבא קשה האשה רעה ביום סגיריו שנאמר דלפ' טורד וגוו. תמה העורך לנר, מה הוסיף רבא על מה שנאמר בקרא. וביאר, דרבא לטעמה דאם אמר לעיל בסמוך, היכי דמי האשה רעה, מקשתא ליהanca ומחרדא ליה גבא. דהיינו דסובר, שאשא רעה סגי בך שמנפה גבה אליו ומיצערתו בך, ואין צורך שתפתוח עמו בקטטה, [כמו שסובר אבי שאמר ומיקשתא ליה פומא]. וביאור הракא: "دلפ' טורד ביום סגיריו", דאיכא בא' בחינות: א. האשה רעה המתנגדת לו בשתייה, משולחה ליום סגיריו ומקשתא ליה פומא. ב. האשה רעה המעוררת ריב וקטטה, הרי היא משולחה לדלפ' טורד לאדם אפלו כשהוא בביתו. ואשת מרדנים נשותה לדלפ' טורד.

(יח) גם, בגין נבל אכעיסם, אמר רב חנן בר רבא אמר רב זו האשה רעה

ה) גם, אמר ליה הקב"ה לאברהם שני ברכות טובות וכו'. ביאר מהר"ל, רהקב"ה נתכוין בו הוא ל Abram, שאפילו פסול קהיל שהוויהו ישראל שלא לידבק בהם, אמצעו להם היה יתר על ידי הדישה דעתוני ולא עמוני, כדי שהיה כל המשפטות שבועלם נבראים ונבדקים בעם ישראל. והעורך לנר ביאר על אף מה שכתב בפנעה רוזא בשם ראשונים, דכשאמר הקב"ה לאברהם לך לך וכוכי וממולתך היה העזוי לפירוש לא בלבד מאביו אלא גם מלוט, ולכך כתיב וילך אותו לוט שהליך עצמו עמו, ואם כן היה כוונת העזוי עתה הפרוש מלוט, אבל לימים הבאים שתיבeries טובות שיצאו ממנה דהינו מבני עמו ומוואב יתברכו בך.

(ו) גם, אפילו משפחות הדורות בארץ, ביאר בהגות הייעב"ץ, דהינו אפילו בני ישמעאל הדרים במדבר ועם הדרים בארץ עצמה, דהינו ערבים ובני קדר הדרים בנקרת הארץ [במערות].

(ז) גם, שנאמר וירדו מאנויותיהם כל טובshi משוט וגוו. תמה העורך לנר, היכן רמו במרקא זה שאור אומניות בלבד יודוי הים. וכותב, דלולי דמספינה הייתה מגיה אניות במקום אומניות. עוד כתיב, דיש להקששות, היאך דרש מהאי קרא לעתיד, הא הכתוב מדבר בענין צור. ותירץ, דבמגילה (ו), דרשה הגمرا "אמלאה החרבה", לא נתמלאה ירושלים אלא מהרבנה של צור. דהיינו דצור הינו קיסרי של אדום, שהוא לעתיד לבא. ולפי זה הא דנקט בקרא "אניותיהם" הוא דרך משל על צור משום שאנשי צור של אותה העת היו יודוי הים. ובאמת קאי על כל בעלי אומניות.

(ח) גם, אי ניפת איתונאי. ביאר העורך לנר על אף מה שכתב רשי"י בראש השנה (ח). ד"ה יתרעעו, שכשmagiu זמן הקוצר וההתבואה בקשה, על ידי נשיטת הרוח מקישים השibiliים וזה ונשמע הקול ונראות כמשוררות, ובזה שמנופפות הרי הם כשרות ושמחות בשליל בני אדם שיהיה להם לתועלת שיקרתו התבואה, ועל זה אמר להם, שאין שמחתינו שלימה כשמחתכם, דהיה עדיף לנו לעסוק בסחורה ולהרוויח יותר.

(ט) גם, נפק דק ואשכח, ומוציא אמי מר ממות את האשה. ביאר העורך לנר, דקרו לאשא מר ממות, משום דאיתא בעירובין (מא), דמי שיש לו האשה רעה איינו רואה פנוי גיהנום. והרי מות ודאי איינו מציל מגיהנים. ואם הנשיוי אשא רעה ניצל מגיהנים על כרחך דהיא קשה ממות.

(י) גם, אמר ליה רב והוא קא מצערא ליה למאר. הקשה העיון יעקב, הא ראוי לו לאדם להיות אוהב שלום ורודף שלום ולא להפריד בין הדבקים. ותירוץ, דכונת רב הייתה, ועל ידי שמעתה יפסיק מלחתה לה המתנות תפיסק לעזר אותו כדי שימושיך להביא לה מתנות. ולפי זה, מה שהשיב ר' חייא, הינו דאך על פי כן איינו יכול לעשות כן, משום דחייב לה הכרת הטוב משום שגדלת בנוי לתלמוד תורה, ומצלתו מן החטא].

דף פג ע"ב

(יא) גם, אמר אבי מקשתא ליהanca ומיקשתא ליה פומא. ביאר הענף יוסף, דסתם אשא רעה המכלה בעלה בכל עת אין עצרו גדול כל כך כיון שמכיר טבעה שמקלתו בחنم, אבל אשא המראה חיבה לבעה

הילך הזרען

ашה אחרת בעל כרזה של אשתו ויכול לספק מזונות לשניהם. ד גמי, למדך שאין ישיבת חוץ עולה לו מן המניין. כתוב הריטב"א, דודאי דלבני חוץ לארץ עולה ישיבותם שם מנין יי' שנים, ודוקא אברהם אבינו שהיה עקר, לא זכה להבנות עד שיעלה לארץ שלא נאמר "וְאַעֲשֶׂר לְגֹי גָּדוֹלָה" אלא בארץ. וכן פירוש רש"י בפירוש התורה (בראשית ט' ג').

אמנם כאן כתוב בר"ה מקצת, דלמא משום עזון חוץ לארץ הם עקרים. ורחה (שם) הרמב"ן דבריו, משום דישיבת חוץ לארץ אינה עולה לכל אדם וכדאיתא הכא, ואם היה מפני הבטחה זו לאברהם הייתה עולה לשאר האנשים. וביאר דהכוונה שם היה אדם עם אשתו בחוץ לארץ חמיש עזון שנים ובעוא לארץ ישראל, שנותנין להם זמן עשר שנים מעת או עשר שנים ובעוא לארץ ישראל, ינו וכן עשו אברהם ושרה. והמהר"ל ביאתם לארץ, אולי בוכות הארץ ינו וכן עשו אברהם ושרה. והמהר"ל בגור אריה (שם) כתוב, דהוקשה לרש"י, הא אברהם עדיין לא נצטווה על ישיבת הארץ, ולמה לא עולה לו ישיבת חוץ לארץ. ולפיכך בעין לטעמא שלא נאמר לו "וְאַעֲשֶׂר לְגֹי גָּדוֹלָה" אלא בארץ ישראל. ומה דילפין מאברהם לכל אדם, היינו דמהא דנאמר לו "וְיִעַשֵּׂר" וכו' כי בשיבא לארץ, חזון, דיתור ראי להבנות בארץ מבחוץ לארץ. עוד נתן טעם לכך, כי ראוי שישיה כל האדם מיישב את הארץ שראי לו. זולפירותו לא סתרו דברי רש"י אהדיין.

(ג) גמי, שם. כתוב הרוא"ש (ס"י יב) דמהא דאין ישיבת חוץ לארץ עולה לו מן המניין anno למדין, שאם היה הוא או הוא חולין בשאר בני אדם, (לא במחלוקת המעכבות את ההרתו). או שהיו חבושים בבית האסורים, ומשמו שם ולא נפקדו.anno תולין שהעווון שהבאים לנצח זה הוא שמנעם מלחוליד. [ואין להקשותadam כן כל אדם יתלה מה שאינו מולד משום עזון שיש בו. ודוקא היכא דיש במא לתלות כמו כאן שנענים על דבר מסוים, ודוקא למן מסוים. אבל אי אפשר לומר שם השם הכלי לא יתחייב לעסוק בפריה ורביה. ועיין באות הקודמת בשם הרמב"ן והריטב"א וכן כתוב שם הרוא"ש בעצמו].

(ד) גמי, ולילך מיצחיק וכו'. כתוב המהר"ש (חדושי אגדות), דקושיא זו לא קשיא אלא למאן דאמר (ראש השנה טז): דמה שנאמר לאברהם "וְאַעֲשֶׂר לְגֹי גָּדוֹלָה", היה בוכות ארץ ישראל. דלמאן דאמר דשינוי מקום גורם לא קשיא כלל מיצחיק, דaicא למימר דדוקא אברהם ששינה מקומו היה עקר מחמת כן באותם שנים, ולא יצחיק.

(ז) Tos' ד"ה ע"ט, בתו"ד, ואם תאמר יצחק נמי לא שהה יותר מ". כתוב המהר"ש (חדושי אגדות), דלוili דבריהם היה נראה לו לומר שהגם' הקשה "וְנִילְך מִצְחִיק", דאפיקו שהה עשר שניםocabrahם לא נשאasha אחרת, אלא הוצרך להתפלל על כך.

(ח) גמי, לפיכך חלה הוא או שלחתה היא וכו' אין עוליין להם מן המניין. כתוב הרוא"ש (סימן א, י"ב), דעתא לאשמעין, דאף ששניהם ראיים להחוליד, אפילו הци אין עולה להם מן המניין, משום דתלינן דאותו עזון שגרם להם לחילות או להיחבש בית האסורים, גרים להם שלא יולדו.

(ט) גמי, אי הци אברהם גמי עkor היה. ביאר העורך לר', דעת השטא לא הקשו כן, משום דיש לומר عدد השטא סבר דכיוון שהובטח לו "וְאַעֲשֶׂר לְגֹי גָּדוֹלָה" היה לו לידי ש אין עקרותו מעכבות. ועל כן, בתחילה שסביר

ובתוכה מרובה. ביאר העורך לר', דהביא כאן ג' פסוקים עלasha רעה: א. על שלא נאמר שיווכל לגרשה, הביא קרא ד"הני מביא רעה אשר לא יוכל לצאת ממנה" דהינו שאי אפשר לגרשה. ב. על שימוש עליה ביד חזקה, הביא קרא ד"נתתני ה' בידי לא אוכל קום", שאי אפשר למשול עליה. ג. על שיטתיך דרכה, הביא קרא "בגוי נבל אכעיסט" שאין לו תקנה.

(יט) גמי, קא מוחטבי שכבי מפוני ששמחים ביום אידם. ביאר המהר"ש"א להם עניין וזה דחיטוטי שכבי דציריכם להתאבל כדי מלקט עצמות אביו. (ב) רשי' ד"ה מסטר ומיו, כלומר שמח בחלקו ורומה לו כאיל ימיו כפלים. כתוב המהר"ש"א (חדושי אגדות), דפירוש רש"י דחוק. ופירש דהוא כענין שנאמר ברחל "ויהיו בעיניו כימים אחדים באhabתו אותה", דכיוון שאוהבה ביותר, שנים ארוכות נדים כקצרות ומילא יש לו כפלים. והעינו יעקב פירוש, דכיוון דעל ידי שאשתו יפה ניצל מהרהור עבירה, ואיתא ביוםא (כט) הרהור עבירה קשים מעבירה ופירש רש"י (שם) ד"ה הרהור עבירה משום דמקחישים את גופו, ומילא דמי שאין לו הרהור עבירה מספר ימיו כפלים.

(כא) גמי, אמר להם בן עוזאי ומה עשה שנפשי חשקה בתורה. ביאר הקובץ שיעוריים (ח'ב, י"ט), דאיין זה היתר אלא פטור של אונס שמחמת שהיה דבוק בתורה לא היה יכול להטייח דעתו לשום דבר אחר.

דף ע"א

(א) גמי, אחרים אומרים גורם לשכינה שתסתלק מישראל. תמה העורך לר', כיצד יתכן שנורם לסליק השכינה הא אכתי תשרה על אחרים מישראל, ואי נימא שכונותם על גונא שחסר מהמנין המפורש למלعلا, אם כן היינו תנא קמא. ותירץ, דשם ישראל מצינו גם על יהידים וכדאיתא בכמה מקומות בגון, שור של ישראל. וכיוון דילפין לעיל (mb.) מהאי קרא לדין הבדיקה, ופירש רש"י (שם) שאין השכינה שרואה אלא על הוודאים. משום דברען בישראל ורעו מיחס אחריו. אם כן זה שאינו מולד מטלך השכינה מעצמו, כיון שלא הניה אחריו זרע. [ועדיין דברי הגמ' אין זרע אחריך על מי שורה על העצים ועל האבנים. צרכים עיון (ג.מ.ב.)].

(ב) מתני, נשאasha ושזה עמה עשר שנים ולא ילדה איינו רשאי לבטל. כתבו הרשב"א והריטב"א בשם הירושלמי יבמות (פ"ו, ה"ז), דהוא הדין אם היו לו בניים ומתו, ומונה משעה שמתו. והוא משום דרוחא אוקת בנימ דההיא איתתה ואיעקירה. עוד כתבו, דaicא דסברי,adam ילדה לו אפילו ולד אחד סגי, ואין צרייך זכר ונקייה. ובשם אחרים כתבו, דציריך דוקא זכר ונקייה, ואם ילדה ולד אחד ומת, מונימ לה משעה שפסקה ללודת ולא משעה שמתו. והרשב"א והרשב"א סיימו, דנראה דלא בעין דוקא זכר ונקייה. והוסיף הריטב"א, דמי יאמר לנו שההשנה שישא תלד לו זברים ונקיות.

(ג) Tos' ד"ה יוציא, בסוף המדרירaic פלוגתא דאמוראי וכו' כופין אותו להוציא אם לאו. כתוב הריטב"א דבגונא שעניהם מתרצים בדבר והוא נושאasha אחרת על אשתו אין כופין אותו לגרש, והוא הדין כבנושא

הנולט הירושלמי

מכתב יבמות דף פד – דף פה

טו כפלו – טז כפלו התשע"ה

במשפחת נכפין סובר דעתינו תלתא זימני. משום דשאני אחותה שאין זו חוקה גמורה, כמו באותהasha. ולכארה יקשה לדבריו, מה ראייה מביא כאן מעשה ארבע אחות דבתלת זימני hei חזקה לרשב"ג, הא אכן למייר דשאני אחותה. וצריך לומר דזו גופא קושית הגמ' דלמא אחותה מחזקתו דהינו ודוקא באחותה, [זמן לפרש דקושית הגמ' היא דאתא להশמייננו רק חידוש דאחותות מחזקות, אדם כן לא היה צריך להשמייננו בגונא שהיה לאחר ג' פעמים דיש בו מקום לטעות, אלא בסתמא]. ולכך קאמר רבא, השתא דאמרת אחותות מחזקות, דהינו ודוקא באחותה אכן למייר דמשפחת נכפין יש בה חזקה בתלת זימני.

יב) גמ', ועוד אומר דבליגי לענין מילה. כתוב הריטב"א, דקושיא זו לא הקשה רבא על אבי אלא הגמ' ולברור מיילתה. דרבא ודאי ידע דבנישואין ומילה שווים. ועל כן כתוב דלא גרשין ועוד, וכוונת הגמ' להקשות, ודוקא מילה מחזקיקים בתלת זימני, כיון שאין החזקה בולד עצמו אלא מולד לויל, אבל באשה שהיא קטלנית, דלמא בתרי זימני hei חזקה. טו) רשי"ד ר' דיאורה, השלישי ומת. העורך לנר תמה, אמאי נקט וריש"י השלישי וברשב"ג דבתلتא זימני hei חזקה, ולא השני וכרכבי דהלהכה כמהתו, דברתרי זימני hei חזקה.

טו) גמ', ופשטן לך נישואין ומילקיות כרכבי, סותות ושור המועד הכרך שמעון בן גמליאל. כתבו הרשב"א והריטב"א, דעתם הדבר, דבנישואין אולין לחומרא [משום סכנה]. ומילקיות, כיון דמיירי בחיבוי בריתנות כמבואר בסנהדרין פא: מבערים עושי רשותה מישראל. וסתות, כיון דדרבען הם אולין לקולא. וכן בשור המועד אולין לקולא, משום שאין מוציאים ממון אלא בדבר ברורו.

יז) Tos' ר' דתנן, בסותה"ד, שמא סבר רב יוסף דכיפה צריכה התראה. הקשה במדהורא בתרא, הא אכן מאן דסביר, דכיפה אינה צריכה התראה. ואם כן מנין לר' יוסף להוכיח ממתניתין דמי שלקה ושנה, דלא ברשב"ג. נימא דמתניתין אית' לה דכיפה צריכה התראה, ואתיא אף אילו ברשב"ג.

דף ע"א

א) גמ', נישאת למי שאין לו בנימ תעא שלא בכתבובה, כתוב הרמב"ן, דהוא הרין דעת נמי לא בעיא דהוי קידושי טוות דומיא דאליגונית שלא הכיר בה, והוא הדין נמי בנשאת למי שיש לו בנימ דלא בעיא גט ויוצאת שלא בכתבובה. והאי דנקט נישאת למי שאין לו בנימ תעא שלא בכתבובה, משום דעתה למייר דבאיין לו בנימ מוציאים אותה על כרחה, וכשיש לה בנימ אין מוציאים, אבל אם בא להוכיח בטענת מחק טוות, אין לה גט ואין לה כתובה. אמן בעל הלכות גדולות (הובא ברמב"ן) והרשב"א והריטב"א כתבו, דבכל גוני צריכה גט, דלא דמייא לאילונית כיון דלא ידעין בודאי דמחמתה אין בנימ, דאפשר שהוא לא זכה ליבנות ממנה, והוא הדין דבנישאת למי שיש לו בנימ דתעא בכתבובה.

ב) Tos' ר' נישאת, בתוה"ד, ואורי דלענין ממון מודה רבוי שלא hei חזקה עד דיאתוחזק בג' זימני. כתבו הרמב"ן הרשב"א והריטב"א, דיש סוברים דמשני נמי אין לה כתובה בגונא שלא הכיר בה, ולא דמי לשור

שהבטחה זו תתקיים על ידי שורה שהה עשר שנים, ורק אחר כך נשא הגור. והקשתה הגמ' דኒילך מיצחק ששחה עשרים שנה, ותירצה הגמ' דיצחק היה עkor ועל כן היה לו לשוחות יותר, אף על פי שהובטה לאברהם "כי ביצחק יקרא לך זרע", ועל כן הקשה אי הabi אברם נמי.

ו) גמ' לפ"ז שאין דומה הפלית צדיק בן צדיק וכו', מקשין העולם, הא רשי"ד בפירוש התורה (פ"ה כ') פירש, להגיד שבכח שחייתה בת רשות, ואחותות רשות, ומוקמה אנשי רשות, ולא למדה ממעשיהם. חזין דמה שהיתה בת רשות היה לה שבת, ובכאן נראה שהיה בזה חסרון לענין קבלת התפילה. ועוד דעתינו להבין מדוע צדיק בן צדיק לכאורה עבדות ה' שלו יותר קלה, תעלה על צדיק בן רשות. ובמכתב מאליהו (ח' ג' עמ' 124) הביא להרץ זאת בשם הרש"ז מקלם, על פי מה דאיתא ביוםא (כט). דקשה עתיקה מיחדista. והטעם כי הלומד דבר חדש, יודע שאינו יודע, ועל כן עמוק להבין, ולבסוף יידענו על בוריו. מה שאין כן בעתיקה, שנדרמה לו שירודע, ועל כן אין עמוק ובאמת עמוק הענן נשכח ממנו. ואם כן, אברם אבינו ע"ה מצא עולם של טוועים, עובי אלילים, וכיון שהבין להם טוועים, התחליל לחפש האמת, העמיק הרבה ומצאה. אבל יצחק ע"ה מאיבו. והיה הענן עברו בגדר עתיקה, וכך על פי כן הגיע להעמיק בעבודות ה' וביראותו כאלו היה אצלנו בגדר חדרתא. ולפי זה יש לומר, כיון שתכלית התפילה היה להביא לעולם את יעקב אבינו ע"ה שמידתו הייתה "תפארת", וכמו שבירר הספונגנו (שם כ) יושב אלהים. שני מיני אלהים האחד אהל רועה והשני אהל כל יצען שבו התבונן להכير בוראו ונقدس בכבודו. דהינו קידוש העולם הזה תכלית הבריאה. אם כן דוקא תפילה של מי שמעמיק בכל עניין לראות בו גליי כבודו יתרבורך מועילה לענין זה].

דף ע"ב

יא) גמ', אבל בדורות האחרוניים ששינוייהם מועטות שתי שנים ומהצתה, כתוב העורך לנר, דין הכוונה דעתך לחשב לפי אותו יחס של השנים המרובות, שהרי אברם שחי קע"ה שנים שהה עשר שנים, ואם כן אנו שמיינו שבעים שנה נוצרך לשחות ד' שנים. אלא הכוונה, שבזמנינו שהשנים מועטות תקנו חכמים שיעור אחר.

יב) רשי"ד ר' דולמאiah, ולא תוטל כתובה. הקשו הרמב"ן והרשב"א, הא לקמן (סה): מבואר להיפך,adam אשר מצווה על פריה ורבייה תיטול כתובה. ותירצ'ו, דהתאם איררי בגונא דקים לה לאשה דמיינה הו, כגון יורה בחוץ, או שהוא זקן ואינו ראוי להוליד. הכלך בשם מצווה על פריה ורבייה יש לה כתובה, ובשאינה מצווה ורואה להתגרש חשובה מורתת ואין לה כתובה. וכען זה תירצ'ו התוס' לקמן (סה): ד' ה' ואי. והרמב"ן לעיל (עמוד א') כתוב, דשמא לא יבנה באחרת, והגמ' הכא לא הקשתה אלא על הלשון שמא לא זכה.

יג) גמ', אמר רבא השתא דאמורה אחותות מחזקות. תמה העורך לנר, אמאי היה זוק להוכיח ממה שאמרו הגמ' אחותות מחזקות, ולא הוכיח זאת מעצם הדין בבריאות. ותירצ'ו, לפי מה שכתב הרשב"א, דاتفاق על פי דברא סובר להלן בסמור, דבכל מילוי דסכתנתה בתרי מילוי hei חזקה. מכל מקום

ח) גם, הוא אמר אפלת בגו עשר וכו'. פירש רשי' ד"ה הוא אמר. **בשאנו** באין לכופו להוציא. לכואורה משמעות דבריו, Daiyirin בגונא בית דין הם התובעים אותו להוציאה לאחר י' שנים. ויש לדיק בוגונא שהיא תובעת גירושין אינה נאמנת. ומשום דחייבין שמא עיניה נתנה באחר. וכן כתוב הרשב"א, [וכן כתבו התוס' ד"ה כי בשם הריבב"א בתשובה]. אמרם כתוב ריש מפרשין, והוא הדין והוא העטם גם בתובעת גירושין,adam נחש ל"עיניה נתנה באחר" ניחוש להכי גם בגונא שאינה תובעת גירושין, כיון דהכל תלוי בעונתה ובלא זה הבעול נאמן. עוד כתוב Daiyirin בגונא שהוחזקה בעיר שלא הפילה.

ט) גם, הוא אמר אפללה תרי. ביאר הנימוקי יוסף (כא. בדף הי"ג) דאיפלו למאן דאמר דוחזקה בתרי, בעין שתוחזק לנפלים בגין פעמים. כיון דהכא נישאת בהיתר והוא يولדי, דהרבבה נשים מupilot בתחלת עברויהן. אמרם התוס' ד"ה שבינו (תחלתו בעמוד א') כתבו, דמהכא מוכח דפסקין הלכה ברשב"ג.

י) גם, איש דרכו לכבש ואין אשה דרכה לכבש. רשי' קידושין (ב): ד"ה איש פירש, Daiyis דרכו לכבות היינו במלחה, ולדבריו הא דנאמר "וכבשו" קאי על הארץ. אמרם המהרש"א ורבינו עובדיה מריטנורא כתבו, דהיה אפשר לפרש دقבשו קאי על הנקבה שהזכר כבשה כמו שנאמר "זהו ימושל בר". וכותב המהרש"א, דשיות רשי' ATI שפיר להזה אמיינא دقבשו תרתי משמע, וכבר יוזנן בן ברוקא.

יא) גם, ולא קאמר פרו ורבו. הקשה העורך לנור, היאך אפשר לדיק מהא דלא כתיב בייעקב פרו ורבו, הא התם ודאי לברכה נאמר ולא למוצהה שהרי כבר קיים יעקב פריה ורביה. ועוד, היאך היה שייך לצוות על רחל שהיתה מעוברת ומתחה בולדתה. ותירץ על פי מה שכתב המהרש"א (סנהדרין נט. ד"ה גمرا), דמיית ראייה מברכה למצוה, מה דנקט לשון יחיד, אף דמברך את יעקב ורחל שירבה זרעם. אלא על כרחך שבא למלמדנו, דעתות פריה ורביה דזוקא בזורה.

יב) גם, בשם שמצוה על אדם לומר דבר הנשמע. כתוב הריבב"א, דהיאנו דוקא לרבים אבל לייחיד עד שיכנו, כדאיתא בערכין (טו). והוא דמובואר בשבת (נה). דרבנים נמי איכא חיוב הוכחה גם בגונא סבורי שלא ישמעו לו. היינו דזוקא אי לא הוכחים מעולם, אלא שמכיר בהם שלא ישמעו. אבל בגונא שכבר הוכחים פעם אחת ולא קיבלו, מצוה שלא להוכחים. והעורך לנור הקשה על תירוץ זה, הוא ר'ABA מיתי קרא ד"אל תוכח לע פין ישנאך" Daiyiri ביחיד, ומובואר גם ביחיד נאמר דין זה. ותירץ בשם השל"ה, דזהו דערכין, היינו כשהועבר העבריה מכיר שעבר עבריה, והכא מייר שאיינו מכיר שהוא עבריה.

יג) גם, שנאמר אברך צוה. הקשה העורך לנור, אמאי לא מיתי ראייה משרה שאמרה "לא עצחות כי יראה" שנאמר בקרא לעיל מיניה. ותירוץ, דמהתמס ליכא אלא ראייה שמוטר להתנצל בשקר מפני השлом, אבל אין ראייה שモותר לפתח בדבר שקר מפני השלם. עוד תירץ, דשרה לא שינתה אלא אמרה מילתא דמשתמע בתרי אנפי, והיא אמרה "וזאドוני זקן", והבק"ה אמר לאברהם שאמרה "ואני זקנתך". ועל כן, כשהשאלו אותה אברהם "למה צחקה" ואמרה "ואני זקנתך", השיבה לושרה "לא עצחות" אברהם.

המועד דלא משלם אלא בנגיחה ג', דהتم כי לא הדר ונংג מהאי משלם. אבל הכא לאחר שנישאת ב' פעמים ולא ילדה [כשעbero עשר שנים], החזקה בעקרות ותצא שלא בכתובה. והוא דנקט נישאת לשליishi תצא שלא בכתובה. ביאר הרמב"ן, דאשומעין רבota דתצא מיד בלי כתובה, ולא אמרין דהשלישי סבר וקוביל. והריבב"א ביאר, דאתא לאשומעין, דאיפלו שלישי כתובה הוא דלית לה, אבל גיטה בעי [וכשיטו באות הקודמת], והוא דנטפקה הגמי' ב"נישאת לשליishi ולא היו לה בנים מהו דליתבעה הנך קמאי", דמשמע דיש לה כתובה משנה. היינו לרשב"ג דסביר דבתרוי זמני לא הווי חזקה.

ג) גם, או דלמא מצויה אלה השתה הוא דכחשי. תמה הקובץ הערות (הוספות אות ב' עמוד 130), הא הטעם דבתלת זימני [והוא הדין בתרי] הווי חזקה, משום דאמירין דאם ארע הדברך ורק ורק פעמים לא מקרה הוא, אלא סיבה אחת משותפת יש בשלשות. והוא הדין בשור המועד דבעצם ציריך היה להיות מפרק על ניגחותיו, ומה שאי אפשר לחזיבו ממון, כיון דלא הייתה הורתה בנגיחות הראשונות. ואם כן,

איך יכולת לטעון השתה הוא דכחשי, ולא שנתגלה למפרע.

ד) תוס' ד"ה תצא, בתוה"ד, ואית' מן השלישי נמי לא הפסיד כתובה. הריבב"א תירץ בתירוץ השני, דשאני שלישי שנשתת לו שלא ברצון חכמים, וצריכה לברור טענה זו והשתת הוא דכחשי.

ה) תוס' ד"ה שבינו, בתוה"ד, והר"ר יצחק בן רביינו מאיר פריש, דהכא אנית שלישי קאי. כפירושו כתבו הריבב"א והרמב"ן בשם הראב"ד. והוסיפו דבשנים הראשונים אין אלו ציריכים לטענה זו כדי להוציאה בכתובה, אלא מהני איפלו אם שותקת, כיון דלא הווי מקח טעות. ובשם הריב"ף כתבו, דמיירি בראשון או בשני דבלא שום טענה מוציאה בכתובה, אבל בשבא מלחמת טענת ברி, בגין שאמר שהיה מתקשה בשעת השימוש, או שפולט את הזורע, והוא אינה טוענת בנגדו, נאמן ומוציאה بلا כתובה. וכל זה כאשר טענת כלום, אבל בגונא דעתנה דקים לה שאינו יורה בחץ, נאמנת ומוציאה בכתובה. כיון דהיא קים לה והוא לא קיםליה. ואיפלו אם נאמין לו שאינה ראואהليل, מכל מקום לא הווי מקח טעות, דמה איכפת ליה כיון שהוא עצמו אינו ראוי לבניים.

ו) בא"ד, וקשה לר"י דמתוך הלשון משמעו וכו'. המהרש"א תמה, דקוושיא זו קשיא גם לפי ה"אי נמי" שכתבו התוס' לעיל בסמור, Daiyiri בלי שהה עמה עשר שנים. והעורך לנור ביאר, דלעיל Daiyiri התוס' בראשון או בשני, דבתרוך עשר שנים אין ציריך לגרשה, אלא דהיא בא מהמת טענה, וצריכה לשחות עמו איזה זמן, כדי שננדע שאינה يولדה. Daiyi לאו הכי, כל Asheha מיד לאחר נישואיה תתבע כתובה מבعلا בטענה זו. ואם כן כיון ששחו יחד זמן מה, שייך הלשון הוא אמר מינה. מה שאיון בnisheat לשליishi דציריך להוציאה מיד, לא שייך הלשון הוא אמר מינה.

ז) גם, אמר רב כי אף בזו יוציא ויתן כתובה. כתוב הר"ש מדעסי, דעתיך רביתא דרבא שחיבר להוציאה, אבל כתובה פשיטה דחייב, וכגדאיתא לעיל (סד). שמא לא זכה להבנות הימנה.

הנולן הזרזורי

מכתב יבמות דף מה – דף מו

טו כפלו – יוז כפלו התשע"ה

שהפקירו רבו. והתוס' הרא"ש כתוב, דברענן לקרה דוקא באשה שקנתה עבדים, משום דהא דאמרין אין קניין לאשה בלבד בעלה היינו מודרבנן. והערוך לגרר תירץ על פי מה שכתו התוס' סנהדרין (עא). ד"ה על מנת, באשה שננתן לה בעלה, קנתה בלבד בעלה. ואם כן יש לומר דהכא אירין בגונא שננתן לה עבדים. עוד תירץ, دمشقת אשה שקנתה עבדים על פי מה שכתו התוס' קידושין (כג) ד"ה ורבי. דהא דאמרין דין קניין לאשה בלבד בעלה, היינו דוקא לקניין פירות, אבל קניין הגוף יש לה בלבד בעלה.

והרי כבר כתבו התוס' ד"ה אלמנה, דאכילת תרומה תלייא בקניין הגוף. הרשי"ד ד"ה פומיהו, כלומר מחותמי תקנתא הם אבל עמודדים ליתקן ולאלול. הקשה הריטיב"א (לקמן ע), דהא כתוב רשי"ד (שם) ד"ה העREL דערל היינו שמתו אחיו מחמתה מילאה, ומה שירק בה עמד ליתקן. ותירץ, דגム בו שירק עמד ליתקן, ובמעשא דרי' נתן בשבת (קלד). דהמthin לתינוק שמתו אחיו מחמתה מילאה שיבלו בו דמו, או שיתחזק ויתחלפו סימנו.

ו(גמ', קניין אבל מאכילה שאינו אבל אינו מאכילה. כתוב החינוך (מצווה ר"פ) ודוקא קניין קניינו אבל, אבל אם העבר השני קנה שלישי אינו אבל. ממשום "נפש קניין כספו" כתיב, ולא שאותו נפש קנה نفس אחר. וביאר המנתה חינוך שם (אות ז') דסביר החינוך, דעתם העבדים אוכלים מכח האדון ולא מכח אותו שקנאמם, אלא דברענן נמי, שיהיא הקניין עצמו אבל. וכן ביאר הקובץ העורות (סימן מ"ז, ז). אמנם הרמב"ם (פ"ז מתרומות הי"ח) כתוב, דעתדי האשעה שקנו עבדים אוכלים בתרומה. ובבسف' משנה (שם) כתוב, דמקורו מביריתא דילן, [מנין לכהן שנשאasha וככו']. והעיר העורך לנר, דלא כוארה לא מבואר רקס עבדים שניים. לך' ביאר, דההרב"ם והחינוך פליגי, דההchinוך גרס, ובעדריו שקנו עבדים בגיןרט רשי"ו ותוס', ואם כן לא מוכח רק שניים. אבל הרמב"ם גרס בגיןרט ר"ח שהביא הרשב"א ובעדריה שקנו עבדים, ומוכח שפיר דאפילו עבדים שלישים. והקרן אורה כתוב, דיש לחלק בין עבדי אשתו שקנו עבדים, לעבדים שקנו עבדים. דעתדי ממשום דין הגוף עמד אלא לפירוטיו, כמוואר ברשב"ם בבא בתרא (ג').

קניינו שקנה קניין.

(ז) גמ', אלא מעתה בת ישראל שנשאת לכהן וכו'. הקשה העורך לנר, הא בת ישראל הו ספק ספיקא, ספק שתבוא לידי איסור זה שתאכיל לאחר מיתה, ואפילו אם תאכיל לאחר מיתה שמא יהיה לה זרע בהן שתאכיל מכוחו. מה שאן אין באלמנה דהוי חד ספיקא. ותירץ, דברענן לאוקמי, בגונא שהוא עקרה ואין לה בניים. ובזה יישב מה שהקשה על הט"ז (יוז קי"ז, א') שבtab, דבר המפורש בתורה להיתר, אין כח ביד חכמים לאוסרו. והוא הכא התיורה העבדי התורה לאשת כהן לאכול תרומה כדאיתא לעיל בסמור, וביעין למימר דחו"ל יאסרו. אמןם בכחאי גונא ATI שפיר, דעתא לאוקמי לקרה בת ישראל שיש לה זרע מהן, דליך למגור.

דף ס"ו ע"ב

(ח) גמ', אמר רב ספרא מי קתני וחן שלו הוαιל וחיב באחריותן קתני. כתוב הריטיב"א, דין לפרש דבר ר' ספרא דמאכילה בתרומה משום חיב באחריות בעלמא בלבד קניין, שהרי הכתוב אומר "קניין כספו". אלא אתה

דרהינו לא צחktti מחייבת זה אלא מחייבת "ואדרוני זקן".

יד) [גמ'], ר' נתן אומר מצווה שנאמר ואמר שמואל וכו'. ציריך עיון היאך יליף מהותם שהיה סכנת נפשות לעניין שלם סתם, הא הווי פיקוח נשפה. ויש לישיב על פי מה שכותב רשי"ד בד"הaire, הקב"ה צוה לשנות. דההינו די אסור לעשות כן הקב"ה היה יכול לשומרו שלא יזקק, אלא על כרחך מחמת שלימדתו הנဟga זאת, מצות הקב"ה לשנות מפני השלום. (א.ל.)].

(ט) גמ', אמרה איתתא מיפקדא אפריה ורבה. כתבו התוס' שבת (ק): ד"ה והתニア, דאך דהכא כבר קיימה מצוות פריה ורבה. מכל מקום, אם הייתה מצווה לא הייתה שותה בוט של עקרים, משום "לערב אל תנח ידרך".

והערוך לנר כתוב, דחיששה לדלא ימותו. טז) גמ', שם. בשולחן ערוך (אהע"ז, ח, י"ב) פסק, דאשה מותרת לשחות בוט של עקרין כדי לטרסה שלא תלד. וכותב הביטה **שמואל** (שם), דמשמע דמותר אפילו ללא שום צער. וכותב העץ יוסף, דאך דהמעשה דהכא היה על ידי צער לידה. דההינו משום שבלא צער לידה לא הייתה אשתו של ר' חייא עשויה כן, שהרי היו לה בניהם תלמידי חכמים, אבל באמת ליכא כלל חילוק בזה.

פרק אלמנה לכהן גדול

דף ס"ו ע"א

א) מתני' עבדי מלוג לא יאכלו. כתבו התוס' ד"ה אלמנה, אפילו למאן דאמר קניין פירות בקניין הגוף דמי וכו'. וביאר האבני מילואים (תשיבות סימן י"ז), דאכילת תרומה תליה בקניין איסור שיש לאדון בעדר, ובזה לא שירק קניין פירות בקניין הגוף דמי, דהא כל הסברא דקניין פירות בקניין הגוף, ממשום דין הגוף עמד אלא לפירוטיו, כמוואר ברשב"ם בבא בתרא (ג').

ד"ה בקניין, ובקניין איסור אין הגוף עמד לפירוטו.

(ב) גמ', ומניין לאשה שקנה עבדים, ועבדים שקנו עבדים. המהר"ש"א דיקיר מרש"י לפקן ד"ה באלמנה כהנת, דירושית הגמ' היא מעבדים שקנו עבדים ולא מאשה שקנה עבדים, דבאה שפיר יש לחלק בין אשה דכשiorה לינשא לכהונה, לבין חלה דפסולה לכהונה. אלא פריך מעבדים שקנו עבדים, דרכ' חלה לא גرعا מעבדים שפסולים גם כן לכהונה.

(ג) תוס' ד"ה מנין לכהן, בתוה"ד, דהא דאכלי מכח האשעה עצמה. תמה המהר"ש"א, דלדברי התוס' נמצא דסברת המקשן הפוכה מהתרצין, דהמקשן סבר דקניין שקנה קניין עדיף ממאכילה מכח האשעה דוקא שקנה קניין אבל אף דין לאשה כח להאכילה, ואי אכילה מכח האשעה קניין מהני דוקא בקניין המאכילה, ובמאכילה מכח ממזר מאכילה אף על פי שאין מהני בעצמו. ותירץ, דיש לחלק בין אשה, דגム בגונא שאוכלת הוא מכח הבעל, וכלך כשאינה אוכלת אין בה כח להאכילה לKENINA, לבין ממזר שמאכילה את אם אמרו מכח עצמו.

(ד) רשי"ד ד"ה ועבדיו, ואית' מה שקנה עבד קנה רבבו. ובתוס' ד"ה ועבדיו כתבו, דלי' מאיר דסביר דין לעבד קניין בלבד רבבו, אירין בעבד

בשوال, זהינו שואל שקיבל עליו רק כחטא וזולא. אלא דתמה אמאי נקטו הtos' דה עברי, ותירץ הר' שמואל בר חיים מודרדי"ש דידייק מאבל לא לאשה ומהיכים לא איצטעריך וכו'. כתוב **המהר"ש**, לדבריו נמצוא דלא' יהודיה והדין עמה יוצאים בשן ועין לאשה, דהם ברשותה לאחר מיתה בעלה. והקשה, דהא **לקמן** (טו). איתא במתניתין, בת ישראל שניטת לכהן

והנicha מעוברת לא יאכלו עבדיה בתרומה, ומשום מושם חלק העובר שאינו מאכילה. והרי לר' יהודיה עבדי צאן ברזיל לאחר מיתה הבעלה שלה הם. וכיון דהיא עצמה אוכלת **מכח זרע שיש לה** תאכילת עבדיה בתמורה. ותירץ, דכיון דמחוסר גוביינה הנה נמי של יותומים, כאמור בתרומה. ואילו מאכילה. והר' אמר עורה הקשה עליה, דאי הוה عبد של שותפים אינו יועצא בשן ועין. ועל בגין דכונת Tos', דלא' אמר לעולם אין יוצאים בשן ועין לאשה, אבל לר' יהודיה פעמיים שיעצאים בשן ועין לאחר גוביינה.

(ט) Tos' דה הבעל, פי' בקונטרס וכו', משמע מותך פירשו דכל זמן שהאהה חייה אין הבעל יכול להוציאם. הרשב"א והריטב"א נקטו בדעת רשי' דה הבעל מוציא, והוא הדין דהבעל יכול לבטל המכירה בחיה האשה, וזה דנקט מטה האשה הינו לרבותה, דאף על פי שירשה נתרווקנו לו כל הנכסים, יכול לבטל אפילו מה שמכר הוא עצמו בהיותו, וכל שכן שיכול לבטל בחיה שהיא מוחזקת בנכסים. אלא דהקשו על פירשו, אמאי כתוב אם מכר הוא בלבד דעתה ומיתו או גרשא, הלא דברים קל וחומר, מה הוא עצמו מבטל מה שמכר אפילו לאחר מיתה אשתו, מפני זה שהיה לה בחיה. כל שכן שתבטל היא מכר שלו אפילו בחיו. ועל בגין פירושו, דמכרו שניהם הינו שניהם ממש והמקחبطل לאילו.

דף סו ע"א

(א) גמי, הקדר חמץ ושחרור מפקיעין מידי שעבוד. הקשה הריטוב"א, האolibא דרב יהודיה נכסי צאן ברזיל דידה הוו ואינו שעבוד. ותירוץ, דרבא סבר דאפילו לר' יהודיה דידיה חשיבי, אלא משום שבב בית אביה אלומה לשעבדודא דידה, שייחס לה כאילו הם אפוטיקי גמור, שהוא על מנת שלא יוכל למוכר ולא לסלקה בדים. ומכל מקום כיון דסוף סוף הוא, ATI איסור דידיה ומפקיע מיידי שעבוד.

(ב) גמי, איבעיא להו טעמא דרי' יוסי משום דקסבר עובר במעי זורה זר הוא. ביאר העורך לנור, דספק זה תלוי בnidon האם אמרנן עובר ייך אמו או לא.

(ג) Tos' דה למאי, ע"ג דעתך דרישין היא דרשא דילוד מאכילה. המאorio תירץ קושיא זו, ודואיל לכלי עולם דרישין האי דרשא דילוד מאכילה שאינו ילוד אינו מאכילה, אלא דעתך ר' יוסי, זהינו דוקא בגונא שאין שם ילוד אחר. אבל כשייש שם ילוד אחר שאפשר לאוכול בשביilo אין העובר מעכב כיון דאין זורה.

(ד) שם בא"ד, דהתס' דה דנתן כתוב, שעבור במעי זורה זר הוא. הרשב"ם בכבא בתרא (קמא): "דה דנתן כתוב, שעבור אינו מאכילה את אמו מטעם שעבור במעי זורה זר הוא, ופליג אתוס". וכותב הרש"ש (כאז), הדסבירא בזה,

למיימר, דלאכילת תרומה סגי בקנין כל דחו דחיב אחירות, ואין הוא שלו לכל דבר. וביאר הברכת שמואל (סימן כ') כוונתו, דלאכילת תרומה בעין קניין איסור, דהיא אמרה תורה קניין כספו, זהינו קניין איסור דהוא שלו לכל דבר. אלא דעתך רב יהודה, דעל ידי חיב אחירות הוי קניינו לכל דבר. ור' אמר סבר דבעין דין מכירה כדי שהיא לו בו קניין גמור, ולא סגי בחיב אחירות.

(ט) גמי, וכל היבא דחיב אחירותו אוכליין בתרומה והתנן ישראל ששכר פרה מכחן וכו'. ביאר הרשב"א, דמייתי ראייה דלאכול בתרומה ציריך שיהא שלו ממש. ומධוזין דעבדי צאן ברזיל אוכלים בתרומה, שמע מינה דשלו ממש הם. והקשה, היאר אפשר לומר דוקא עבדיו דוגוף שלו אוכלים בתמורה, הוא תנן במתניתין לעיל (עמוד א'), בת ישראל לכהן והכנסה לו בין עבדי מלוג בין עבדי צאן ברזיל יאכלו, אף על גב דעבדי מלוג קניינים לו רק לפירות. ותירוץ, דהראיה מאלמנה לכהן גדול וגורשה לכהן הדירות, דהתס' דעבדי מלוג אינם אוכלים, ועבדי צאן ברזיל אוכלים עבדי נכסים מלוג.

(ו) Tos' דה לא, בתוה"ד, אבל הנאה של כילוי כגן להאכיל לבהמתו אסור. אמונם התוס' ישנים כתבו, דעתו להאכיל בהמת ישראל, מגירות הכתוב, דכתיב "וכחן כי קינה נש קניין כספו" דבעין שהנפש יהא קניין כספו של הכהן, גם בהמה קרויה نفس. והמרדכי (אות סו) כתוב הטעם בשם רבינו יקר, מפני שהבהמה מתਪטמת מתרומה, ונמצא היישרל אוכל תרומה, [כשתחוור הפרה אליו].

(ז) בא"ד, וטעמא דלא אסור אלא הנאה של כילוי, העורך לנור העיר, דתוס' לא דקדקו בלשונם. משום דלא בעין טעם להיתר הנאה, דהא בפסחים (כג). יליק להיתר הנאה בתמורה מתרומותכם שלכם תהא. והיו צרכים לומר להיפך Mai טעם אסור הנאה של כילוי.

(ח) Tos' דה ישראל, בתוה"ד, והרי הוא מכוכר תרומה לכהן והדרמים שלו. עיין זה כתוב רשי' בעבודה זורה (טו). דהא יאכילה. והוסיף לבאר, דאף על פי שמצוותיה עליון, לא חשיב גולן כשמאכילה תרומות כהן. משום שהתרומה היא ממון שאין לו טובען, יכול ליתנה לכהן זה, והואו כהן מסתמא ניחה ליה שיאכיל את בהמתו בריווח. עוד כתוב, שנפלו לו בירושה מבית אבי אמו כהן. ותtos' (שם) דה ישראל כתבו, דאייריה כשאין מזונותיה על היישרל.

(ט) גמי, נהי דמחייב בגנבה ואבדה, באונסיה בכחשה ובונחת דמיה מי מחייב. לගירסת דילן נראה דוקא שוכר שאינו חייב באונסין לא מאכיל בתמורה, אבל שואל מאכילה. אמונם הריטוב"א והרשב"א כתבו, דין לחילק, ושואל נמי אינו מאכילה, כיון שלא קニア לה לגופה לכחשה ופחתת דמים. והר"ף (כב). בדפי הריטוב"ף גרס "נהי דמחייב באונסיה, בכחשה ובונחת דמיה מי מחייב", והינו נמי שואל. והר' אמר עיון דהא שואל לא קנייה לה לגופה. דושואל מאכילה בתמורה, והניח בצריך עיון דהא שואל לא קנייה לה לגופה. ותירוץ העורך לנור, דהתס' נתכוונו רק ליישב הקושיא מריבית והעמידו

לעבדים לאכול אפילו לרבי יוסי, ומטעם ספק ספיקא. ספק שמא העובר נקבה ואין לו חלק בנכסים. ואפילו אם הוא זכר, שמא לא יגע לחלקו. ועל כן כתוב רשי", שלא ידעין כי מתרמי לחלקו ואין ברירה, ולא אמרין דאייגלי מיילתא למפרע דהוא חלקו משעה ראשונה.

דף סו ע"ב

(י) **תוס' ד"ה אין,** בתוה"ד, ואורי דהכא יש להסתפק שמא כבר הוא נפל. הקשה העורך לנור, دائית היישין שהוא נפל, אם כן אם חור מי שהחזיק ראשון ולקח מהחזיק השני, ישאר ברשותו מדין המוציא מחבירו עליו הראיה, כיון שיש צד שוכה הראשון,ديثן רבשעת חזקתו כבר היה נפל. והثم בא בתרא משמע, דברכל גונו המחזיק הראשון לא זכה. ועל כן תירץ באופן אחר, דכיון שהיה המחזיק הראשון צריך להחזיר מה שהחזיק, דשמא לבסוף לא יהיה נפל, אמרין דודאי הפקייו וחוזר בו מחזקתו הראשונה, אבל בשלא החזירו באמת ישאר בחזקתו הראשונה.

(יא) שם בא"ד, ואית דהכא חיש ר' יוסי למייעוט ובפרק מצות חיליצה וכו'. הריטב"א תירץ, דמאין דסביר הכא דלא יוסי וחוששים למייעוט יאמר ר' יוסי סבר כאיבעית אימא דהכא. עוד תירץ, דאייגנית לר' יוסי הוי מייעוטה דמייעוטה.

(יב) שם, בסוה"ד, יש לחלק. התוס' הרא"ש חילק, דגבוי איסורה היישין למייעוטה לחומרא, אבל לענין ממון, כיון דמדאוריתא אולין בתר רובה, אין לנוכח להפקייע ממונו בשביל שנחוש למייעוט.

(יג) רשי"י ד"ה לימה, בתוה"ד, מכלל דת"ק דאמר עבדי צאן ברול לא יאכלו אפילו בתקנתא קאמර. תמה העורך לנור, אמרי פירוש רשי"י דפליגי בעiker התקנה, ולא פירוש דפליגי בדרב נחמן דאמר הגדיilo אין יכולם למחות, דלא שמעון אין יכולם למחות ויש להם קניין הגוף על ידי תקנה, ולר' יוסי יכולם למחות ויש להם רק קניין פירות נכמו שכותב רשי"י בר"ה הגדיilo, ואינם יכולים להאכיל העבדים. וכותב, דרש"י הוכרח לפרש כן, דהא טעםא דרב נחמן דהגדיilo אין יכולם למחות, היינו מכח הסברא דמה כה בית דין יפה, ובגיטין (ל'). איתא, דהינו דוקא לענין ממון ולא לענין איסור, והכא חיש איסורה להאכיל עבדים בתרומה. וסימן, דambilior ברשי"י דקנין פירות מאכילה בתרומה, ודלא בתוס' בריש פירקין (ס).) ד"ה אלמנה.

(יד) גמ', מה נפרש اي האי דמעבരא בן הוא לא עדיף מהαιי דקאי. הקשה הרשב"א, הא ודי עbor עדיף, דהא הבן שלפנינו מאכילה מדאוריתא, אלא דambilior אין מאכיל, משום תקנות מוננות הבנות. מה שאין כן העובר דזוכה מדאוריתא ואינו מאכיל, הירך תעקר תקנה דרבנן שאינו יורש ותפקידו דין התורה, להאכיל זר בתרומה. ותירץ, דהכא אולין בשיטת רב חסדא דסביר (לקמן פט). דבית דין מתנים לעkor דבר מן התורה, ומפקין תרומה לחולין משום תקנת העבדים ותקנת היורשים כי היכי דלא ליתכווש. והקמן אורחה הביא דכן הקשה היישלמי, ותירץ, דambilior לענין מה שמצויב בתרומות ומעשרות מדרבנן, ואתי דרבנן ומפקע דרבנן. והקמן אורחה תירץ, דכיון דבדיני מוננות הפקר בית דין

רכיוון דהעובר דהויריך אמו ובאחד מאבריה, אין מתייחס כלל אחר אביו ולא חשיב כלל זרע כהן, [ונמה שאפילו ממזר מאכיל, היינו משומם דהוא ורע כהן].

(ה) רשי"י ד"ה והוא לא שמעתי, לאיסור אלא להתיarra. הריטב"א כתוב על פירוש רש"י דאיינו מהווים. ופירש, שלא שמעתי היינו לא לאיסור ולא להתיarra. והעורך לנור ביאר דרש"י לא סבר בהריטב"א, משום שלבדrho לא קשיא קושית הגמי בסמור, دائית אמרת ילוד מאכיל וכו' מי זו לא שמעתי אהיה היא. לאפשר דר' יוסי עצמו היה מסווק בשימושה ששמע משמעה ואבטלין גבי בת ישראל לכחן, האם הטעם משומם עbor במעי זרה, או מטעם ילוד מאכיל, ועל כן מספיקא לא אמר כלום בבית כהן, אלא על כרחך ששמע להתיarra. והגמי מקשה על רב יוסף, دائית משומם דאיינו ילוד איינו מאכיל, היה צרייך לפסקו לאיסור.

(ו) **תוס' ד"ה אובלין,** בתוה"ד, והשתא למה ליה לאוקמי כישיש לו שתי נשים. המאיירי כתוב, דבגונא דהעובר הוא בגין גירושה הרוי הוא חלל, ופוסל ואין העבדים יכולים לאכול מכח בני המשפחה. ודעה זו הביא הרמב"ז בבבא בתרא (קמב):

(ז) בא"ד, בתוה"ד, ואורי דרב ששת לטעמיה וכו' ולא אכלי בשビル המשפחה וכו', דר' יוסי חיש למייעוטה. אמנם הרמב"ז בפירוש המשניות (נדра פ"ה מ"ב) ביאר למונתניתן דהתם כאותקמתא דרב ששת, וכותב דהטעם דאין העובר פסול משומם דאין קניין לעbor, ולבדrho עדין תקשה קושית התוס' . וביאר בחידושי רביינו חיים הלוי (פ"ח מתרומות ה"ד), דההרמב"ז סבר, דרב ששת פליג על הא דambilior בסוגיון דDrvbenן אוכלים בשビル המשפחה כולה, משומם ודזוקא במקום שיש בנים אחרים אין כה לעbor לפסול כיון דאין לו זרחה, אבל בשאיין בנים אחרים עbor פסול. טעם הדבר, דאך על פי דאין זרחה לעbor, מכל מקום אית ליה דין ירוש, זכות זו מועילה לדוחות לשאר הקרובים, וחשיב קניין כספו. אבל בשיש

בנים אחרים שיורשים בפועל הרוי הם דוחים את זכותו.

(ח) גמ', הניח בנים והניחה מעוברת וכו' עבדי צאן ברול לא יאכלו, מפני חלקו של עbor. פירוש רשי"י בר"ה עבדי וכו', דעתה ליה זרחה ולא ידיעין הי מתרמי לחלקו וכו'. משמעות לשונו לדבניהם יש בח להאכיל, אלא דשותפות העובר מעכבות. אמנם החוזן יחזקאל (תוספותא יבמות פ"ט ה"ה) דתיק מלשון היישלמי (פ"י"א מתרומות ה"ה), דליך אין בח להאכיל משומם דבעינן שהוא כל קניינו של כהן, דכתיב "וכחן כי יקנה". ודתיק כן מלשון הרמב"ז (פ"ז מתרומות ה"ז). ונפקא מינה האם רשי"י העבר להדליך לעצמו נר של שמן תרומה. דאם חלק הכהן יכול להאכילו שרי, אף דהוא עצמו אינו יכול לאכול, משומם נר לאחד נר למאה. ואם אין חלק הכהן מאכilio אסור.

(ט) רשי"י ד"ה עבדי צאן ברול, שיש לו חלק בכהן דעתה ליה זרחה ולא ידיעין הי מתרמי לחלקו. הקשה הרשב"א, מה אכפת לנו בהא הוא אפילו לא יבא חלקו כלום כיון דעתה יש לו חלק בו והוא כור, ומשום חלקו אין אוכל. וכותב דאולי סבר רשי"י דיש ברירה אפילו בדאוריתא, ואם יחולקו ולא יבואו העבדים לחלקו, אי הויה ידיעין שכן היה היו יכולים לאכול. אמנם היישר יעקב ביאר דבריו רשי"י להיפר, دائית אמרין דיש ברירה היה מותר

ב) בא"ד, ובפרק קמא דקידושין ממעtein ליה דלא קニア. כתוב רשי' בקידושין (יט). ד"ה דמדאוריתא קניה ליה, דקטן קונה ביבמה מדאוריתא. והקשו עליו התוס' (שם) ד"ה וממדאוריתא, הא עשו ביבאת בן ט' כאמור בגודל ואינו קונה לירושה וליטמא לה. והרמב"ן (לקמן צ') ישב דברי רשי' כי, דbabמת מסוגין משמע דהוא אמין דמדרבנן נמי קונה אותה למורי, וכל שכן מדאוריתא. קא משמע לו, דמדרבנן אינו קונה אותה למורי, דהינו דמדאוריתא קונה אותה למורי לירושה וליטמא לה,

אלא דמדרבנן אינו קונה אותה אלא כאמור.

ג) רשי' ד"ה פסולין, בתוה"ד, ולא מאכילין לא ابن ט' קאי. העורך לנר תמה, אמאי הוצרך רשי' לפרש כן ולא פירש דפוסלים קאי אגר עמוני ומואבי וכו', ואין מאכילים קאי ابن ט' ויום אחד שאינו פסול. ואי נימא דוחוק לאוקמי בשני אופנים שונים, הא בלאו הבי מהתניתן מيري בע' אופנים דפסול קאי אבת כהן לישראל ואין מאכילים קאי אבת ישראל לכלה.

ד) Tos' ד"ה רישא, בתוה"ד, וא"ת ספק בן ט' היין פסול ביבאותו נוקמה אחזקה קמיתא וכו'. הרא"מ הורוויז ביאר, דקושיתם היא בתורת מהה נפשך, דאי איכא ספק בזמן ידוע כגון ראש חדש ניסן אלא איכא ספק אם באותו זמן היה בן ט', נוקמה אחזקתו שלא היה בן ט', ואם הספק הוא באיזה זמן הייתה הבעילה, ידוע לנו שנעשה בן ט' בחודש ניסן, נאמר דניזול בתה חזקתו שלא בעלה באיסתו. והתוס' תירצ'ו, דאייר' בגונא שיש ספק באיזה זמן הייתה הבעילה דבזה לא אולין בתה חזקת כשרות.

ה) בא"ד, בסוה"ד, ויש לומר דהכא כגון דהשתא דאתה קמן הו' ודאי בן תשעה. השב שמעתתא (ג, י"ג) ביאר דברי התוס': דבעלמא אולין בתה חזקה דמייקרא, אלא דבתרומה וקדשים החמירו לילך בתה שעט מציאתן, מבואר בנדחה (ד). גבי נדה וקופה. והగרע"א והרש"ש ביארו על פי מה שבכתב הט"ז (יו"ד שצ"ז ס"ק ב'), דחזקקה העומדת להסתלק כगון חזקת חי [שכל אחד עומד למות] וכדומה, ואיתרעו בפנינו, [כגון שמתה].

לא אמרין שמעמידין אותו על חזקתו הראשונה והשתא הוא דאיתריע. ו' גם', מנא הנוי מולי אמר רב יהודה אמר רב ובת כהן כי תהיה לאיש זר וגוי. כתוב הרשב"א, דהאי קרא לא איצטריך אלא לרי' אליעזר דאמר לעיל (סא): זונה כשםה, דהינו טועה מתחת בעלה. אבל לחכמים דאמרין דגירות ומשוחררת ושנבעלה בעילת זנות הוויא זונה, וכל שכן לרי' מתיא בן חרש דאמר אפילו הילך בעלה בדרך להשkontה ובא עליה עשה זונה, הכא פשיטה דפסולה, דהא זונה היא דכתיבא בהדייא דאסורה להינשא לכלה. וכן כתוב הריטב"א) ואם כן לא קשיא קושית הגמ' (לקמן 'עמדו ב') אשכחן לתרומה,adam ken maai malksha (שם) "ashchachn la truma lechona manlan". ואין לומר דהגמ' מקשה הכא מנין שנפסקת לתרומה, adam ken maai malksha הגמ' לכוליعلماء, ואיררי בגונא מנלאן". אי נמי כתוב, דהכא מקשה הגמ' לכוליعلماء, ואיררי בגונא שנבעלו באונס, וכברה דאמר לעיל (נה): דין אשה נעשית זונה באונס.

דף סח ע"א

ז) Tos' ד"ה לימה, בסוה"ד, ואמר רבינו יצחק דפשطا דקרא אייר' בתרומה. הריטב"א ביאר, دائ' כולה קרא אתה לחזה ושוק, לא היה צריך

הפקר וחכמים אמרו דנכדים מועטים שיוכים לבנות, מהני לדאוריתא לאכול אףלו בתרומה דאוריתא. והמלוא הרועים תירץ על פי שיטת הרמב"ם (פ"ט מתומאת מות הי"ב), דسفיקא דאוריתא מדרבן לחומרא, והכא הוא ספק דאם העובר זכר פסול ואם נקבה אינה פוסלת [מדאוריתא], ומミלא אתיא תקנתא דרבנן ומפקא מדרבן, אמנם הרשב"א דלא תירץ כן אויל לשיטתו דסביר בקידושין (עג). דספק דאוריתא מדאוריתא לחומרא.

טו) גמי', אי בת כהן לישראל פסול לה ושבה אל בית אביה פרט לשומרת יbum. העורך לנר דיק בסוגין דבנה כהן שומרת יbum לכהן אוכלת. ונסתפק בשומרת לשני יbumים אחד כהן ואחד חלל. [זעירין לעיל (נה): רשי' ד"ה לדורי הכל שכח, דשומרת יbum לחיל אינה אוכלת ממש משתמורה לביאה פסולה, ומהאי טעמא אינו אלא מדרבן, ומשמע דמדאוריתא אין חיל פסול].

טז) גמי', קניין כספו אמר רחמנא. הקשה העורך לנר, תינח קדרה בכיסף קדרה בשטר ובבאה מיי איכא למימר. והביא בשם רשי' בכתובות (נה). רשי' ד"ה והאי, דיאתקוש הווות להחדי. אלא דקשה בעבדים דמדאוריתא מיכל אכללה. התוס' בפתובות (נה). ד"ה ואפיילו הקשו א"ת, אמאי בעיןן לקרא דושבה אל בית אביה, לפסול שומרת יbum בת כהן לישראל, תיפוק לייה דקנאה היבם כמו כדאיתא להלן (סח). גבי ארוסה. ותירצ'ו, דעיקר קרא אליו לפסול בת כהן לישראל ולדיק הא מעיקרא לא אכללה, ולא לשומרת יbum, בدلמן (שם). והכא אינה י寥وتא מודכטיב "ושבנה אל בית אביה", אלא דיק מהפסוק, דודוק ואת שבנה אל בית אביה, לאפוקי שומרת יbum משום דקנואה לו.

יח) שם בא"ד. והינו טעמא דמשנה ראשונה דaina אוכלת היכא דלא אכללה וכו'. רשי' בכתובות (נה). ד"ה עשתה כתוב, דכשותת הבעל פקע קניינו ואין היבם אוכל מדאוריתא. וכותב הריטב"א (כא) דריש"י סבר, דהא מילתא תלייה במסנה ראשונה ומשנה אחרונה, דמשנה ראשונה בגונא שנפללה לפניו מן הנושאין וכבר אכללה מכח הבעל, יכול היבם להאכיליה מכח זה, ובנפלה מן האירוטין קודם הגעת זמן אין יכול להאכיליה. ולמשנה אחרונה אינה אוכלת כלל, וכותב הקרן אוריה, דשיטה זו נפלאה ממנה דלא מצינו שקנין הבעל נשחק לשומרת יbum לאחר מיתה.

דף סח ע"א

יא) Tos' ד"ה קניה ליה, והכי פירושו כיון דמדאוריתא זוקה וכו'. הריטב"א ביאר באופן אחר, דהא מעיקר הדין יbum מאכיל שומרת יbum בכל ארוסה, אלא דרבנן גורו עד שתיבעל. ולהכי אמרין דכיוון דמדאוריתא קונה אותה יבנה ובין ביאתו הוויה מודרבנן, דasha הנקנו לו מן השמים, יכול יאכילד אףלו מדרבן. קא משמע לו, דכיוון דין ביאתו קונה מן התורה עשווה כאילו היא עדין שומרת יbum שלא בעלה ולא נכנסה לחופה.

הנתק האזרחי

מפרשים שכתבו דלא פסל' חיבי כריתות סברי כתוס' דלא ילפין מקרא דאלמנה וגורשה לחיבי כריתות. והקשה,adam מקרא ד"אלמנה וגורשה" משמע נמי חיבי כריתות, אמאי בעין לדרשא ד"וכי תהיה" למייר דודוקה הנך דאית בהו הויה, הא חיבי כריתות לא נפקי מקרא ד"איש זר" אלא מקרא ד"אלמנה וגורשה". ותירץ, דבלא דרשא ד"כוי תהיה" הויה מוקמין קרא ד"איש זר" לחיבי כריתות, וקרא ד"אלמנה וגורשה" הויה עבדין צריכות כדעדין אליבא דרבי עקיבא לקמן (טט). אבל השטא ד"אלמנה וגורשה" חיבי כריתות לפסולה, ולא לצריכות בעלמא.

רפ' סט ע"א

א) תוס' ד"ה אם כן, תימה דהא איצטיריך לרבותיו וכו'. והrintב"א תירץ, דאין הци נמי דמייע לה להאי דרשא, אלא דכוונת הגם', דכיוון דכווליה האי קרא מיותר לדרשא ולא אתא לגופיה כלל, אפילו רבנן מדוידרשין ביה ויז'ו יתירא לדרשא ודדרשין מיניה כל מאי ואפשר.

ב) גמו, דומיא דבחן גדול באلمנה מה כהן גדול באלמנה בביואה לחורה וכו'. הקשה העורק לנר, לשיטת הרמב"ם (פי"ז מאיסורי ביאה ה"ב), דבשאар איסורי כהונה חזון מאלמנה לכהן גדול אין לוקין על ביאה בלבד קידושין, אמאי ילפין מכחן גדול באלמנה ולא ילפין משאר איסורי כהונה. ותירץ, דכיוון דעתיך "ולא יחולל" כתיב גבי כהן גדול, מסתברא דמיניה ילפין פסולים שפסולים בביואה.

ג) גמו, מה כהן גדול שורעו פסול וכו' לאפוקי מצרי שני דאין זרעו פסול וכו'. הקשה הריטב"א, הא הדרשה היא דומיא דבחן גדול שורעו פסול לכיהונה, ובמצרי שני לא מוכח מהאי קרא דבניהם אשר يولדו, רק שכשרים להקהל ישראל, ואכתי אימא לך שהוא פסול לכיהונה. ותירץ, ד' יוחנן דריש באמות לקמן (עוז): מקרא ד"כוי אם בתולה מעמייך קח אשה" (ויקרא כא יד), בתולה הבאה מב' עמיים, ומושום הци לא דיקת תלמודא הכא במאי דנקט להאי קרא. אולם הקשה, לריש לקיש דפליג לקמן (עוז). א"ר יוחנן וסבירא ליה, שמצרי שני פסול לכיהונה, Mai איכא בין אין קמא לרבי יוסי. ותירץ, דנימא דומיא דבחן גדול שורעו בפגום שביהם, לאפוקי מצרי שני הבא על בת ישראל שקשר שבמולידיו, דהא בשער לבוא בקהל ישראל כאמור. וסוגין דנקטה דוקא דרשא דר' יוחנן היינו ממש דהילכתא בותהיה.

ד) תוס' ד"ה כי תהיה, ואם תאמר לדידיה נמי איכא לאוקומי באלמנה לכחן גדול לרבי סימאי וכו'. והרמב"ן הרשב"א וrintב"א תירוץ, דסוגין אולא כר' ישבע דעתך ליה בדעת רבי עקיבא, דבחיבי עשה נמי לא תפשי קידושין. והוסף הריטב"א, דהא דפרכין לה סתמא ולא אמרין הניחא וכו', היינו ממש דהכי אורחא דתלמודא.

ה) בא"ד, שם. הקשה המהרש"א, היאך סלקא דעתיך למילך מהאי קרא לאלמנה, הא איכא לאקשוי, ואימא משעת הויה, או עד דaicא הויה ובאייה כדפרכין להלן. אלא על כרחך דמ"לא יחולל" נפקא, וילפין מינה דכשיש זרע חילל.

ו) בא"ד, בתוה"ד, וא"ת ולוקמה בסוטה וכו' דליך אלא עשה. הקשה

לכתוב בקרא, "בתורתה הקדשים", אלא ב"שלמים" או ב"קדשים". ח) גמו, דר' יוסי בר חנינא מן זר וכל זר נפקא. כתוב מהרש"ל, דהנכוון הוא דלא גרטיןן דר' יוסי בר חנינא" והאי קרא א"בת כהן", ורבי יוסי בר חנינא ילייף מקרא בתרא ד"וכל זר לא יאכל קדש" זורות אמרתי לך ולא אניתו. והmhersh"א פירש, דילפין שפיר לאנינות מ"בל זר", והכוי פירושא דקרא: כל זר בין אונן בין שאינו אונן אסור בתורתה, הא כהן בין אונן בין שאינו אונן מותר בתורתה.

ט) Tos' ד"ה במאן, בתוה"ד, ה"ג יהא ציריך כאן לרבות בת בעלי מומין. הקשה העורק לנר, אמאי בעי קרא לומר דבת בעלי מומין נפסלה בביאת פסל, הא כל שכן הוא מכחנות גמורה שקדושתה חמורה ואפלו הци נפסלה, ודי דבת בעלי מומין שקדושתה קלה יותר נפסלה. [לכבודה יש לממר, היה הנותנת, כיון דקדושתה פחותה אין ביהת הפסול פועל בה חילול, כמו ביהת פסול בכחנות גמורה דקדושתה חמורה. וכמו שאמרה הגם' להלן]

ו) גמו, ק"ז ומה בהנת דבקדושה דנפשה אכלה פסל לה וכו'. הקשה המהרש"א, הא אף דבעל כרzon הקרא איזיל לרבותי לפטל כהונה בלוייה וישראלית, כיון דאיסור אכילה ילפין מקל וחומר. אבל עדין מהיכי תיתוי לפטל כהונה בכחנות, הא איכא למייר לסבירת הגם' הכא, דמשום קדושתה לא תפטל. ותירץ, כיון דהשתא לא איצטיריך קרא לאיסור אכילת תרומה אלא אתה לפטל כהונה, מסתבר דהריבוי ד"ובת כהן" אתה לכחנת גופה לפטל כהונה, וליה וישראלית נילף מקל וחומר. והקראי ראם תמה על קושיותו, מה עניין אכילת תרומה להכשיר פסל כהונה, הא לוייה וישראלית שלא אכלו מעולם ומכל מקום כשרوت לכיהונה.

יא) גמו, גilio מילתא בעלמא. פירש רשי"ד ד"ה גilio ולאו דילפין דילפונן לאו לכיהונה מתרומה אלא דמיימלא כיון דאפסלא לתרומה איפסללה לכיהונה דתירומה היינו קדושת כהונה. והrintb"א הרסף ביאור, דקרו ד"כוי תהיה לאיש זר" קאמר דנפטלת מקדושת כהונה, ובכלל זה אכילת תרומה ונישואין להן. והבאי ד"י"א דדרשין "לא תאכל" לשון תשמש,

בדכתיב "אכלה ומחתה פיה". וסימן דאיינו נכוון מדרלא מפרש לה בגם'. יב) גמו, שם, הבית יוסוף (אהע"ז סימן ר' סק"ח), פירש דהגיilo מילתא היינו שנעשה זונה בביאת עמוני ומואבי, והוא מה שפסלה לכיהונה. ובזה ביאר דברוי רשי"ד לעיל (סא). ד"ה שנבעלה, שכבת, ישראלית שנבעלה לפטל לה והיינו חיבי לאוין. והתוס' (שם) ד"ה שנבעלה כתבו, דזונה היא דוקא מחיבי כריתות. והתוס' לשיטות לעיל (לה). ד"ה אע"פ, שכתבו דמה דילפין מקרא ד"בת כהן כי תהיה לאיש זר" היינו לאו חדש, ואני משומם זונה. וכן כתוב הב"ח (באהע"ז שם), לאו דבת כהן וכו' לאו חדש הוא ולא מדין זונה. וכן כתוב הפני יהושע כתובות (ג). בקונטרס אחרון). וועיין באות הקודמת בשם הריטב"א ולכבודה לפי מה שביר עיין לעיל באות זו אין ביהת חיבי לאוין פסל משומם זונה להאי מאן דאמר דהכא פסל משומם זונה].

יג) רשי"ד ר' אי הבי וכו', עבד בנעני וכו' בתוה"ד, ומהאי קרא משתמש חיבי כריתות לפסולה. המהרש"א ביאר, דילפין לחיבי כריתות נמי משומם דאין בהם אלמנות וגירושין לבני העורווה. ולפי זה צריך לומר, דהיש

ודאית. והספק אינו אלא בן כמה שנים הוא, ובכהאי גונא אמרין דריש חוקתה ולא מכשירין לה כדארמין בעלמא לעניין טומאה וטהרה, דכל היכא דודאי נגע ליכא חזקה.

יג' גמי', שם. הקשה המלא הרועים, אמאי לא אולין בתר רובה, דרוב נשים מתעברות. ותירץ, דהוה רובה דתלי במעשה. ואף דעתבו הווע' **לקפין** (קייט). ד"ה רבי מאיר דתשמש דאדם לא חשיב מעשה, הנ' מייל' בעל עם אשתו אבל בזנות חשיב מעשה. ולפי זה ביאר גם הוא דמפלגין להלן בין זנות לנישואין, דבונות הוה רובה דתלי במעשה. אולם דחיה תירוץו, דמכל מקום אף דעתלי במעשה מידי ספיקא לא נפיק. ועוד, דלא אמרין רובה דתלי במעשה, אלא בספק אם נעשה המעשה. אבל הכא דודאי נעשה המעשה, שפיר הוי רוב אף דעתלי במעשה.

יד' גמי', והתニア בת כהן שנישאת ליישראל ומת וכו'. הקשה הריטב"א, דמציע לשינוי דאיירי בבתולה ולא בעל ושנה. ותירץ, דכיוון שתסתמא תנן לה, ניחא לה לתרוצץ באופן אחר.

טו' גמי', בית האסורים. הקשה העורוך לנר, הא בחולין (יא): מסקין, דאפיילו בבית האסורים אין אפטורופוס לעיריות. ותירץ, דדוקא התם דהוה אמינה שלא אולין בתר רובה, ואם כן אפיילו בבית האסורים הא איכא מיעוט דמנונות. אבל הכא איירי למסקנא דאולין בתר רובה, אלא דבסטם זנות ליכא רובה, משום החזקה דעתם שזינתה עם זה בר' זינתה עם אחר, ולכך מהני בית האסורים דaicא רוב שמנו הזא.

טו' רשי"י ד"ה נחתך העובר וכו', מיב' וזה נמי אם יلدתו ומת. ביאר העורוך לנר, דמה שכטב מיד, היינו משום דרצה לפרש אמאי נקט לשנאנא ד"נחתך העובר", ולא נקט "זה הפללה". והוא משום דעתך לאשומענן רבota, שתאכל מיד בו ביום. ומושום hei נקט דוקא "ונחתך", דאכתי לא יצא לחוץ ומהאי טעמא ראויה לאכול בו ביום. אבל כי הוה נקט הפללה הרוי אסורה בתרומה עד שיעברו מ' יום לוכר ופ' לנקייה. עוד ביאר, דנקט "ונחתך" לאשומענן, אך דלא יצא לחוץ ועדין היא מעוררת מהולד החתוּך, קריין בה "כנעורה", ואוכלת, ומה שכתב רשי"י "מיד", היינו עדין הוא במעיה.

יע' רשי"י ד"ה שתוקין, ספק מזור. ולהלן כתוב רשי"י בד"ה מסתברא מילתיה דרב דמשוי לה מזור ודאי. והקשו הרשב"א והריטב"א, מהא דבקידושין (עה). הסיקה הגמי', דסבירו רוי ספק מזור, ולשםו אל הי בדוקין, דהיא שבודקין את אמו ואם אמרה לכשר נבעלתי נאמנת, אף אם יש רוב פסולין אצלה.

דף ע' ע"א

א) גמי', צריבא למימר דתיכול. הקשה העורוך לנר, דלמא אתה לאשומענן דלא מיפסלא מכח ביאת זנות דפנוי הבא על הפנואה. ותירץ, דהא כבר שמעין לה מרישא דולא פסולין. עוד הקשה, דלמא אתה לאשומענן דזרע כהן מאכילה אפיילו אם ילדה כשהיא פנואה, דמלשנאג דקרה היה משמע דדוקא אם בזמנ שילודה היא עדין אשתו, ומושום דהקרה דמייניה לפנין דילד מאכיל, הוא "ויליד ביתו", וביתו היינו אשתו. [וכדיאתא ביוםא (ב.) ביתו זו אשתו. אמן על פי רוב לא לך כיוונה התורה, מה עוד דבاهאי

הר' ש מדעסי, אמאי לא הקשו, לוקמה במצרי ואודומי דבחו נמי לית בהו אלא עשה, וגביהו לא יוועל תירוץ תוס'. ותירץ, דסוגיין אירוי לר' ישבע דסבירא לה בדעת רבי עקיבא דבחיבוי עשה נמי לא תפשי קידושין. [זעיין לעיל אות ד']. ואם כן חווין דתוס' לא סבירא להו כן, דהא הקשו מאלמנה לכחן גדול לר' סימאי. והדרא קושיתו אמאי לדוכתא. (אל.ל.).]

ז' תוס' ד"ה ושניהם, בתוה"ר, ואילו קרא דלאיש זר ליכא למילך מקל וחומר וכו'. הקשה מהרשב"א, הא אף איז איכא למילך קל וחומר, מכל מקום הא אין מזהירין מן הדין וביעין לקרו ד"לאיש זר". ותירץ, דאין הכא נמי אלא אותו למימר דאפיילו איסורא בעלמא ליכא למילך מקל וחומר.

ח' תוס' ד"ה והמפתה, בסוח"ד, משום דבעי למייתני בסיפה וילדה שלא מיתני לה בקטן. הקשה העורוך לנר, התינח לרבה דסבירא ליה בסנהדרין (סח): דקטן אינו מולד, אבל רב חסדא דסבירא ליה התרם דקטן מולד לא Maiyi איכא למימר. ותירץ, דרב חסדא נמי קטן פחות מבן ט' ודאי אינו מולד, כיון דאפיילו לביאה אינו ראוי. ואי הוה תני קטן שאינו פסול ואינו מאכיל חוי בכלל אפלו פחות מבן ט' ובזה לא שייך וילדה. ועל פי זה הוטסיק על תירוץ תוס', דכיון דקטן פחות מבן ט' נמי חוי בכלל, לא שייך למיתני ואם אינו ראוי לבא בישראל וכו', דהא אינו בכלל ביאה.

דף סט ע"ב

ט' מתני, העבר פסול. הקשה העורוך לנר, אמאי לא נקט נמי עובד בוכבים בהדי עבד, כהא דתניין להלן, הלכה הבת ונישאת לעבד או לעבד בוכבים. ותירץ, דלענין שאינו מאכיל אין כל כך רכובא בעובד בוכבים, כיון דלעולם אינווכל בתרומה. אבל עבד דשייך באכילת תרומה אם קנוו כהן, הוה אמינה דמאכיל, קמשמע לו. ואפשר דהיא גופא אתה לאשומענן. דאף באופן שהעבד עצמווכל וכגון שקנוו כהן, מכל מקום אינו מאכיל את אביו.

י' מתני, והלכה הבת ונישאת לעבד וכו' הרי זה ממזר. הקשה הריטב"א (ההן ד"ה והא דתני), אמאי לא נקט שנישאת למזר, או לאחד מחיבבי כרתוות. ותירץ, דנקט hei איידי דתנן בירושא והליך הבן ונכברש על השפהה, דמוברחה להה כדי שהיא הולך עבד. עוד תירץ, דהתנא אתה למשתэм לן שעבד וגוי הבא על בת ישראל הולך ממזר.

יא' גמי', ליחוש שמא עירבה מי לא תנן וכו'. הקשה הריטב"א, הא אמרין לעול (לד): דין אישת מתניתין דתנן בביאה ראשונה אלא על ידי מיעור, ומוקמיין (לג): מתניתין דתנן בביאה שנייה. ותירץ, דהני מיili בתולה אבל בבעולה חיישנן, והכא תנן סתמא ממשען בין בעולה בין בתולה. והעורוך לנר הוסיף, דמתניתיתן מוכח דאיירא נמי בעולה, דהא תנן עירבה לא תאכל, ועל כרחך איירוי ברואיה להתעבר, ואם כן לפלוג וליתני בדידה גם بلا עירבה בין ביאה ראשונה לשניה, אלא על כרחך דבכל גווני תאכל.

יב' גמי' ליחוסין חששו לתרומה לא חששו. ביאר הריטב"א, דגבוי תרומה לא מפקי לה מחזקתה מספק. והקשה, מלעיל (סז), ספק בן ט' שנים ויום אחד דאוקמינן התרם (סח), שפותחה מתרומות בית אביה אף שיש לה חזקה. ותירץ, דשאני התרם שנבעלה לפסול לה, ויש בגין פסול ודאי וביאה

בসוטה (כו). ר"ה רב בעילות כתבו דברא עליה אף דידיימה מעלמא לכול עולם בתר דידיה שדיןן. וכן כתוב הנמוקי יוספ' בגין דלאicia דאמרי דימא מיניה היינו חדד. (ועיין בדבריו). אמן החבמת מנוח, בגין דבריהם דהא דנקטו שבא עליה בודאי, היינו משום דהא דחשהה מיניה, על כרחך משום שנתייחדה עמו, וממיילא ודאי בא עליה, דהא לא לחנים נתיחד לו.

מותרת

דהא

עמה,

קרא בודאי לא כיונה התורה לאשתו אלא כמו שביאר רשי' בפירוש התורה "בני השפחות".]

(ב) תוס' ר"ה אבל, פ"ז דימא מיניה שבא עליה בודאי. הישרש יעקב העיר, הא לשון הגם' לעיל (מט): איכא דאמרי בגין מביא כל' עולם לא פלייגי דברתירה דידיה שדיןן וכו' אם כן איך כתבו התוס' דאיירין בגין עלייה בודאי. ועוד איך אמר אבי ומתני' דלא דימא כלל. ואמנם הביא רתוס'

הצטרף גם אתה לLOYOMI ה"דף היומי" בעיון!!!

**זמן השיעור בדף היומי ע"י רבני הכלול בכל יום בין השעות 10:30 - 9:30
בבית הכנסת 'שע'י קהילת אשכנז' רחוב חתם סופר 2 קריית ספר מודיעין עילית ת"ו**

יש אנשים שרצו לעשות יד ושם לזכר עולם על נשמה אבותיהם ועושים להם מצבה של אבונוכו'...

יתנדב עכשו איזה ספר הצריך לרבים ללמידה בו, ויכתוב עליו את שמו, ובכל עת שילמדו בו יהיה לנחת רוח לנשמה הנפטר ... (הה'habat ha'h'bat)

כתובת המערך: רח' שאגת אריה 17/25 קריית ספר מודיעין עילית. טל/fax: 08-9741714 ©

למוניים, לתרומות, להנחות ולכל עניין 052-7113060 Dafyomi@okmail.co.il

<http://www.shtaygen.co.il/?CategoryID=1124>

לעלוי נשמה

**הר"ר מאיר בן הכהן רבי מנחם מנדל זצ"ל נלב"ע יט כסלו התשמד'ז
וזוגתו מרתה בלומה רבקה בת הרה"ק ר' מנחם ראובן ז"ל נלב"ע יז כסלו התשנ"ח**